

ŽELEZAR

JESENICE, 18. DECEMBRA 1986

ŠTEVILKA 50 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik Dare Bradaskja, lektorica — novinarka Cvetka Martinič, novinar — fotoreporter Borut Grce, novinarki Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija — Mira Keserović in Diana Huseinbašić. Naslov: Uredništvo Železarija, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19 in 26-20, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj; tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Razvoj elektrojeklarstva po letu 1980

Gospodarska kriza, ki je zajela razviti zahodni svet, je posebno prizadela železarsko industrijo. Samo Evropska gospodarska skupnost je imela leta 1980 za 30 mio. ton preveč proizvodnih kapacitet. Zato je temeljito zmanjšala kapacitete v proizvodnji groblja in jekla in z revolucionarnimi posegi spremenila tehnologijo proizvodnje jekla.

Naj za primer kako močne spremembe je doživelo jeklarstvo v ZRN, navedemo železarske firme Krupp Stahl AG.

1974 so imeli: pet manjših LD konverterjev, dve večji EO peči, osem

majhnih EO peči, dvanajst SM peči — skupaj 27 proizvodnih enot, kapaciteta 58 milj. ton

1984 so imeli: dva velika LD konverterja, dve veliki EO UHP peči 120 t, 85 MVA, 110 t, 75 MVA, eno malo

EO peč 45 t — skupaj pet proizvodnih enot, kapaciteta 5,2 milj. ton.

Največje spremembe je doživelo elektrojeklarstvo. Zviševanje storilnosti in s tem zniževanje proizvodnih stroškov je cilj vseh rekonstrukcij. Prva evropska konferenca o elektrojeklarstvu, ki je bila septembra 1983 v Aachenu, ZRN, je bila ena sama predstava inovacij. Na tej konferenci so svetu prvič predstavili peč s centričnim prebodom (prebod v sredini dna peči), ki obratuje v jeklarni Witten od l. 1981. Razvoj takšne peči je narekovala potreba po povečanju površine vodnohlajene stene. Take peči ni treba več nagibati zaradi izliva jekla. Zato segajo vodnohlajeni elementi, ki so narejeni iz debelostenskih brezšivnih cevi, do 250 mm nad talino. Iz peči vedno izteče vsa talina, zato je vzdržnost dna zelo majhna. Stene in obok hladijo z vročo vodo (24 bar, 110 C). Okrog 40 kwh na tono v peč dovajene energije dobijo nazaj v obliki vodne pare.

Na isti konferenci so Danci predstavili prvo peč z ekscentričnim prebodom, ki je takrat obratovala osem mesecev. Potreba po ločitvi žlindre in jekla med prebodom je pripeljala (Nadaljevanje na 6. strani)

Ob 22. decembru — dnevu Jugoslovanske ljudske armade, čestitamo vsem vojakom, starešinam in pripadnikom teritorialne obrambe.

V ponedeljek, 22. decembra, osrednja proslava ob dnevu JLA

Občinska konferenca ZRVS Jesenice tudi letos v sodelovanju z oddelkom za ljudsko obrambo pri SOB Jesenice in teritorialno obrambo Jesenice pripravlja osrednjo proslavo ob dnevu JLA, ki bo v ponedeljek, 22. decembra, ob 19. uri v osnovni šoli Tone Čufar na Plavžu. Slavnostni govornik bo predsednik občinske konference ZRVS Jesenice Zoran Krejič, v kulturnem programu pa bodo nastopili: Pihalni orkester jeseniških železarjev, ženski pevski zbor Milko Škobrne Jesenice in učenci osnovne šole Toneta Čufarja Jesenice.

Samoprispevek

Odgovarjamo na vprašanja in pripombe iz javne razprave

Danes začenjamo z novo rubriko, v kateri bo koordinacijski odbor za pripravo in izvedbo tretjega občinskega samoprispevka odgovarjal na vprašanja in pripombe o uvedbi samoprispevka za prizidek Centra srednjega usmerjenega izobraževanja, ki so se oblikovale v javnih razpravah na zborih delovnih ljudi in letnih članskih sestankih sindikata, ter na vprašanja glede tistega dela samoprispevka, ki naj bi se porabil za potrebe krajevnih skupnosti. Analize kažejo, da je javna razprava široko zasnovana, zato je razumljivo, da se v njej pojavljajo številne dileme in nejasnosti, ki terjajo odgovore. Ker pa se vprašanja ponavljajo, koordinacijski odbor meni, da bo z objavljanjem odgovorov v množičnih medijih (Radio Triglav, Železar) informiral širši krog občanov in dosegel, da bodo neposredno ali posredno dobili odgovore na svoja vprašanja.

1. V dosednji javni razpravi se je velikokrat pojavilo vprašanje racionalnega koriščenja sredstev drugega samoprispevka!

Za kaj smo porabili namensko zbrana sredstva drugega samoprispevka, ne bomo ponavljali, ker smo o tem že večkrat obširno poročali (glej Železar št. 49, str. 14). Poudarjamo pa, da so se ta sredstva zbirala na posebnem žiro računu pri SDK Jesenice in so bila strogo namensko koriščena (tako kot smo načrtovali v programu). Nad izvajanjem programa je bedel gradbeni odbor za gradnjo objektov s sredstvi drugega samoprispevka, ki je na 6. seji zborov

skupščine občine Jesenice 6. novembra 1986 tudi poročal o uresničevanju tega programa. Delegati so podprli ugotovitve gradbenega odbora in celo izrekli priznanje nadzornemu in gradbenemu odboru za kvalitetno opravljeno delo.

2. Vprašanje ureditve delovnih in prostorskih pogojev šole s prilagojenim programom Polde Stražisar je tudi eden od problemov, ob katerem se posamezne sredine vedno znova ustavljajo.

V srednjeročnem planu Izobraževalne skupnosti Jesenice je načrto-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Prodajni rezultati v novembru

Novembra smo prodali 29.781 ton naših izdelkov in s tem ustvarili 10.365,7 mio din osnovne neto realizacije, kar je pri količini 1 % več kot smo načrtovali, ter 0,6 % več, kot je predvideval operativni program za november 1986. Vrednost prodanih izdelkov je presegla načrtovano raven za 10 %, za operativnim programom prodaje pa je nekoliko zaostala.

Količina storitev prevajanja je bila za 57 % večja od načrtovane, vrednostno pa je presegla načrtovano za 45 %. Storitve vzdrževalnih TOZD so vse presegle načrtovano realizacijo, tako da je bila skupna zunanja neto realizacija v višini 10.763 mio din za 11 % večja od načrtovane. V novembru pa ne moremo biti zadovoljni s strukturo prodanih izdelkov. Ta je bila slabša kot v istem mesecu lani, prav tako pa je zaostala tudi za načrtovano.

Pregled prodaje po posameznih TOZD nam kaže, da so v novembru načrtovano količino in vrednost prodaje presegle TOZD: Valjarna debe-

le pločevine, HV Bela, HV Jesenice, Žičarna, Jeklovlek in Elektrode. Ostale TOZD so zaostale za načrtovano količino prodaje, samo vrednostno pa jo je dosegla tudi TOZD Valjarna bluming šekel. Količina prodaje v TOZD Valjarna bluming šekel ni bila dosežena zaradi večje količine vložka, ki ga je ta TOZD namenila za TOZD HV Bela in Valjarna debele pločevine. Podobno je bil operativni program prodaje manjši od gospodarskega načrta tudi v TOZD Valjarna žice in profilov, ki je morala oskrbeti z vložkom TOZD Jeklovlek in Žičarno. Taka prerasporeditev jekla je smotrna, saj prodaja

na višji stopnji predelave zagotavlja boljše prodajne rezultate Železarne. Dosežena prodajna cena v višini 348.065 din/t je bila za 9 % boljša od načrtovane, kar pa je v zadnjih mesecih leta zaradi visoke stopnje inflacije običajno. Struktura prodaje je bila slabša od načrtovane v TOZD Jeklovlek in Žičarna zaradi izpada nerjavnih kakovosti.

V enajstih mesecih letošnjega leta smo s prodajo 320.580 ton naših izdelkov ustvarili 102.121 mio din osnovne neto realizacije, kar je v primerjavi z gospodarskim načrtom ko-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Bo tudi december uspešen?

Polovico zadnjega meseca v letošnjem letu je za nami. Po podatkih statistične službe smo izdelali 60.485 ton skupne proizvodnje ter tako presegli družbeni plan za 3,2 %, operativni program pa za 3,6 %. Uspešno izpolnjujejo planirano količino v temeljnih organizacijah: Plavž, Jeklarna, Livarna, Valjarna bluming šekel, Valjarna žice, HV Bela, Žičarna, Profilarna, Elektrode in Žebljarna.

BOMO TAKO USPEŠNI DO KONCA?

V TOZD Plavž so v petnajstih dneh izdelali 7.470 ton groblja in izpolnili plan 108,7 %.

V TOZD Jeklarna z 18.879 tonami vlitga jekla izpolnjujejo operativni program 100,1 %.

V enajstih odpremnih dneh smo prodali le 14.231 ton končnih izdelkov in storitev, kar je le 91,9 % družbenega plana in 95,7 % operativnega programa. Plan odpreme izpolnjujejo le tri TOZD: HV Bela, HV Jesenice in Profilarna.

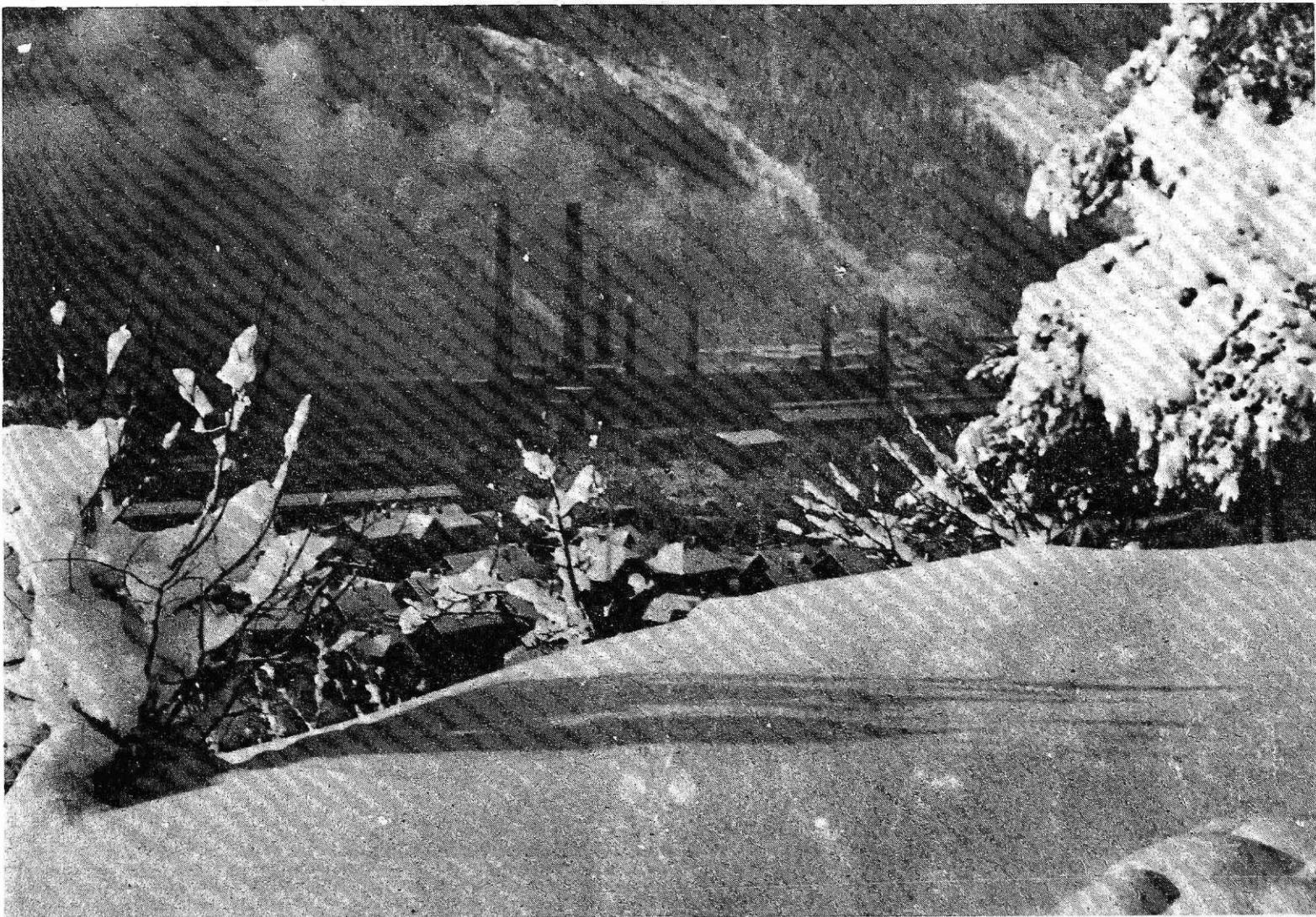
PO PODATKIH OPP SO LETOŠNJI PLAN SKUPNE PROIZVODNJE GLEDE NA GOSPODARSKI NAČRT IZPOLNILE ŽE TRI TEMELJNE ORGANIZACIJE:

— TOZD LIVARNA 5. DECEMBRA,

— TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE 9. DECEMBRA,

— TOZD ELEKTRODE 16. DECEMBRA.

SODELAVKAM IN SODELAVCEM TEH TREH TEMELJNIH ORGANIZACIJ ČESTITAMO.

Jesenice v prvem snegu. (foto: I. Kučina)

35 let Železarja

Prva številka Železarja je izšla pred petintridesetimi leti, in sicer 1. decembra 1951. S tem jubilejem pa je tesno povezana tudi 50-letnica Našega kovinarja, predhodnika Železarja, ki je začel izhajati 23. januarja 1937. Med narodnoosvobodilno vojno je ilegalno izhajal Jeseniški kovinar, ki je po osvoboditvi izhajal kot glasilo okrožnega odbora Osvobodilne fronte Jesenice. Tako letos jeseniški železarji praznujemo petdesetletnico naprednega, razredno usmerjenega delavskega tiska.

ŽELEZARJU NA POT

V prvi številki Železarja je uredništvo zapisalo svoje usmeritve in načela in med drugim poudarilo, da ni naloga Železarja samo podpreti in povezati naše sile v borbi za skupne cilje, temveč tudi pozorni rodovom ohraniti pričevanja o naših naporih in uspehih. Železar je namenjen vsem, ki pošteno mislijo in jim je delo najvrednejša človeška vrlina, ne pa prazno pehanje za kruhom. Namenjen je vsem, ki so zrasli, rastejo in čutijo s tovarno, s staro železarsko preteklostjo in svetlimi tradicijami delavskega razreda. Namenjen je vsem, ki jim je utripanje, rast in procvit naše socialistične domovine in naša bodočnost pri srcu.

Železar naj bo odraz naših uspehov in naporov, pa tudi napak in nepravilnosti. Le tako bo dosegel svoj smoter in izpolnil svoje poslanstvo.

ŽELEZAR — MESEČNO GLASILO

Ni slučaj, da je prva številka Železarja izšla dobro leto za tem, ko smo v naši železarni izvolili prve samoupravne organe — delavski svet in upravni odbor. Že v tem prvem obdobju samoupravljanja je bilo jasno, da brez ustreznega obveščanja delavcev ni samoupravljanja in da takšen kolektiv, kot je Železarna, potrebuje glasilo, ki bo delavce informiralo, vzpodbujalo in osveščalo v skupnem boju za uresničevanje socialističnih ciljev.

Tako je Železar kot mesečno glasilo in kot revija izhajal od novembra 1951 do aprila 1959. Nadaljnji razvoj in poglobljanje delavskega samoupravljanja sta zahtevala vedno več informacij delovnemu kolektivu, zato je 15. aprila 1959 Železar začel izhajati kot štirinajstnevnik. S 1. januarjem 1962 pa Železar postane tednik, katerega obseg in vsebinsko zasnovo lahko vzporejamo z razvojem samoupravljanja v Železarni.

VEDNO V SREDIŠČU DOGAJANJA

Železar je že od prvih dni redno spremljal uresničevanje proizvodnih nalog, delo delavskega sveta in upravnega odbora, posredoval vse

pomembnejše sklepe, obveščal o delu sindikalne organizacije, zveze komunistov in mladine. Že takrat je precejšno pozornost namenjal pomembnim kulturnim in športnim dogodkom ter dejavnosti društev in organizacij v občini.

V prvih desetih letih je na strani Železarja vedno bolj prodirala tudi občinska problematika, delo ljudskega odbora in drugih občinskih organov in organizacij. Že v začetku v Železarju zelo pogosto zasledimo literarne prispevke, predvsem poezijo, precej pozornosti pa je bilo že od vsega začetka namenjene zgodovini ter negovanju in razvijanju tradicij narodnoosvobodilne vojne in predvojnega naprednega delavskega gibanja.

RAZSODNA IN PRODORNA POLITIKA UREDNIŠTVA

Do sedanje vsebinske zasnove pa glasilo ni prišlo brez boja in različnih konfliktov. Nemalo je bilo takih, ki so želeli, da bi bil Železar samo tovarniški, da s svojo vsebino ne bi segal preko tovarniške ograje, takih, ki so trdili, da je glasilo preveč splošno, da zato, ker gre tudi v izven-tovarniške kroge, ne bi smelo biti preveč kritično do slabosti, ki se dogajajo v tovarni in podobno.

Pri tem je zmagala razsodna in prodorna politika uredništva, ki je vedno imelo pred očmi nadaljnji razvoj samoupravljanja, čvrsto oporo pa so mu dali tudi bralci, ki so sprejeli in podprli tako vsebinsko zasnovo. Tako sta se v glasilu uveljavili tudi kritičnost in samokritičnost, čeprav včasih tudi ob hudih reakcijah.

50 LET NAŠEGA KOVINARJA

Naš kovinar je bil svobodno glasilo delavstva takratne Kranjske industrijske družbe. Izdajal ga je poseben konzorcij, njegov predstavnik pa je bil Miha Potocnik. V njem so sodelovali ugledni in pomembni napredni delavci in komunisti: Slavko Federle, Vencelj Perko, Aleš Stanovnik in drugi. Glasilo so financirale napredne delavske strokovne organizacije ob znatni pomoči posameznikov.

Po veliki in uspešni stavki jeseniških kovinarjev leta 1935, katere

največji uspeh je dosežena akcijska enotnost in borbenost delavcev, je pred komunisti in naprednimi delavci bila ena sama naloga — kako držati v stavki doseženo akcijsko enotnost in borbenost delavstva in kako jo še naprej razvijati. Toliko bolj, ker so se že začeli kazati znaki prihajajočega fašizma.

Pričeli so nastopati razdiralni elementi, da bi razbili doseženo enotnost. Med njimi je bil tudi Tovarniški vestnik, ki je začel izhajati leta 1937 kot režimsko glasilo lastnikov in vodstva tovarne. V njega so pisali po direktivah gospoda direktorja, da bi strahovali in slepili delavce, hkrati pa vnašali fašistično miselnost.

Naš kovinar je bil protitež Tovarniškega vestnika. Iz treh strokovnih delavskih organizacij je bil namreč osnovan medstrokovni akcijski odbor, ki je v svoj program vključil boj proti vsaki fašizaciji ter boj za svobodo združevanja, tiska in govora, prepričanja in štrajka ter boj za dosledno uresničevanje delavske zakonodaje. Pomembno orožje v tem boju je bil prav Naš kovinar, ki je izhajal tri leta, najprej kot štirinajst-dnevnik, naslednje leto kot tednik, v zadnjem letu pa je izšlo le še 18 števk.

JESENIŠKI KOVINAR MED OKUPACIJO IN PO NJEJ

Številnim ilegalnim glasilom, ki so izhajala med okupacijo, se je 15. junija 1944 pridružil tudi ilegalni Jeseniški kovinar, glasilo delavske enotnosti na Jesenicah, ki ga je izdajal okrožni odbor Osvobodilne fronte Jesenice.

Že prvo leto po osvoboditvi so v takratnem jeseniškem okraju, ki je združeval sedanjo radovljiško in jeseniško občino, poskušali nadaljevati z naprednim in mobilizacijskim tiskom. Po poskusni številki v letu 1946 je stvar nekoliko zamrla, dokler ni tretjega januarja 1947 začel redno izhajati štirinajstnevnik Jeseniški kovinar kot glasilo Osvobodilne fronte jeseniškega okrožja.

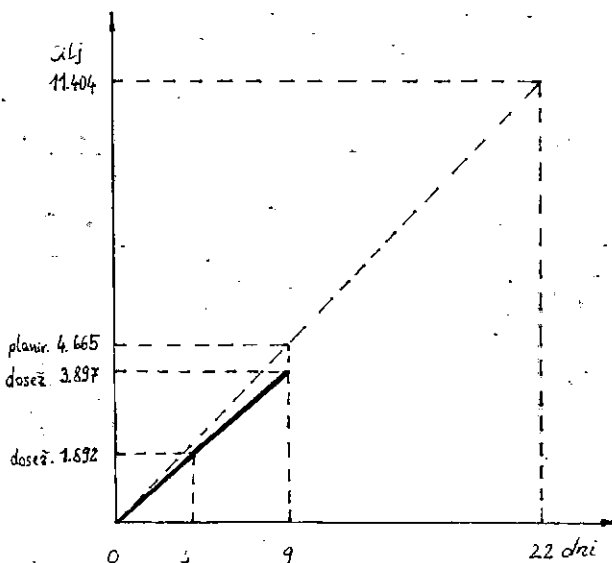
ŽELEZAR NADALJUJE TRADICIJE NAPREDNEGA DELAVSKEGA TISKA

Petdeset let naprednega delavskega tiska na Jesenicah je izjemen dogodek, saj zajema najsvetlejšo obdobje borbe delavskega razreda za nacionalno in socialno osvoboditev ter osvoboditev dela in človeka, za oblast delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Železar je skozi 35 let nadaljeval svetle tradicije svojih predhodnikov in kljub nasprotovanjem in konfliktom ob veliki podpori naprednih družbenih sil dokazal svojo pravilno idejno in politično usmerjenost.

Lilijana Kos

doseganje skupnega cilja poslovanja

V devetih odpremnih dneh decembra smo od načrtovanih 4665 mio. din. fakturirane realizacije dosegli 3897 mio. din., kar je 84 % doseganja.

Aktivni odmor med delom

«Cilj zdravstvenega varstva delavcev je ohranitev in okrepitev zdravja, preprečevanje bolezni in njeno pravočasno razpoznavanje in zdravljenje ter uspešna rehabilitacija. Za takšno aktivno zdravstveno varstvo je zadolžena obratna ambulanta naše železarne in ostali pristojni strokovnjaki.»

Tako je začela naš razgovor o aktivnem odmoru med delom Ivanka Zupančič, namestnik vodje oddelka za socialno in zdravstveno varstvo.

Fizioterapevtka Anica Fabjan je pojasnila, da aktivni odmor obsega preventivno-korektivne sprostilne gimnastične vaje, ki naj bi bile ob glasbeni spremljavi. Vaje učinkujejo sprostilno predvsem na prenapeto mišičevje, hkrati pa tudi krepimo pri delu neaktivne mišice. S tem pozitivno učinkujemo na gibljivost oziroma funkcionalno sposobnost sklepov.

Gimnastične vaje so posebej koristne za tiste delavce (in delavce), ki svoje delo opravljajo v pasivnem, statičnem in sedečem položaju, kjer se isti gibi stalno in enakomerno ponavljajo.

«Temeljni pogoj za izvajanje aktivnega zdravstvenega varstva je, da so zdravstveni delavci nenehno prisotni v proizvodnem procesu, pri opravljanju del in nalog. Le tako lahko takoj in pravilno ugotovijo zdravju škodljive vplive.

Na podlagi teh spoznanj je bila narajena raziskava o vplivih okolja in dela pri operaterjih za zajemanje podatkov v elektronskem računalnem centru. Delavke imajo na prvi pogled zelo urejeno delovno okolje in človek nima občutka, da je karkoli narobe. Pri podrobnem opazovanju in analizi delovnega mesta pa smo zdravstveni delavci ugotovili, da je v prostoru zaradi zbiralnika podatkov stalen hrup (visoki toni); da ožje delovno mesto ni ergonomsko (prilagojeno človeku oziroma ustroju njegovega telesa), kar povzroča okvare zdravja; v prostoru, ki je sicer dobro urejen in osvetljen, nastopa problem bleščanja, kar povzroča okvare vida. Vse to je narekovalo, da začnemo z akcijo za razbremenitev teh delavk.

Tako je Ivanka Zupančič na kratko opisala vsebino in namen njene seminarske naloge, ki je bila podlaga za organizirano uvajanje aktivnega odmora med delovnim časom.

«Ideja o aktivnem odmoru med delom se je porodila že pred dvema letoma, ko sem se udeležil seminarja v Savudriji, kjer smo veliko pozornosti namenili rekreativnemu odmoru med delovnim časom. Ker je organiziranje aktivnega odmora v bistvu delo organizatorjev rekreacije, je bila pobuda naša, sodelovali pa so tudi

drugi strokovni delavci, predvsem iz obratne ambulante in oddelka za medicino dela ter vodstvo obratov in poslovalne strukture.

Odziv na novo obliko rekreacije je bil zelo velik in so sedaj poleg luknjačic na ERC vanjo vključene tudi delavke v telefonski centrali, dogovarjamo pa se tudi z delavci CPSI in KO-FL, ki dodal organizator športne rekreacije Mirko Klinar.

Vsi trije so poudarili, da je aktiven odmor z gimnastičnimi vajami le način, kako omejiti širjenje poškodb, ki so zaradi sedečega ali statičnega in ponavljajočega se dela že nastale. Zato bi morali bolj in več razmišljati o ergonomskem oblikovanju delovnega mesta in tako o tem, kako bomo odpravljali vzroke za nastanek poškodb.

Aktivni odmor med delom bi morali uvesti tudi v druge službe in v temeljne organizacije, vendar je tu nekaj problemov, ker povsod nimajo ozvočenja, niti primernih prostorov. Zato bo potrebna več skupnega dela in sodelovanja z vodstvi temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Če bi imeli interno radijsko postajo, bi bile možnosti za takšno obliko preventivne rekreacije med delom toliko večje.

Lilijana Kos

Prodajni rezultati v novembru

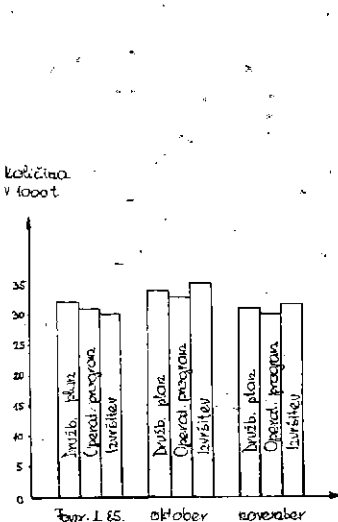
(Nadaljevanje s 1. strani)

ličinsko in vrednostno 3 % manj, kot smo načrtovali. Skupna zunanja neto realizacija je znašala 105.592 mio. din., kar je prav tako 3 % manj, kot smo načrtovali. Struktura prodanih izdelkov je bila za 1,5 % slabša, kot smo načrtovali, strukturo lanskih enajstih mesecev pa smo presegli za 3,1 %.

Gledano po posameznih TOZD so v enajstih mesecih načrtovano količino prodaje dosegli oziroma presegli TOZD: Valjarna debele pločevine za 2 %, Jeklovke za 4 % in Elektrode za 11 %. Ostale TOZD so zaostale za načrtovano količino prodaje. Zaostanek je bil največji v TOZD Profilarna (22 %) zaradi pomanjkanja ustreznih naročil. Vrednostni rezultati so podobni količinski. Dosežena prodajna cena je na nivoju Železarne enaka načrtovani. Do večjih odstopanj je prišlo le v TOZD, ki precej izvažajo in to zaradi negativnih tečajnih razlik. Načrtovano strukturo prodaje so v enajstih mesecih presegli TOZD: Valjarna žice in profilov za 6 %, HV Jesenice za 1 %, Vratni podboji za 11 %, Elektrode za 4 % in Žebeljarna za 3 %. Ostale TOZD so zaostale za načrtovano strukturo prodaje. V primerjavi z istim obdobjem lani je strukturo prodanih izdelkov najbolj izboljšala TOZD Valjarna debele pločevine in to za 11 %.

Primerjavni rezultati dosegljeni v obdobju januar—november z rezultati v istem obdobju lani, nam kaže, da smo količinski prodaji za 1 % manj, vrednostno pa lanske leto rezultate močno presegamo zaradi boljše strukture prodanih izdelkov in spremenjenih prodanih cen, ki so odraz visoke stopnje inflacije.

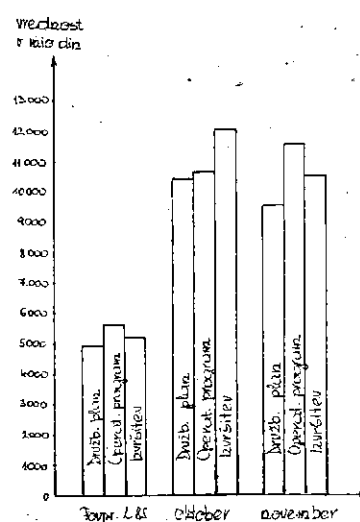
Osnovna realizacija in prevallanje

Železarški globus

ITALIJA

Italijanska železarska družba Italsider je dobila novo naročilo iz Sovjetske zveze. Že v bližnji prihodnosti naj bi dobavili 40.000 ton cevi premera 1420 mm, 30.000 ton cevi s premerom od 530 do 720 mm in 80.000 ton različnih vrst pločevine. Večino teh izdelkov bodo naredili v železarni Taranto.

MAVRETANIJA

Ta afriška država nakopuje letno 10,5 mio. ton železove rude. V letih 1991 — 1993 bodo povečali letni izkop te železarske surovine na 12 mio. ton. To bodo dosegli na račun povečanja proizvodnje rudnika Zoerate, kjer kopljejo zelo kvalitno železovo rudo z vsebnostjo železa 65 %. Drugi rudnik Guelb ima zalogo siromašnejše železne rude z le 38 % vsebnostjo železa.

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti komercialna in finance vabi vse člane kolektiva in bivše sodelavce upokojece na

LETNO IN VOLILNO KONFERENCO,

ki bo v petek, 19. decembra, ob 17. uri v zgornjih prostorih Kazine.

ČLANOM STANOVANJSKE ZADRUGE ŽELEZAR

Člane stanovanjske zadruga «Železar» Jesenice obveščamo, da finančna služba ne bo izdajala naročilnic za nabavo gradbenega materiala v času od 12. decembra do 20. januarja.

Naročilnice, izdane v letu 1986, prenehajo veljati 23. decembra 1986.

Pričakujemo vaše razumevanje!

Premalo zanimanja za strokovno literaturo

Naša strokovna knjižnica nekako skrbi za Železarski zbornik, zato je letošnja 20. obletnica izhajanja zbornika pomembna tudi za samo knjižnico. O zborniku in knjižnici smo spregovorili nekaj besed z Jano Jamar.

Jana Jamar (foto: S. Kokalj)

»Ob dvajsetletnici Železarskega zbornika smo pripravili manjšo razstavo dvajsetletnega razvoja zbornika in najnovejšo strokovno literaturo. Razstava, ki so jo ostali člani uredniškega odbora sprejeli z navdušenjem, pa v Železarni žal ni imela pravega odziva. Le malokdo iz naše delovne organizacije je pokazal zanimanje za najnovejšo strokovno literaturo.

Izdelali smo tudi bibliografijo zbornika, ki jo bomo izdali tudi kot posebno številko Železarskega zbornika, da bodo imeli dostop do nje tudi vsi naročniki. Sam zbornik se je kar nekaj časa razvijal, da je postal tak, kakršen je danes in da ustreza mednarodnim standardom za strokovne revije. Tudi bibliografija, ki smo jo doslej delali ročno, sedaj pa smo jo prenesli na računalnik, bo pripomogla k mednarodnemu ugledu in veljavi zbornika.

Letos smo se razširili zamenjavo Železarskega zbornika za druge tuje in domače strokovne revije s področja črne metalurgije, fizike kovin in varjenja. Zamenjava je po eni strani pomembna zaradi deviznih sredstev, ki jih z njo prihranimo, po drugi strani pa tudi pripomore k uveljavitvi Železarskega zbornika.

Kako pa je pri vas z nabavo tuje strokovne literature, saj se zadnjih nekaj let kar naprej vrstijo take in

drugačne težave, ki ovirajo nabavo tuje literature?

»Od leta 1980 pa do lani je bilo kar težko nabavljati tujo strokovno literaturo, saj založbe niso dajale deviznih sredstev, zato smo morali vso tujo literaturo kupovati z lastnimi devizami. Naše knjižnice to sicer ni preveč prizadelo, saj je imela ves čas podporo delovne organizacije. Letos pa je mogoče spet nabavljati tujo literaturo prek založb, edina ovira je lahko pomanjkanje dinarskih sredstev, vendar tega problema pri nas nimamo.

Pač pa imamo težave s prostorom, saj nam ga bo v nekaj letih zmanjkalo, čeprav sproti izločamo in arhiviramo literaturo, ki ni več aktualna. Zadnje čase je v modi računalništvo, povezovanje z bazami podatkov, kmalu naj bi se Železarna povezala v Jupak. Kako sledite tem težnjam v vaši strokovni knjižnici?

»Odločili smo se že, da bomo prešli na računalniško obdelavo podatkov, najprej lastnih raziskovalnih nalog, izposoje, hkrati pa se bomo prek Jupaka skušali povezati z drugimi Indok centri. Pri tem računamo na podporo Železarne in upamo, da bomo čimprej dobili svoj terminal.

Seveda pa že sedaj svojim uporabnikom nudimo informacije iz drugih centrov. Povezani smo z Informacij-

skim centrom v Ljubljani, računalniško bazo Compendex iz Centralne tehnične knjižnice, z Indok službo Iskren in s Fakulteto za strojništvo. Od tam dobivamo računalniške izpise in informacije. V ta sistem se kajpak lahko vključi vsakdo, ki potrebuje kako informacijo.

Imamo kar bogato knjižnico, dobro založeno s tujo in domačo strokovno literaturo, ki pa je žal vse premalo izkoriščena.

Kot strokovna knjižnica imate kajpak določeno osnovno strokovno področje, s katerega nabavljate ustrezno literaturo. Verjetno pa imamo v Železarni potrebe po strokovni literaturi tudi z drugih področij. Kako široko področje pokrivate?

»Sami nabavljamo strokovno literaturo s področja črne metalurgije in varjenja, kjer spremljamo vse novosti, tudi standarde in nabavljamo strokovno literaturo s tega področja. Deloma spremljamo tudi strojništvo, kemijo, fiziko, matematiko in elektrotehniko. Ostalo literaturo nabavljamo glede na potrebe strokovnjakov s posameznih področij in le redko pride do tega, da bi take želje preslegle naša denarna sredstva.

Zadnje čase nabavljamo več periodike, saj podatki v knjigah hitro zastarijo. Revije tudi sproti dajemo v kroženje, tako da našim uporabnikom ni treba za vsako malenkost priti v knjižnico, kljub temu pa je v Železarni še vedno premalo zanimanja za strokovno literaturo.

Železarski globus

AVSTRIJA

Avstrijska železarska družba Vöest-Alpine iz Linza za sedaj uvaža železovo rudo predvsem iz Švedske in Južne Amerike. Glavna južnoameriška dobavitelja sta Venezuela in Brazilija. Za naslednje leto pa so predstavniki te avstrijske družbe podpisali sporazum o dobavi železove rude iz Sovjetske zveze, in sicer 4 mio ton. To predstavlja 20 % vseh potreb po železovi rudi v tej železarski družbi.

JAPONSKA

Japonski železarski strokovnjaki predvidevajo, da bo letos padel izvoz japonskih železarskih družb. To se bo zgodilo po petih letih nenehnega naraščanja izvoza. Tako naj bi znašal končni izvoz letos okrog 30,5 mio ton različnih železarskih izdelkov. To je za skoraj 3 mio ton manj, kot je bilo izvoženo lani.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 22. DO 28. DECEMBRA

22. decembra, Ernest PUŠNIK, vodja komercialne, Jesenice, Hrušica 138.
23. decembra, Vladimir OBLAK, vodja TOZD Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1/a, ☎ 81 - 727.
24. decembra, Vinko ROTAR, vodja TOZD Remontne delavnice, Jesenice, C. talcev 8/a, ☎ 82 - 792.
25. decembra, Martin ŠKETA, vodja SEO, Bled, Alpska 1, ☎ 77 - 130.
26. decembra, Lado ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, ☎ 77 - 136.
27. decembra, Jože ŠLIBAR, vodja TOZD Transport, Jesenice, C. 1. maja 58.
28. decembra, Franc VIČAR, vodja invest. razvoja, Žirovnica, Rodine 51, ☎ 80 - 861.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

Dežurni vzdrževanja

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 22. 12.	Zdravko Smolej	Aleš Robič
Torek — 23. 12.	Miroslav Zupan	Janez Arh
Sreda — 24. 12.	Janko Cerkovnik	Mitja Kersnik
Četrtek — 25. 12.	Primož Žvab	Igor Logar
Petek — 26. 12.	Dušan Šmid	Miha Šlibar
Sobota — 27. 12.	Vanda Eniko	Božidar Černe
Nedelja — 28. 12.	Jože Cej	Marjan Endliher

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Dopoldne:

- I. Obratna ambulanta: Metod Rešek, dr. med.
IV. Obratna ambulanta: Ivica Vreš, dr. med.

Popoldne:

- II. Obratna ambulanta: Alenka Katnik, dr. med.
III. Obratna ambulanta: Bernarda Benedik Tili, dr. med.
Sobota, 27. 12., samo dopoldne:
II. Obratna ambulanta: Alenka Katnik, dr. med.
III. Obratna ambulanta: Bernarda Benedik Tili, dr. med.

ZOBNE AMBULANTE:

Dopoldne:

- I. Zobna ambulanta: Viktor Sfražičar, v. dent.
II. Zobna ambulanta: Alojz Smolej, dr. stomat.
Za borce od 7. do 8. ure.
Popoldne:
III. Zobna ambulanta: Bela Gazafi, mag. dr. stomat.
Za Vatrostalno od 9.30 do 10.30.

Sobota, 27. 12., samo dopoldne:

- III. Zobna ambulanta: Bela Gazafi, mag. dr. stomat.

DEŽURNI V VATROSTALNI

20. in 21. decembra, Urška OBLAK, Dovje 78, ☎ doma 89 - 187; ☎ v službi 83 - 281.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

KADROVSKO GIBANJE V NOVEMBRU

UPOKOJEN: Vinko Malej, 1931, Valjarna žice — 32 let v ŽJ.
INVALIDSKO UPOKOJENI: Franc Kadunc, 1935, Vratni podboji — 30 let v ŽJ; Anton Romih, 1936, Profilarna — 25 let v ŽJ; Jože Špič, 1939, Profilarna — 18 let v ŽJ in Štefan Utroša, 1932, Žičarna — 32 let v ŽJ.
UMRLI: Alojz Cerkovnik, 1933, Valjarna debele pločevine — 31 let v ŽJ; Miroslav Lah, 1929, Želblarna — 38 let v ŽJ.

	SKLENILI DELOVNO RAZMERJE				PREKINILI DELOVNO RAZMERJE				Planirano število zaposlenih
	iz JLA	skupnostni	ostali	SKUPAJ	v JLA	disciplinsko	po sklepu odb. za del. raz.	upokojeni	
PLAVŽ									
JEKARNARNA		4	4		1			1	189
LIVARNA		2	2						667
VALJARNA BL.ŠT.		2	2		2			2	84
VALJARNA ŽICE					1		1	2	336
VALJARNA DEB. PLOČ.		1	1					1	360
HL. VALJARNA BELA		2	2						200
HL. VALJARNA JES.		2	2		1			1	273
ŽIČARNA	1	1	2			1	1	2	195
PROFILARNA							2	2	240
VRTNI PODBOJI							1	1	58
JEKLOVLEK		1	1						48
ELEKTRODE		2	2						142
ŽELBLARNA								1	144
STROJNE DELAVNICE		1	1						262
REMONTNE DELAVNICE		1	1		1			1	231
VZDRŽEVANJE						6		6	79
ENERGETIKA					1			1	82
TRANSPORT						2		2	330
OS. KO-FI							1	1	292
OS. K.S.I.							1	1	330
PRIPRAV. S.V. VS. ŠOLA	2	2	4						39
OS. E.T.N.		2	2						494
DRUŽBENA PREHRANA		2	2				1	1	485
ŽELEZARNA		3	25	28		13	11	5	6235
								31	6355

(Ne)kdo je na potezi!?

Pred leti sem za Železarnjo iz Borbe prevedel članek »Odgovornost za zamolčano besedo«. Ob informaciji oddelka za nagrajevanje »Osebnih dohodkov za november« (Železar 11. decembra 1986) ni več mogoče molčati.

Oddelek je končno le objavil lestvico kategorij iz 12. člena samoupravnega sporazuma o osnovnih merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe, ki kaže indeksna razmerja posamezne kategorije do najenostavnejšega dela. Ob stari lestvici je tudi nova, ki jasno pokaže, koliko se je indeksno razmerje posamezne kategorije v primerjavi z enostavnostjo, najmanj zahtevnim delom, pomaknilo navzdol. Ker indeksno razmerje pomeni neko vrednost, ki se da izraziti v denarju, to tudi pokaže, kako se je neko bolj zahtevno delo v primerjavi z manj zahtevnim razvrednotilo. Tega ni mogoče prikriti niti s tem, če se je obenem s spremembo lestvice za neko določeno delovno mesto kategorija pomaknila navzgor za eno ali dve. Slika je jasna, kot če bi se pogledal v zrcalo.

Pri tej lestvici moramo seveda odmisli posebnosti ipd., kar se vrednoti z raznimi dodatki. Gre za to, kot piše v sporazumu, »da medsebojna vrednost izraža realno diferenciranje deleža osebnega dohodka, ki odgovarja zahtevnosti opravil, ki jih posameznik z ozirom na stopnjo strokovne izobrazbe mora opravljati« (12. člen).

To »realno diferenciranje« oziroma razmerja zahtevnejših do najenostavnejših del se je s črtanjem osnovnih štirih kategorij (od 1 do 4) in uvažanjem štirih novih (od 28 do 32) povsem porušilo. Tako je bilo na primer — vidi se iz objavljene lestvice — delo, katerega zahtevnost je bila označena z osmo kategorijo, po 1. novembru 1986 razvrednoteno za 29 indeksnih točk (takšno je bilo poprej razmerje med delom, vrednotenim s

4. kategorijo in najenostavnejšim delom), 11. kategorija za 31 točk, 14. za 37 točk, 17. za 44 točk, 20. za 57 točk, 22. za 57 točk in 27. za 66 točk (primere smo izbrali naključno). Ob tem seveda predpostavljamo, da se vsebina oziroma zahtevnost dela ni spremenila. Za primere, ko se je vsebina oziroma zahtevnost dela spremenila, seveda ne bi bilo treba spreminjati indeksnih razmerij in lestvice: za taka dela bi lahko delavski svet na osnovi strokovnih ugotovitev v skladu z obstoječimi samoupravnimi akti enostavno določili višjo ali nižjo kategorijo.

Ob vsem tem pa si strokovna služba dovoljuje zapisati, da »preglednica kategorij do 1. novembra 1986 in po 1. novembru 1986 potrjuje, da so razporni vrednosti kategorij do najenostavnejšega dela ostali isti« in da je »nova lestvica oblikovana natančno po sporazumu.«

Vsak komentar (čeprav bi se še o mnogočem dalo pisati: strokovne in zakonske podlage za prevrednotenje, samoupravni statut komisije, ...) je odveč. Gre za kršitev sporazuma. Kakšna je samoupravna pot za spremembo sporazuma, vemo!

Na potezi bi torej morali biti odbori samoupravne delavske kontrole in seveda: družbeni pravobranilec samoupravljanja. Delavski svet, sindikat in drugi, ki bi morali skrbeti za zakonitost, so svoj delež akcije že zamudili.

PRIPIS: Osebnih dohodkov so skrajno občutljiva tema. Dr. Mladen Zvonarevič, profesor Filozofske fakultete v Zagrebu opozarja (Borba, 19. novembra 1986), da niso samo ekonomska, pravna ali politična kategorija,

pač pa tudi psihološka. Delavec ne dobiva le svoje plače; obenem s plačo dobiva tudi oceno vrednosti svojega dela, oceno vrednosti svojega socialnega statusa, oceno vrednosti svojega dosežanja in sedanjega življenja. Pravi, da se vrednosti fokusirajo v nekem izjemno pomembnem psihološkem doživljanju: v doživljanju lastne vrednosti, v občutku inferiornosti, aдекватnosti ali superiornosti.

To bi morali imeti pred očmi vsi nosilci akcije za drugačno vrednotenje dela v Železarni Jesenice; ne bi se smelo dogajati, da delavci dobivajo o tako pomembnem vprašanju pomanjkljive, dozirane, filtrirane in izkrivljene informacije in da se celo dogaja, da se njihove zahteve po poštenosti in celovitejši informaciji ignorirajo (na primer: zahteva, da dobe izračun osebnih dohodkov po starem in novem načinu vrednotenja ob enaki masi za izračun osebnih dohodkov — s čimer so delavci hoteli preveriti parole nosilcev akcije za sprejem novega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD; ker tega ni bilo, se ne smemo čuditi, da je prevladalo nezaupanje in da sporazum ni bil izglasovan). Zdi pa se, da nosilce akcije za prevrednotenje ta neuspeh ni popolnoma nič izučil: da bi akcijo le nekako izvedli, so se odločili za nezakonit način, podprt s skupnimi, poleg tega pa še z izkrivljenimi informacijami, pri katerih, kot kaže omenjena informacija, še vedno vztrajajo. In pri vsem tem očitno ni nikogar, nobene za to poklicane institucije, ki bi se takemu nesamoupravnemu ravnanju postavil po robu, ne glede na politično — in verjetno tudi materialno — škodo (pasivna resistenca), ki s tem nastaja.

Božidar Lakota

Seje skupščin SIS do konca leta

Do konca leta se bodo v jeseniški občini izvršile še skupščine petih samoupravnih interesnih skupnosti. Na vseh sejah, razen skupščine Skupnosti za zaposlovanje, bodo delegati obravnavali pobudo Železarne Jesenice za spremembo števila delegatskih mest v zboru uporabnikov skupščin SIS (zaradi predvidene reorganizacije temeljnih organizacij naj bi se to število zmanjšalo z osem na sedem). Seje skupščin bodo potekale takole: SIS za zaposlovanje bo v petek, 19. decembra, ob 12. uri (konferenca delegacij v Železarni je bila v sredo, 17. decembra, ob 13. uri), SIS za ceste 22. decembra ob 17. uri (konferenca delegatov je danes, 18. decembra, ob 13. uri), SIS za kulturo 23. decembra, ob 12. uri, (konferenca delegacij bo 19. decembra ob 13. uri), SIS za zdravstveno varstvo 24. decembra ob 12. uri (konferenca delegacij bo 22. decembra ob 13. uri) ter SIS za stanovanjsko gospodarstvo 24. decembra ob 16. uri (konferenca delegacij v Železarni bo 23. decembra ob 13. uri).

SIS za zaposlovanje

Delegacije so prejele v obravnavo (v precej kratkem roku) naslednje zadeve:

- poročilo o delu organov skupščine med dvema sejama skupščine,
- rebalans finančnega načrta za leto 1986,
- potrditev podeljenih stipendij iz združenih sredstev in informacija o stipendiranju v gorenjskih občinah v šolskem letu 1985/86,
- osnutek programske osnove skupščine za leto 1987,
- osnutek programa strokovne službe za leto 1987,
- osnutek finančnega načrta za zaposlovanje za leto 1987,
- ocene možnosti zaposlovanja za leto 1987,
- predlog sklepa o začasnem finansiranju,
- pooblastilo odboru za razvoj kadrov, zaposlovanje in socialno varnost,
- informacijo o gibanju zaposlenosti za devet mesecev in brezposelnosti za devet mesecev leta 1986,
- gradivo in pripombe za drugo sejo skupščine Zveze skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije.

SIS za ceste

Delegati bodo na 2. seji skupščine skupnosti za ceste obravnavali:

- predlog srednjeročnega plana vzdrževanja, varstva, rekonstrukcije in graditve regionalnih in lokalnih cest v občini Jesenice za obdobje 1986–1990,
 - pregled izvajanja del pri vzdrževanju in modernizaciji regionalnih in lokalnih cest v letu 1986,
 - finančno poročilo Skupnosti za ceste občine Jesenice od I–IX/1986 in predlog rebalansa plana za leto 1986,
 - osnutek letnega plana vzdrževanja, varstva, rekonstrukcije in graditve regionalnih in lokalnih cest v občini Jesenice za leto 1987,
 - predlog spremembe 2. člena samoupravnega sporazuma o določitvi delegatskih mest in predlog spremembe statuta Skupnosti za ceste občine Jesenice.
- Prva seja skupščine je bila konstituantna, poleg tega pa je bila namenjena še obravnavi planskih dokumentov. Zanimivo je, da so na tej se-

ji razpravljali tudi o potrebi po združitvi Skupnosti za ceste s Komunalno skupnostjo.

Predlog srednjeročnega plana vzdrževanja, varstva, rekonstrukcije in graditve regionalnih in lokalnih cest v občini Jesenice za obdobje 1986–1990 zajema naloge in skupne obveznosti rednega vzdrževanja cestnega omrežja (47 km regionalnih in 24 km lokalnih cest) ter obnovitvena dela za izboljšanje prometno varnostnih razmer na tem omrežju. Posodobljene in rekonstruirane bodo naslednje regionalne ceste:

- obvoznica v Kranjski gori s priključkom na cesto čez Vršč,
 - Mojstrana—Radovna ter
 - Mojstrana—Vrata.
- Modernizirane pa bodo še lokalne ceste:

- Jesenice—Planina pod Golico,
- Javornik—Javorniški rovt,
- Rodine—občinska meja z Radovljico,
- Martuljek—Srednji vrh,
- Žerjavec—Plavški rovt ter
- Zirovnica—Piškovca.

Za vse to je predvidena (po cenah leta 1985) dobra milijarda dinarjev (četrtina teh sredstev bo zbrana z nadomestilom za uporabo cest, tri četrtine pa s prispevkom iz dohodka temeljnih organizacij).

Iz pregleda izvajanja del vzdrževanja in modernizaciji regionalnih in lokalnih cest v letu 1986 je razvidno, da so bili stroški za vzdrževanje kategoriziranih cest v občini Jesenice v okviru načrtovanih, razen za lokalne ceste, kjer je bilo več stroškov zato, ker so te ceste v glavnem makadamske in zelo strme. Obnova in večja vzdrževalna dela na regionalnih in lokalnih cestah so potekala po planu, posamezne prekoračitve pa so nastale zaradi dodatnih in več del.

Na osnovi finančnega poročila Skupnosti za ceste od januarja do septembra 1986 je možno predvideti, da bo do konca leta zbranih več sredstev od planiranih. Predlagano je, da se ta sredstva namensko uporabijo za hodnik za pešce ob magistralni cesti na Hrušici, za avtobusna postajališča ob regionalni in magistralni cesti, za sofinanciranje mostu čez Pišnico ter za sofinanciranje modernizacije ceste Mojstrana—Vrata.

Osnutek letnega plana vzdrževanja, varstva, rekonstrukcije in gradi-

tve regionalnih in lokalnih cest v občini Jesenice za leto 1987 predvideva obnovo in večja vzdrževalna dela na cestiščih regionalnih cest; obvoznica Kranjska gora—Jasna (50 % sofinancira skupnost za ceste Slovenija), Mojstrana—Radovna, Mojstrana—Vrata in odsek most čez Savo—Lipce ter lokalnih cest: Planina pod Golico—Gola peč, Plavški rovt—Erlah, Javornik—Javorniški rovt ter Rodine—občinska meja.

Poročilo o obnovi cest in objektov na cestni mreži Slovenije s poudarkom na občini Jesenice v letu 1986 in usmeritve za leto 1987 — Skupščina skupnosti za ceste Slovenije je spomladi sprejela plan obnov magistralnih in regionalnih cest. To je bilo nujno zaradi kritičnega stanja razmer na teh cestah. Na območju občine Jesenice naj bi po tem planu obnovili naslednje cestne odseke in objekte na magistralni cesti: Podkoren—Korenško sedlo, Kranjska gora—Jesenice ter most Martuljek na magistralni cesti. Izvedena je bila le dobra polovica teh del, vendar pa dela pri dokončanju magistralne ceste na odseku Mojstrana—Jesenice že potekajo, dokončana pa naj bi bila do prihodnje letne turistične sezone (financiranje tega je sestavni del izgradnje karavanškega predora). Nedokončane letošnje naloge ter modernizacija regionalnih cest (Mojstrana—Radovna ter obvoznica v Kranjski gori na regionalni cesti Kranjska gora—Bovec) naj bi imele prednost prihodnje leto.

Samoupravni sporazum o vzdrževanju in varstvu regionalnih in lokalnih cest v občini Jesenice sklenejo Skupnost za ceste Jesenice in izvajalci dejavnosti vzdrževanja regionalnih in lokalnih cest. Bistvene spremembe v primerjavi s prejšnjim obdobjem so: izjemna amortizacija cest (povečanje faktorja na neposredno delo predstavlja poročilo temeljnim organizacijam za dela na področju varstva in upravljanja cest); večji poudarek nadzoru uporabnikov nad izvajanjem dejavnosti vzdrževanja in varstva cest; sedaj sklepa ta samoupravni sporazum kot izvajalec temeljna organizacija za vzdrževanje in varstvo cest (prej cestna podjetja). V sporazumu niso opredeljene medsebojne obveznosti in odgovornosti za primer poslovanja z izgubo in o prevzemu tveganja (razlog za to je temeljito opisan v gradivu — v obrazložitvi sporazuma).

SIS za zdravstveno varstvo

Tokrat se bodo sestali delegati uporabniki zdravstvenih storitev. Prva seja zbora uporabnikov skupščine Zdravstvene skupnosti pa bo znamenju svobodne menjave dela.

Samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela za leto 1986 z Zdravstvenim domom Jesenice in Obratno ambulantno Železarne Jesenice je iz-

delan na osnovi planskih dokumentov in izhodišč za sestavo kalkulativnih finančnih načrtov za leto 1986 za ti dve zdravstveni organizaciji združenega dela (izhodišča so bila sprejeta že aprila 1986). Naj navedemo le nekaj izhodišč: rast bruto osebnih dohodkov z indeksom 197 glede na prejšnje leto; dodatna sredstva, potrebna za izenačitev osebnega dohodka z gospodarstvom; rast materialnih stroškov z indeksom 190 glede na realizacijo leta 1985; povečanje delavcev največ do 1 %.

Samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela pri zagotavljanju socialnega in zdravstvenega varstva oskrbovancev v Domu upokoencev dr. Franceta Berglja za obdobje 1986 do 1990 — Od 1982. leta dalje so vse občinske zdravstvene skupnosti dolžne sprejeti samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela s socialnimi zavodi v občini. Predlagani sporazum vključuje specifične razmere v jeseniškem domu upokoencev:

- konkretne medsebojne obveznosti, pravice in odgovornosti,

— v samoupravnem sporazumu so določene specifične razmere, ki veljajo za dom upokoencev dr. Franceta Berglja.

SIS za stanovanjsko gospodarstvo

Dnevni red 4. seje skupščine Stanovanjske skupnosti občine Jesenice je precej obsežen. V obravnavo so bile posredovane naslednje zadeve:

- poročilo o izvajanju sklepov, sprejetih na 3. seji skupščine ter potrditev zapisnika,
- predlog spremembe in dopolnitve pravilnika o pogojih in merilih za pridobitev posojil iz vzajemno združenih sredstev,
- predlog razpisa za dodelitev posojil delavcem in družbeno pravnim osebam iz združenih sredstev vzajemnosti,
- predlog poslovnika o delu skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice,
- predlog srednjeročnega plana samoupravne stanovanjske skupnosti za obdobje 1986 do 1990,
- osnutek pravilnika o osnovah in merilih za dodeljevanje družbenih kadrovskih stanovanj v občini Jesenice in
- predlog statuta samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice.

CPSI Nada Dejak

Pregled odsotnosti v novembru

	bolniška odsotnost	porod. dopust	red. letni dopust	ostala odsotnost	skupna odsotnost
	%	%	%	%	%
PLAVŽ	7,53	—	5,48	0,57	13,58
JEKLARNA	5,58	0,14	4,65	0,86	11,23
LIVARNA	7,29	—	3,14	2,21	12,64
VALJARNA BL. ST.	5,83	—	5,74	0,83	12,40
VALJARNA ŽICE	8,37	—	4,40	1,83	14,60
VALJ. DEBELE PLOČ.	6,75	—	5,52	0,43	12,70
HL. VALJARNA BELA	3,50	0,35	5,17	1,14	10,16
HL. VALJARNA JES.	6,58	—	5,03	1,18	12,79
ŽIČARNA	5,25	0,53	4,38	1,54	11,70
PROFILARNA	5,64	—	6,93	0,27	12,84
VRATNI PODBOJI	7,30	1,94	4,97	0,24	14,45
JEKLOVLEK	3,94	1,33	5,18	0,66	11,11
ELEKTRODE	10,00	2,22	3,98	0,56	16,76
ŽEBLJARNA	11,04	1,19	5,27	0,95	18,45
STROJNE DELAVNICE	4,85	1,30	5,32	1,04	12,51
REMONTNE DELAVNICE	4,58	1,02	4,25	0,81	10,66
VZDRŽEVANJE	6,04	0,34	4,67	0,84	11,89
ENERGETIKA	4,52	0,78	6,45	0,67	12,42
TRANSPORT	6,91	0,41	6,06	0,66	14,04
KO - FI	4,65	4,66	4,18	0,28	13,77
K S I	2,87	2,95	7,65	1,28	14,75
E T N	3,07	0,95	4,98	0,76	9,76
DRUŽB. PREHRANA	7,53	7,77	6,30	0,28	21,88
ŽELEZARNA	5,56	1,15	5,16	0,86	12,73

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz TOZD ŽIČARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna I-1, I-2, I-3, II-1, II-2 in II-3, pocinkovalnici, patentirnice, votličarna in adjustaža. Dnevni red sestankov je bil dokaj obsežen (deset točk). SDS vodstvo TOZD omenja, da so eni redkih, ki še žigosajo evidenčne kartice za prisotnost na delu, vendar pa se nameravajo tega še naprej dosledno držati. Omenjajo tudi, da tisti delavci, ki imajo zdravniška priporočila za drugačen način prehrane, le-ta lahko tudi uveljavijo. SDS žičarna I-1 vprašuje, zakaj niso tudi v žičarni I upravičeni do zaščitnih srajc in nogavic. V zvezi s kvaliteto problematiko imajo naslednji predlog: »Da bi se dosegle boljše mehanske lastnosti patentirane žice, ki se vleče z omejeno hitrostjo, naj se regulator hitrosti (vlečni stroji VAUGHN) predela tako, da ne bo možno vlečenje žice z večjo hitrostjo, kot je določeno.« SDS so se seznanile tudi z rezultati oktobrske akcije za povečanje proizvodnje. V zvezi s tem SDS žičarna I-2 omenja, naj bi se vsi žičarji držali dogovora, da naj vsakdo opravi 24 ur dodatnega dela. SDS žičarna I-3 se je seznanila z odgovori na vprašanje glede novega oblikovanja premij za višjo produktivnost in o dejanski povzročni škodi v posameznih kantinah. Pri kvalitetni problematiki so posebno pozornost namenili reklamaciji, ki jim jo je poslala »Tvoronica opruga Varaždinske toplice«, ki je po količini vrnjenega materiala ena največjih v zadnjem času. SDS žičarna II-1 ugotavlja, da žigosanje prisotnosti v žičarni II poteka brez večjih nepravilnosti. Navodila bodo tudi v prihodnje dosledno izvajali, vendar pa želijo večjo kontrolno delo.

trola natančnosti ur in menjavanje traku. Od pristojne službe zahtevajo odgovor v zvezi s pobudo za izhod (pet minut) pred koncem dneva v primeru, da ima delavec na kartici polnih osem ur. Zanima jih, zakaj to ne bi bilo možno. »Zavedamo se«, pravijo, »da PDC ni primeren za proizvodnjo (za službe pač je), imamo pa pravico do kulturnega izhoda iz tovarne.« Tudi SDS žičarna II-2 je posebno pozornost namenila obravnavi reklamacije »Tvornice opruga Varaždinske toplice«. SDS meni, da z zastarelimi napravami ni več mogoče slediti vse večjim zahtevam kupcev po kvalitetni žici — in to ne samo glede patentirane in pocinkane žice, pač pa tudi VAC, palic itd. SDS se je seznanila tudi z uspešnostjo akcije za povečanje proizvodnje v oktobru in ciljih v novembru in decembru. Pravijo, da v teh dveh mesecih sicer veljajo isti ukrepi, vendar pa je takšen uspeh, kot so ga dosegli v oktobru, vprašljiv, ker imajo na voljo samo dve prosti soboti, v decembru pa bo treba porabiti še nekaj letnega dopusta. SDS žičarna II-3 v zvezi s kvaliteto problematiko meni, da bi jim lahko samo še večja avtokontrola dala boljše rezultate. Glede proizvodnje v novembru in decembru pa je menila, da bo takšne rezultate, kot so jih dosegli v oktobru, »z ozirom na znane tehnološke težave in pomanjkanje delavcev« težko obdržati do konca leta. SDS pocinkovalnica pod razno opozorja na zelo slabo razsvetljavo v obratu. SDS patentirnica se strinja s poostrenim nadzorom pri žigosanju kartic, vendar pa ima pripombo na žigosanje v drugih TOZD. Takole pravijo: »Ne gre za žigosanje, ampak za to, da se po tolikem času v

določenih TOZD obnašajo, kot da teh kartic ali te kontrole ni treba.« SDS adjustaža ugotavlja, da so lahko ponosni na uspešno izvedeno akcijo za povečanje proizvodnje v oktobru, ko so z dodatnim delom na proste sobote izdelali dodatnih 300 ton končnih izdelkov za prodajo. Njihova želja je, da bi tako uspešno delali do konca leta, saj bi bila to garancija za boljši osebni dohodek v teh mesecih in za boljši start v naslednje leto. Glede žigosanja pa ugotavlja, da skorajda ni primerov, da kdo ne bi hotel žigosati, da pa je še vedno kakšen odstotek delavcev, ki kakšen dan pozabijo žigosati kartico.

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne. SDS profilarna 1 zahteva, da se orodje za oblikovanje obnovi, ker je popolnoma iztrošeno. Ostale tri SDS, ki so se sestale skupaj, pa ugotavljajo, da se mora zapreti zahodni del prostora (tam kjer je peskar), da bi bili delavci zaščiteni pred preprihom.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna predelava 1, 2 in 3, adjustaža 2 ter brusilnica 1 in 2. SDS hladna predelava 3 se pritožuje, da ni dobila odgovora na 2. b točko dnevnega reda, 19. oktobra 1986. SDS adjustaža 2 opozarja, da je treba temeljito popraviti vhodna vrata (vrata se pri odpiranju in zapiranju zatikajo in tudi iztirijo). SDS brusilnica 1 opozarja, da je bila ena izmed delavk po sklepu zdravniške komisije prestavljena na delovno mesto brusilke palic, da pa še vedno ni dobila odločbe. SDS brusilnica 3 opozarja, da tretji sklep odbora za delovna razmerja z dne 13. junija letos še vedno ni realiziran (pri tem se sklicujejo na pravilnik o delovnih razmerjih, člen 21), čeprav

naj bi bil izveden že pred dvema mesecema. Zanima jih, zakaj je tako.

Iz TOZD ŽEBLJARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žebljarna 2 in 3, zavijalnica in orodjar. SDS žebljarna 2 opozarja na probleme, ki jih imajo z nekvadratno žico iz uvoza. Takole pravijo: »Pod točko 7 je SDS obravnavala kvaliteto vlečene žice, ki je prispela s Poljske (uvoz). SDS sprašuje, kdo je odgovoren za nabavo nekvadratne žice, ki je premeška za izdelavo žičnikov, ker je bilo narejenega precej izmečka (rene) v škodo TOZD in delavcev — in to kljub temu, da so takoj opozorili, da žica ni dobra za izdelavo kvalitativnih žičnikov za izvoz. SDS zahteva, da se pri nabavi vlečene žice dogovori, kakšne kvalitete in trdote mora biti žica za izdelavo žičnikov.« Nad žico, uvoženo s Poljske, se pritožuje tudi SDS žebljarna 3, ki med drugim pravi: »Predno se nabavi večja količina žice, se je potrebno dobro posvetovati tudi z izdelovalci (žebljariji), da tudi oni dajo mnenje o kvaliteti žice.«

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS priprava dela, materialna služba, težka obdelava 1 in 2, strugarna, orodjar 1 in 2, obrat konstrukcij 1 in 2, strugarna valjev Javornik in Bela, ključavničarji strojev ter kovačnica-kalilnica. SDS priprava dela se je zavzela za svojo sodelavko, ki dela zaradi bolezn svojega otroka že dalj časa le po štiri ure na dan. Predlagala je, naj se jo upošteva pri podeljevanju denarni pomoči, ki velja za primere, ko so delavci zaradi dolge bolezenske odsotnosti prikrajšani pri osebnem dohodku. Postavlja pa tudi naslednje delegatsko vprašanje: »Kako je s prerazporeditvijo delavcev na začasne delovne naloge na CPD TOZD Tehniške storitve. Ni še povsem zna-

no, kdo bo zasedel tista delovna mesta, ki se po predvideni organizaciji prenesejo iz priprave dela sedanjih TOZD na centralno pripravo dela. Mnenja smo, da je treba upoštevati tudi višek kadrov, ki bodo nastali z reorganizacijo v posameznih TOZD pri zasedbi novih opravil in nalog, ki sedaj še niso bili razporejeni. Pri tem je potrebno upoštevati identičnost opravil ter usposobljenost posameznikov in njihove delovne izkušnje, pridobljene z dolgoletnim delom na teh opravilih.« SDS težka obdelava 2 omenja, da je sicer dobila odgovor na vprašanje s prejšnjega sestanka, vendar pa z njim ni v celoti zadovoljna. SDS orodjar 1 in 2 ugotavlja »povečano prisotnost malih živalic (miši)« in prosijo za deratizacijo. SDS sta devetmesečno poslovno poročilo sprejeli s pripombo, da v njem ni omenjen delež dohodka, ki je namenjen za osebne dohodke. Pravijo, da ta delež sedaj znaša 4,75 %, zanima pa jih, če bo delež še naprej padal, oziroma če se bo kaj povečal. SDS obrat konstrukcij 1 in 2 v zvezi s poslovanjem menita, da bi bilo treba večjo pozornost nameniti režijskim stroškom proizvodnje ter da naj bi bili na SDS s poslovnim poročilom le seznanjeni, ne pa, da ga potrjujejo. Opozarjajo pa tudi, da večkrat na teden nimajo tople vode, da je potrebno čimprej zastekeliti okna ter pospešiti dela v zvezi z montiranjem grelnih teles v delavnico. In za konec še zanimivost iz zapisnika SDS kovačnica-kalilnica. Takole so zapisali pod točko razno: »Prav v času sestanka je prispelo novo pnevmatsko kladivo, kar je zelo razveselilo člane SDS kovačnice.«

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

Zanimivo predavaje na CSUI

V okviru družboslovnih dejavnosti je na naši šoli CSUI Jesenice predaval prof. dr. Peter Klinar, redni profesor na FSPN, o medetničnih odnosih v jugoslovanski družbi. Poleg učencev tretjih in četrtih letnikov družboslovne usmeritve ter profesorjev so bili prisotni tudi jeseniški sociologi.

Prof. dr. Klinar je razdelil predavanje na dva dela. V prvem je podal teoretični model za razmišljanje o mednacionalnih odnosih, v drugem pa nam je predstavil nekaj fragmentov empiričnega podrobnega pet-najstletnega raziskovanja o medetničnih odnosih, ki ga opravljajo na FSPN. Raziskava odpira nekatere pereče probleme, ki se nanašajo na to temo.

Teoretični model je po njegovem sestavljen iz naslednjih elementov:

1. Prehod vertikalnih etničnih razlik v horizontalne

Ob tem razumemo razvijanje večje etnične enakosti, odpravljanje etnične stratifikacije (nastajanje, oblikovanje) in hierarhičnosti etničnih odnosov. Proces hierarhičnosti je v Jugoslaviji močno prisoten zaradi različne razvitosti in različne socialne strukture, vrednot in kulture (npr. nezaposlenost).

2. Delitev dela v širšem družbenem prostoru

V našem nacionalnem prostoru je delitev dela preozka. Kaže se v lokalizmu, partikularizmu, nacionalizmu. Vsak narod se lahko vsestransko razvija in s tem se razvije širša delitev dela.

3. Proces kulturnega pluralizma

Vsaka kulturna celota ima svoje vrednote, svoj način življenja. S tem se vklaplja v druge kulture. Medtem pa je podvržena raznim procesom adaptacije — srečevanje različnega in povezovanje skupnega in razvijanje posebnega nacionalnega. Z empiričnimi dejstvi pa so pri raziskavi ugotovili, da je kulturni pluralizem in proces adaptacije v Jugoslaviji na začetni stopnji, zato ne moremo govoriti o višjih stopnjah adaptacije.

4. Razvijanje integrativnih konfliktov

To so konflikti, ki so razvojne narave. Integrativni konflikti ne smejo napadati temeljnih vrednot, če jih, je to disfunkcionalno vprašanje.

Konfliktov je veliko, vendar malo integrativnih. Napetosti in latentni (skriven, prikrit) konflikti ne prihajajo v manifestne (javne) in jih ne rešujemo. Velikokrat umetno ustvarjamo konflikte, da bi bistvene prekrili.

Navedeni problemi nam dajo vedeti, da v Jugoslaviji potrebujemo več raziskav javnega mnenja. V Sloveniji jih je bilo izvedenih nekaj, a večinoma so naletele, če že ne na negativne, pa vsaj na pasiven odnos (npr. raziskava učencev CSUI o uvedbi tretjega samoprispevka). Raziskava FSPN je pokazala nekaj zanimivih ugotovitev.

Na vprašanje, kaj Slovenci razumemo pod oznako narod, so prišli do rezultata, da Slovenci ne vidijo v njem religiozne, ekonomske in politične skupnosti (državotvornost po letu 1945), ampak jezikovno kulturno skupnost. Tu gre predvsem za tradicionalno pojmovanje in emocije. S slovenskim narodom se Slovenci identificirajo. Z usodo naroda so pripravljeni deliti dobro in slabo. Tudi ambicija, da bi posameznik zaradi boljšega ekonomskega položaja narod zapustil, ni vsestransko razvita. Zaradi kritičnih razmer je podatek še toliko bolj zanimiv. Problematično stališče pa je ideja jugoslovanstva, ki je v zavesti Slovencev prisotna. Tako razmišljanje vodi k asimilaciji (predvsem majhnih narodov), unitarizmu in nacionalistični protestaciji.

Prof. dr. Klinar je poudaril tudi problem internih migracij. Skupni integracijski dejavniki, ki nas združujejo, so: tradicija NOB, princip bratstva in enotnosti, precej manj pa samoupravljanje, državne institucije in ZK. Desintegracijski dejavniki pa so: razlike v jeziku in religiji, sodotni ekonomski problemi (redoljubnost, standard, različne delovne navade, različne gospodarske koristi). Rešitev teh problemov Klinar vidi v zmanjšanju razlik med razvitimi in nerazvitimi na področju Jugoslavije. V zvezi s tem je poudarjena vzajemna pomoč razvitih nerazvitim. Poleg te pomoči so nerazviti dolžni sodelovati za svoj razvoj. V porastu pa je mišljenje, da je nerazvitost stvar nerazvitih.

V Sloveniji je širša družbena delitev dela nizko ovrednotena.

Pripravljenost Slovencev za razvijanje odnosov z različnimi pripadniki naših narodov je majhna — etnična distanca. Slovenci so endogamno zaprti, ker niso pripravljeni skleniti mešanih zakonov. Večinoma želijo Slovenci ostati s pripadniki drugih etničnih skupin Jugoslavije na ravni prijateljskih in dobrososedskih odnosov. Muslimani in Albanci pa so potisnjeni na raven dobrih delovnih in ne več dobrososedskih odnosov. Ta tren je ostrejši pri kategorijah z nižjim socialnim statusom (konkurenca za delo). Slovenci se zaradi internih migracij čutijo ogrožene, kar se kaže v treh oblikah: običaje, stališča in gospodarstva ter problem brezposelnosti (nelogično! — brezposelnosti v Sloveniji skoraj ni). Slovenci menijo, da naj se interni migranti adaptirajo v omejenem obsegu (naučiti jezika, ohranijo pa naj kulturo in jezik v medsebojnih stikih). To kaže na proces razvite adaptacije. Delež, ki govorijo v prid polne adaptacije, so redki. Narasča pa stališča o omejevanju in preprečevanju prihodnjih migracij.

Po predavanju je prof. dr. Peter Klinar rad odgovoril na naša vprašanja.

Zaradi aktualnosti problemov je bilo predavanje izredno zanimivo. V prihodnje si želimo še več takih predavanj, škoda pa je, da je bilo predavanje zgolj internega značaja.

Mateja Faletič in
Barbara Kelih
4. b CSUI Jesenice

O kruhu in igrah

Sreda, 10. decembra. Pred Maximarketom v Ljubljani se dogaja nekaj čudnega. Zaradi gruč ljudi ne morem ugotoviti kaj, zato se približam. Opazim neke transparente, pa velik hloed, ves poslikan in našagan. Kar nekaj časa porabim, da ugotovim, za kaj pravzaprav gre. Študentje so se demonstrativno zbrali na trgu ter skušajo z raznimi transparenti, vzkliki, podpismi osvetliti problem ene največjih manifestacij v Jugoslaviji — štafete mladosti.

Nekega študenta povprašam, kako to, da se kaj takega lahko dogaja, čeprav okrog skupščine kar mrgoli mišnikov.

»Tokrat imamo dovoljenje javnega tožila, nič nam ne morejo!«

Po tem me je že nekdo potegnil za sabo in kmalu sem imel v rokah štafeto mladosti, pa ne tisto pravo (ali pa je bila prava le-ta). Velik hloed, ki sem ga s težavo obdržal v rokah in predal naprej. Manifestacija se kmalu razvije do vrhunca. Vse nas druži ena misel:

»Končajmo s temi neumnosti in se posvetimo pravim problemom, ne pa načelu: Kruha in iger!«

Dodam še podpis na list, ki je prekrit z imeni in v meni zagori nepoznan občutek, da lahko tudi sam spremenim, nekaj dodam mozaiku protesta.

Ves prevzet s temi občutki se v petek napotim v KSJO, da bi povedal, kaj sem doživel in tudi druge spodbudil k protestu. Pa mi dolgo niso pustili do besede. Najprej sem izvedel, da je občinska konferenca ZSMS Jesenice zaprosila za start štafete, nato mi povedo, kako je ljubljanska manifestacija odjeknila

v tisku iz drugih republik (sprejeli so jo z enakim »navdušenjem« kot kongresni predlog o civilnem služenju vojaškega roka). Razvije se g'lasna in konfliktna razprava, v kateri eden od ustanoviteljev KSJO razlaga, kako ima svojo pot (življenjsko namreč) že začrtno, da pa so take manifestacije brez vsakega smisla in popolnoma nepotrebne, saj se z njimi tako ali tako nič ne doseže, drugi pa ga plaho miri (kdo bi si upal drugače ustanovitelja KSJO), da vendarle »ni čisto brez veze, da je le brez veze«.

Sprašujem se, kako lahko kaj takega doživim v klubu študentov? Mar ni vsem jasno, kakšno norost počenjamo prav mi mladi s to štafeto mladosti? Koliko tisoč je zaposlenih zaradi ene igrice, izkazovanja vojaške moči, sloge in bratstva v primeru vojne, lažnega izkazovanja mladostne radosti in idealizma? Štafeta mladosti, ki se je iz simbola bratstva in enotnosti, mladosti, sprevrlega v simbol laži in idealistične propagande, že danes ne more več, v taki obliki, kot jo poznamo zadnja leta, predstavljati mladih! Je to res še ogenj, ki ga je zanetil maršal TITO in ga zato nihče ne sme ugasniti? To je teza zagrnjenega udeleženca

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

Posebna lastnost živčnih vojnih strupov je kopičenje (kumulativnost) v organizmu. To pa pomeni, da se učinek pri večkratnem izpostavljanju majhnim dozam seštevata, tedaj pa nastopi usodna zastrupitev in smrt.

Biološki učinek živčnih strupov na organizem je v tesni povezavi z encimom holinesteraze. Pri prenašanju živčnih impulzov v zdravem organizmu nastaja encim acetilholin, ki pa pod vplivom encima holinesteraze zopet razpada. Živčni vojni strupi se vežejo z encimom holinesteraze in povzročajo, da se v organizmu nakopiči acetilholin. To pa povzroči nujne motnje pri prenašanju živčnih impulzov, kar ovira normalno delovanje krvnega, predvsem pa dihalnega sistema. Končni izid zastrupitve z živčnimi vojnimi strupi je odvisen od množine vnesenega strupa. Lahko je smrten ali ne. Vsekakor so živčni vojni strupi primerni za diverzantsko delovanje, saj prične strup delovati približno po petih minutah, ko dospe v organizem.

Mehurjevci so znani že dalj časa. V prvi svetovni vojni so jih uporabljali na zahodni fronti leta 1917. Za diverzije se uporabljajo v kemično čistem stanju. So predvsem uporabni za zastrupitev vode in živilne hrane. Vnešeni z vodo ali hrano v organizem, povzročijo težje poškodbe prebavnih organov, ki se končajo s smrtjo. Poleg ustvarjanja mehurjev imajo tudi splošno strupeno delovanje in povzročajo poškodbe živčnega sistema, ožilja, ledvic, jeter in srca.

Psihični vojni strupi sodijo v skupino strupov, ki začasno onemogočijo človeški organizem. Prihajajo v poštev za začasno onemogočitev štabov, poveljstev, centrov zvez, političnih vodstev ali posameznikov, da bi onemogočili njihovo delo in povzročili strah in paniko. V živilih in vodi se dolgo zadržujejo in jih po okusu, vonju in barvi ne moremo odkriti. V organizem prihajajo preko dihal, s hrano in vodo, cigaretami, alkoholnimi in drugimi pijačami ter kavo. Uporaba je mnogostranska.

kongresa, ki pa menim, je skrenila s prave poti.

Mar ni bila štafeta v prvotnem smislu, pismo, ki je vsebovalo probleme mladih in je bila naslovljena na predsednika Tita? Seveda je bila, zato jo je vedno prebral s spoštovanjem in resnostjo. V njej ni bilo nikoli napihnjenih parol, ampak zgolj dejstva, ki so težila mlade.

Danes je od vsega tega ostal le še pesek v oči, kako smo mladi še vedno aktivni tvorci družbeno-političnih odnosov. Na tem pesku pa se služijo mastni denarji, ki ne izboljšujejo niti problema brezposelnosti, narkomanstva, alkoholizma med mladimi, neaktivnosti, skratka: ničesar ne izboljšujejo, le nekaterim polnijo denarnice.

Nezaposlenost, težke razmere študentov, narkomanstvo ostajajo tako v mesecu mladosti prekleti problemi, ki niso omembe vredni, saj imamo vendar Štafeto mladosti.

In s tem so na Jesenicah kar zadovoljni. Imajo namreč že začrtno življenjsko pot. Izgubili so voljo, če se jo kdaj sploh imeli, da bi se komu uprli.

Tako gledam svoje kolege in si mislim: »O, Cankar, kako prav si imel, ko si govoril o narodu hlapev, ukrivljenih hrbtih in biču, ki se menja. Poglej, raste nova generacija, ki je slabša od prejšnje (prejšnja je voljo do boja izgubila šele pri tridesetih), a vzornik bodoče.«

Odgovor pa mi pravi: »Ne obupuj, vedno je bilo več slabšev, zato smo že takrat peli: O, če bi ne bilo ljudi pri nas, ljudi, ki ne ubogajo na vsak ukaz, tedaj bi nas že kdaj odnesel plaz...«

Sandi Jakopič

SAMOPRISPEVEK

Stojim pred jeseniško gimnazijo. Premišljuje o njeni zgodovini, o sedanjosti, pa tudi o bodočnosti.

V šoli smo slišali o velikih ljudeh, ki so dali samega sebe za razcvet slovenske kulture. Vsi jih prav dobro poznamo. Spominimo se samo Trubarja (film o njem smo gledali nekaj nedeljskih večerov na malih zaslonih). Ti časti vredni ljudje so skupaj s svojim ljudstvom dali svoj um — svoj denar za dvig kulture in materialne ravi svoje domovine. Kljub krizam in pretresom so našli toliko duševne in materialne moči, da so sebe in svoja okolja vzdigovali iz roda v rod na vedno višjo raven. Stavba, pred katero stojim, ni narejena iz cesarskega denarja in božje volje, ampak iz denarja in pota jeseniškega delavca.

Delavca, ki se je vedno zavedal, da je samo v izobraženem in osveščenem otroku pot napredka. Ko tako premišljuje, sem vedno bolj prepričan, da te verige samoodpovedovanja za napredek, za znanje, za kulturo ne smemo pretrgati in s tem narediti neodpuščljivo napako. Starše in druge znane bom prepričal, da bodo kot dostojni nasledniki svojih očetov in dedkov prispevali svoj denar za napredek slovenske kulturne ustvarjalnosti.

In ker sem doma v Vandotovi Kranjski gori, naj bo geslo samoprispevka:

Dobra volja je najboljša!

Marko Dasovič, 7. b
OŠ Jes. - boh. odred
Kranjska gora

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI STOLETJA

V svoji domišljiji si je poskušal predstavljati, kako bi bilo mogoče prijeti utripajoče srce, ali predreti z iglo niti za trenutek negibno srčno steno, da zasije v njej rano. Kako bi bilo, da bi izkoristil stotine sekund med posameznimi utripi srca? Takšna vprašanja, ki so prestopala mejo poskusa med življenjem in smrtjo, so se motala v glavi zdravnika.

Na večer devetega septembra 1896 je dr. Rehn tvegaj, kar je dotlej veljalo za nemogoče. Nezavestni Justus je prenesel tudi naroko. Dr. Rehn je prerezal kožo v četrtem levem rebrenem presledku s štirinajst centimetrov dolgim rezom. Vedel je, da je smrt v bližini in če se ji zahoče, lahko že v naslednjem trenutku ohromi Justusovo srce. Nato je prerezal peto rebro ob prsnici navzgor. Naslednji trenutek mu je privrela temno obarvana kri, s prstom je segel skozi vbodno rano v prsno votlino ter zadel neposredno na osrčje. Prsna votlina je bila zalita s krvjo. Prerezal je oprs-

nico ter jo na široko odprl. Zajezena kri privre ven in asistenta ujameja kri in jo odsesata. Medtem vdre v prsno votlino pacienta zunanji prak. Pljuča se sesedejo. Osrčje leži sedaj vidno v prsni votlini in zdravnik vidi rano, ki jo je zapustil nož. Iz osrčja sunkovito brizga kri. Dr. Rehn poskuša prijeti osrčje z ostro prijemalko, prijemalka pa ne prime. Osrčje se raztrga na več mestih. Rehn zareže globlje v osrčje, njegov pogled odkrije rano na utripajočem srcu. Rana je točno v sredini desnega srčnega prekata, dolga dva centimetra. Iz nje odtoka tanek curek krvi. Mine strah tisočletij in dr. Rehn položi prst na rano. Krvavitev se ustavi. Ob dotiku srce mirno utripa. Odloči se za šivanje. Iglo s svilenim nitjo prime z desnico, medtem ko kazalec leve roke vedno zapira srčno rano. Srce se razširi, prst zdrkne. Rana je prosta in odprta. Sledi Rehnov vbod z iglo. Čaka naslednjo razširitev srca. Že potegne svileni nit ter zavozla za prvi spodvez šiva. Srce se skrči, nit drži. Sledi druga igla in druga nit. Nastopi razširitev in drugi spodvez

šiva. Še tretji spodvez šiva, robova rane se združita.

Puls je močnejši. Rehn z raztopino kuhinjske soli spere osrčje in prsno votlino ter odstrani sesirjeno kri. Napravi osrčju in prsni mreni odtoke ter s šivi zasije reze na rebrih. Dve uri po operaciji leži Justus mirno v postelji. Srčni zvoki so čisti in pravilni. Pacient mirno spi. Desetega septembra se Justus prvič prebudi. Toži samo zaradi bolečine v levem delu prsnega koša. Dnevi od desetega do dvaindvajsetega septembra so bili za dr. Rehna dnevi kriz in boja za dokončno opravičilo in uspeh njegovega dejanja. Temperatura pacienta se je dvignila na 38,7 stopinj. Rehn odstrani jodoformsko gazo iz prsne votline ter odseda večjo množino krvavo obarvane tekočine. Temperatura pade. Utrip srca je hitrejši. Manjša doza morfija učinkuje pomirjevalno. Kako se bodo zaradi šivi na srcu? Dr. Rehn je delal z vsemi pridobitvami asepse. Do devetnajsetega septembra se ni zgodilo nič posebnega. Zvečer tega dne se je dvignila temperatura na 39,7 stopinj. Morda je to prvi znak skritega gnojenja v območju šivov ali vnetje osrčja? V prsni votlini so se zadrževali izločki odtokov. Rehn je napravil druge odtoke na zadnji prsni steni pacienta. Temperatura je padla na normalno vrednost. Votlina osrčja se je zaprla brez zapletov. Delovanje srca se je umirilo. Sumi srca so utihnili.

Na zboru nemških zdravnikov in naravoslovcov šestindvajsetega septembra 1896 v

Frankfurtu je dr. Rehn podal podrobno poročilo o prvi uspešni srčni operaciji. Zbrani zdravniki so pozorno poslušali. Ob zaključku je sledilo ploskanje. Novica o Rehnovem podvigu se je razširila kot blisk med kirurške Evrope in Amerike.

Leto pozneje, v septembru 1897, je dr. Rehn v Berlinu na evropskem kongresu kirurgov predstavil svojega srčnega pacienta Justusa. Ta je medtem popolnoma ozdravel. Svoje poročilo je končal z besedami: »Izvedba šivanja srca bi odslej nemara ne smela biti več dvomljiva. Zatrdo upam, da ta primer ne ostane morda posebnost, temveč naj bo vzpodbuda k nadaljnjemu delu na področju srčne kirurgije in naj postane veja našega dela, ki bo reševala življenja...«

Ko je Rehn govoril te besede, je stal Wilhelm Justus zvravnano in ni kazal nobenih znakov prestane operacije. Slutil pa je, da je nepojasnjeni napad nanj z nožem postal vzpodbuda v razvoju srčne kirurgije. Prav to pa je dokazoval dr. Rehn, ki mu je rešil življenje.

In končno se je prvič posrečilo uspešno zasiti rano na živem srcu. Temu so sledili večji ali manjši koraki. Dr. Rehn je odprl vrata kirurgiji do najsvetejšega. V medicini ni bilo več zastaja in skalpel si je priboril dostop do vseh človeških organov.

Razvoj elektrojeklarstva po letu 1980

(Nadaljevanje s 1. strani)

do tega razvoja. Iz peči z ekscentričnim prebodom lahko odlijemo le jeklo, del jekla in žlindra, ostaneta v peči. Ker je nagibanje naprej in nazaj majhno, so peči po konstrukcijski strani enostavnejše.

Že pred letom 1980 se je uveljavil tip elektrojeklarne z eno samo UHP pečo 100 do 120 ton kapacitete. Moč peči in s tem povezano trajanje šarže (tap — tap) sta v tesni medsebojni zvezi s časom livanja na kontinuirnih napravah. Prehod na kontinuirno vlivanje je vsesplošen, temu pa se mora prilagajati EO peč s časom livanja od 60 do 90 minut in možnostjo sekvenčnega vlivanja (nekaj šarž zapored).

Letos koncem septembra je bila v Firencah druga evropska konferenca o elektrojeklarstvu. Ob predavanjih, ki so se zvrstila, smo lahko samo strmeli, kako hitro so po jeklarstvih in izven nje prevzeli ekscentrični prebod. Večina avtorjev je predstavila UHP peč z ekscentričnim prebodom in ponvično pečo za rafinacijo jekla.

Klasičnega dvožilnega postopka v Evropi praktično ni več. So le še dupleks postopki z različnimi napravami na sekundarni strani. Primarna stran je močna UHP peč, opremljena tudi z dodatnimi oxi — fuel gorilci v mrtvih kotih med elektrodami ali enim gorilem pri prednjih vratih, da je čas taljenja krajši.

Sekundarna stran pa je v najenostavnejši izvedbi naprava za vpihovanje sintetičnih žlinder in CaSi za odzvepljanje jekla in kadar je potrebna modifikacija nekovinskih vključkov. Te naprave pa uporabljajo navadno skupaj z drugimi napravami kot VOD, VAD, VD, RH za doseganje ekstremno nizkega žvepla, kar je danes potrebno za pločevino za off — shore naprave, plinovode, naftovode, podmornice in podobno. Vendar pa danes tudi tisti, ki so imeli samo TN naprave ali VD naprave, kjer

ogrevanje ni mogoče, dograjujejo ponvične peči, ker morajo biti sicer prehodne temperature previsoke. Kot primer lahko navedem Thyssen Niederrhein — Oberhausen, DDS na Danskem, Witten v ZRN.

Se deset do petnajst let nazaj, ko se je začel intenzivni prehod od klasičnega livanja na kontinuirno so gradili po dve EO peči, da bi tako zagotovili kontinuirno vlivanje v sekvenci. Danes so vsi ti že prešli na sistem jeklarne z eno EO pečo, povečali pa so moč transformatorja. Druga peč je ostala v rezervi ali so jo predelali v ponvično peč. Primer: Neue Hamburger Stahlwerke: peč 100 t, trafo 80 MVA, ponvična peč 60 MVA. Thyssen Niederrhein AG Oberhausen: peč 130 t, trafo 96 MVA, ponvična peč, Tyssen Edelstahlwerke Krefeld AG: peč 80 t, trafo 60 MVA.

Ponvične peči imajo tako tisti z enostavnim programom (mini železarne), kot tudi tisti s kvalitativnim in legiranim programom. Prednost ponvične peči je predvsem zmanjšanje izpada šarž na kontinuirno na minimum, prehodne temperature so za okrog 100 ° nižje, zanesljivost zadetka kemijske sestave je visoka, temperatura vlivanja natančno nastavljaliva in čistoča jekla je znatno boljša, kar se pozna na kvaliteti površine gredic in slabov.

Kot zanimiv primer navajam jeklarne Badische Stahlwerke AG Kehl, ZRN, z enostavnim programom. Imajo dve proizvodni liniji. V vsaki je ena EO peč 60 t, trafo 40/48 MVA, ponvična peč, 10/12 MVA in štirižilni kontiliv za gredice 120 mm kv., letna proizvodnja take linije je 400.000 ton pri 6700 obratovnih urah. Na pečeh bodo zamenjali transformatorje z 60 MVA močnimi transformatorji že letos in v naslednjem letu.

Prikaz zmanjšanja porabe energije:

Poraba energije		1979	1986
električna	kwh/t	560	410
iz gorilcev O ₂ /gorivo	kwh/t	—	20
iz kisika	kwh/t	80	60
Poraba elektrod	kwh/t	640	490
	kg/t	6,6	2,7

Navajajo kar devet postavk za prihranek energije. K zmanjšanju prispeva največ:

- 40 kwh/t. predgrevanje starega železa,
- 30 kwh/t. trening — šolanje lju-di, optimalni tok. materiala, boljše vzdrževanje,
- 15 kwh/t. ekscentrični prebod,
- 15 kwh/t. zaradi ponvične peči,
- 15 kwh/t. avtomatizacija procesa in še druge postavke.

Kot zlasti pomemben dejavnik navajajo šolanje metalurških delavcev in delavcev v vzdrževanju ter vsakoletno poučevanje delavcev v proizvodnji.

Gredice gredo še vroče, brez čiščenja, v ogrevne peči. Celoten proces od začetka zakladanja starega železa do žice traja 230 minut.

Proizvajalci nerjavnih in legiranih jekel imajo podobne ali enake proizvodne naprave, kot jih ima naša Jeklarne 2.

Taka je jeklarne Fabrique de Fer de Charleroi v Belgiji. Imajo eno EO peč 190 t, trafo 80 MVA, VOD, TN in VAD napravo. Pri izdelavi nerjavnih jekel zakladajo 160 ton. Normalno trajanje šarže na tej peči je dve in pol uri (tap — tap), izdelava nerjavnega jekla na VOD napravi pa traja od preboda tri in pol ure (enako kot pri nas). Njihova VOD naprava je

obenem tudi največja na svetu za proizvodnjo nerjavnih jekel.

Podobne podatke, kot so naši, za proizvodnjo nerjavnih jekel navajajo Kanadčani. V jeklarne Atlas Stainless Steel Quebec (peč velikosti 60 ton) izdelujejo izključno avstenitna in feritna nerjavna jekla v količinskem razmerju 70:30. Čisto trajanje izdelave v VOD napravi traja 130 do 140 minut, to pa je približno enako kot pri nas. Delo v peči traja tri ure, od tega taljenje dve uri.

Če povzamemo celotni razvoj elektrojeklarstva po letu 1980 v svetu v nekaj stavkih, izgleda takole:

Na spremembo tehnologije proizvodnje elektrojekla in na razvoj novih naprav sta v največji meri vplivala:

- zahteva po kontinuirnem vlivanju jekla in
- zahteva po zmanjševanju stroškov proizvodnje (porabe energije, elektrod, ognjestalnega materiala in delovne sile).

Klasični dvožilni in tudi enožilni postopek so nadomestili dupleks postopki. Moderni postopki za proizvodnjo jekla, kot sta UHP — EO peč, kot primarni talilni agregat in ponvična peč ali VAD naprava za sekundarno obdelavo jekla, računalniško vodeni, so skoraj edina pot za

zmanjšanje porabe energije elektrod in ognjestalnega materiala.

Dupleks postopki z obdelavo jekla v ponvici zahtevajo ločenje žlindre in jekla. To je pripeljalo do razvoja ekscentričnega preboda, ki združuje še nekatere druge prednosti, kot so nižje prehodne temperature, zmanjšanje porabe energije, povečanje vodnohlajene površine enostavnejše konstrukcije in drugo.

Ponvične peči gradijo tako tisti z enostavnim programom (npr. mini železarne), kot tudi tisti s kvalitativnim in legiranim programom.

Prednost ponvične peči je predvsem v maksimalni sigurnosti pri kontinuirnem vlivanju, nižji temperaturi jekla v peči in boljši čistoči jekla (difuzijska rafinacija v ponvici), kar se pozna predvsem na kvaliteti površine kontinuirno-odlitih gredic, blumov in slabov.

VD postopek (degasacija v ponvici) že združuje z ponvično pečo zaradi sicer potrebnih visokih prehodnih temperatur.

VOD postopek je še vedno ocenjen kot najboljši postopek za izdelavo nerjavnih jekel.

VAD in sorodni postopki (Asea — SKF) so v rabi za visoko legirani program in za dinamno jekla (Terni, Falk v Italiji). Kombinacije VOD/VAD so idealne za visokolegirani program. (Messo Metallurgie, Vacmetal, Leybold — Hereaus, vse iz ZRN, so polno zaposlene z gradnjo navedenih naprav).

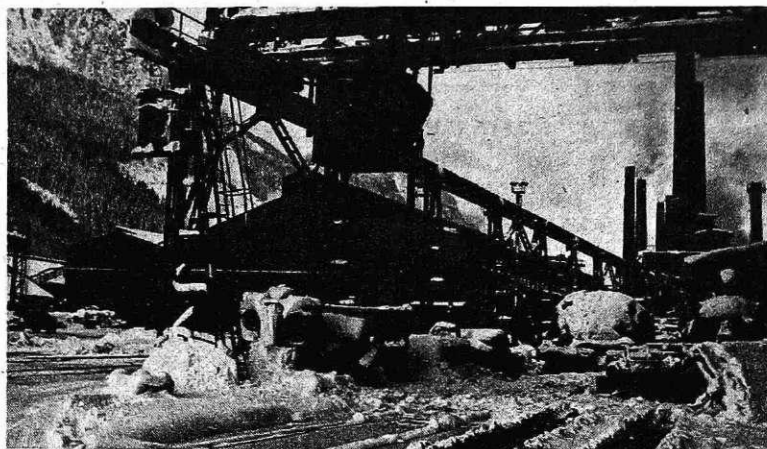
Enake naprave v elektrojeklarstvih, kot so v Jeklarne 2, ki so v obratovanju ali v gradnji, samo potrjujejo, da je naš izbrani koncept pravi.

Ko se bomo odločali za obnovo stare elektrojeklarne na Jesenicah, bi bilo dobro upoštevati ta razvoj. Upoštevati tudi moramo, da bo stari jeklarne ostal zelo zahteven kvalitativni program. Najbolj zahtevna je avtomobilsko industrija (TAM). Prav slednji pri nas namenja premalo pozornosti predvsem zaradi tega, ker je kapaciteta VOD naprave za celotni program premajhna. Japonci (AICHI — Steel Works LTD) so pokazali kako pomembno in zahtevno je to področje. Vsa proizvodnja za avtomobilsko industrijo gre v razvitem zahodnem svetu, pa tudi na vzhodu (Madžarska, NDR) preko intenzivne sekundarne obdelave, kot so Asea — SKF, VOD ponvična peč, RH, DH).

Ker smo pri načrtovanju, še bolj pa pri gradnji predvsem iz objektivnih razlogov precej počasni, saj tudi za najbolj nesporne odločitve rabi-mo več časa kot drugi, nas razvoj, ki je zelo hiter, stalno prehiteva. To nekateri težko razumejo. Prav zaradi tega moramo stalno slediti temu razvoju, biti na tekočem, kot rečemo, da bomo dovolj daljnovidni, ko se bomo odločali, kako obnoviti staro elektrojeklarne. Zavedati se namreč moramo, da hiter razvoj proizvodnje in predelave jekla (vroče in hladne) zahteva nenehna vlaganja v nove, boljše naprave. Le z stalnim posodabljanjem naprav, izpolnjevanjem znanja, vestnim in natančnim delom je mogoče obstajati na zelo zahtevnem domačem in še bolj na tujem trgu.

Tistim, ki še vedno dvomijo o pravičnosti gradnje jeklarne na Jesenicah, češ Slovenci bi morali razvijati visoko tehnologijo, kot je mikroelektronika, informatika in biotehnika, naj navedem mišljenje dr. Alfreda Randaka, člana predsedstva Kruppstahl AG (v reviji Stahl und Eisen 106 (1986) Nr 20, str. 28) ki pravi, da je k visoki tehnologiji treba šteti tudi moderni metalurgiji. Porabniki jekla zahtevajo danes moderne materiale, kamor spadajo visokovredna jekla, ki jih izdelujemo z visoko razvito tehnologijo. Naj v tej zvezi navedem še izjavo prof. Breitschwerda, predsednika predsedstva firme Daimler-Benz ob praznovanju 100 - letnice avtomobila: »Jeklo je tako vsestranski in danes še nenadomestljivi material, da bi ga morali izumiti, če ga ne bi bilo.«

Joža Arh

Črno-beli kontrast (foto: I. Kučina)

RAZPIS ZA GRADBENA POSOJILA

Na osnovi sprejetih planskih dokumentov za srednjeročno obdobje 1986 do 1990 v letu 1987 in na osnovi sklepa devete seje odbora za stanovanjska vprašanja pri delavskem svetu Železarne Jesenice z dne 26. septembra 1986 razpisujemo:

- 70 gradbenih posojil za novogradnje, nakup etažnih stanovanj, nakup stanovanjskih hiš ali nakup stanovanja,
- 80 gradbenih posojil za prenavo ali posodobitev hiš in stanovanj v zasebni lasti.

Predvidena višina posojila za novogradnje in nakup stanovanjskih hiš znaša 2.340.000 din, za nakup etažnih stanovanj v družbeni gradnji je predvidena višina posojila za 20 % višja, za rekonstrukcije pa znaša predvidena višina posojila 780.000 din.

Razpisana višina gradbenih posojil bo veljavna po zaključnem računu Železarne Jesenice za leto 1986 pod pogojem, da bo ustvarjenega toliko čistega dohodka, ki bo dovoljeval planirano izločitev sredstev za te namene. Če bo izločenega manj čistega dohodka, bo višina razpisanih gradbenih posojil sorazmerno nižja. Upravičenci do gradbenega posojila so aktivni delavci in upokojeanci Železarne Jesenice. Izpolnjevati pa morajo še naslednje pogoje:

1. Stanujejo na območju občin Jesenice, Radovljica ali drugih občin, od koder je mogoče dnevno prihajati na delo z rednimi prevoznimi sredstvi ali z organiziranim prevozom Železarne Jesenice.
2. Hočejo z gradnjo stanovanjske hiše, z nakupom etažnega stanovanja v družbeni gradnji, z nakupom zasebnega stanovanja ali nakupom zasebne stanovanjske hiše rešiti svoje stanovanjsko vprašanje.
3. Hočejo z rekonstrukcijo zasebne stanovanjske hiše ali zasebne stanovanja izboljšati stanovanjske pogoje v skladu s stanovanjskimi standardi.

4. MORAJO NAMENSKO VARČEVATI za gradnjo, nakup ali rekonstrukcijo stanovanjske hiše in varčevanja ne smejo prekiniti pred pretekom dveh let.

5. Z lastnimi sredstvi morajo imeti zagotovljeno:
 - za nakup etažnega stanovanja v družbeni gradnji 20 % vrednosti,
 - za gradnjo hiše v usmerjeni stanovanjski gradnji 25 % vrednosti,
 - za individualno gradnjo ali nakup zasebne stanovanjske hiše morajo imeti 40 % vrednosti gradnje po revalorizirani vrednosti, ki je kot predračun sestavni del načrta. Pri novogradnjah se šteje za dokaz lastne udeležbe zgrajena hiša do druge gradbene faze in nabavljeni material do tretje gradbene faze. Lastna sredstva se lahko dokazujejo tudi z denarjem ali z nabavljenim materialom. Pri zadružni gradnji mora prosilec prinesiti potrdilo zadruge, da njegova finančna konstrukcija v zadruzi zadošča za graditev hiše do druge gradbene faze in za nabavo materialov do tretje gradbene faze.

6. Da bodo izpraznili družbeno stanovanje v skladu z določili pravilnika o urejanju stanovanjskih zadev. Tisti, ki živijo v stanovanjih, last Železarne Jesenice, bodo morali stanovanje izprazniti in vrniti do pogodbenega roka, v nasprotnem primeru pa plačevati dodatne obveznosti v korist stanovanjskih sredstev Železarne Jesenice vse do izpraznitve stanovanja.

7. Delavci, ki so v preteklosti že prejeli gradbeno posojilo do razpisane višine za posamezno leto, ne morejo ponovno prositi za posojilo. Do gradbenega posojila so upravičeni po preteku dveh tretjin odplačilne dobe in s pogojem, da pred pričetkom koriščenja novega posojila izplačajo preostali del prejšnjega posojila.

8. Rok vračanja posojila je odvisen od višine posojila, vendar ne sme biti daljši od 20 let vključno z moratorijem. V času moratorija, ki traja tri leta, se glavnica vsako leto poveča za 4 % na novo osnovno. Mesečna anuiteta za gradbeno posojilo znaša od 20.000 do 25.000 din. Odplačevanje posojila bo urejeno s posebno pogodbo po 4 % obrestni meri, prvi obrok zapade v plačilo po treh letih od dneva, ko je bilo gradbeno posojilo odobreno.

9. Posojilodajalec se ob pogodbi obveže, da bo vrnil celotno gradbeno posojilo v enem obroku s pripadajočimi obrestmi in poravnal vse nastale stroške, če bo prenehal delati v Železarni Jesenice na lastno željo ali po lastni krivdi. Od dneva prekinitve dela v Železarni Jesenice do vračila celotnega zneska posojila se obračunavajo obresti po obrestni meri za sredstva na vpogled in ne kot sredstva za gradbeno posojilo Železarne Jesenice, če traja odplačevanje do šest mesecev po prekinitev dela, pozneje se obresti dvignejo na višino zamudnih obresti po zakonu.

10. Za odobritev gradbenega posojila morajo prijavitelci predložiti:

- a) izpolnjeni obrazec »Prijava za razpis za gradbeno posojilo«, ki ga zainteresirani dobijo pri vratarju kadrovskega sektorja, informacije pa dobijo na oddelku za družbeni standard, soba 11, ali po telefonu 3209 in 3113,
- b) originalni zemljiškoknjižni izpisek, ne starejši od šest mesecev, dobi se na oddelku zemljiške knjige pristojnega sodišča,
- c) za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše morajo kupci predložiti overljeno kupoprodajno pogodbo,
- d) zadružniki morajo predložiti originalno pogodbo,
- e) lokacijsko dovoljenje,
- f) gradbeno dovoljenje,
- g) veljavni predračun,
- h) pogodbo o namenskem varčevanju za gradnjo,
- i) spisek že prejetih gradbenih posojil za isto gradnjo.

Prijave brez potrebne in ustrezne dokumentacije ne bodo obravnavane. Razpis traja do vključno 10. januarja 1987. Vse prijave in dokumentacija, ki bodo oddani na oddelku za družbeni standard do konca razpisa, bodo obravnavane; prijave, ki bodo prispele po koncu razpisa, ne bodo obravnavane. Navedbe v prijavi in dokumentaciji bo preverjala komisija, v kateri bo gradbeni strokovnjak. Na osnovi prijave, dokumentacije in poročila komisije bo odbor za stanovanjska vprašanja pripravil predlog, ki bo objavljen v tedniku Železar. Strokovna služba bo predlog posredovala delavskim svetom v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih v obravnavo in potrditev.

Oddelek za družbeni standard

Novice iz sindikalnih organizacij

TOZD PLAVŽ

Na devetmesečno poslovno poročilo člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Plavž na seji 13. novembra niso imeli pripomb.

Strinjali so se tudi z uvedbo samopriskevka, čeprav menijo, da odločitev ne bo lahka. Ta svoja stališča so člani izvršnega odbora posredovali tudi sodelavcem na sestankih SDS.

Evidencialni so tudi možne kandidate za nove samoupravne organe,

potrditi jih morajo še SDS, potem pa jih bodo potrdili še na kandidacijski konferenci.

Tudi ta osnovna organizacija se pripravlja na sklic letne konference pred petnajstim decembrom.

TOZD TRANSPORT

Tudi člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD

Transport so na deseti redni seji, ki je bila v torek, 18. novembra, potrdili predlagane kandidate za delegate novih samoupravnih organov.

Obravnavali so še poslovno poročilo za devet mesecev in srednjeročni načrt temeljne organizacije. Razdelili so tudi denarne pomoči bolnim sodelavcem in pripomnili, da ni bilo pravilno, da pri obravnavi prekatizacije delovnih mest ni sodeloval izvršni odbor sindikata, oziroma vsaj nekaj članov odbora.

utrip sds ERC

Spet se vračamo k merjenju utripa samoupravnih delovnih skupin. Tokrat smo se odločili, da predstavimo SDS elektronsko-računsko centra. Z vodjem te skupine Janezom Mikom in nekaterimi njenimi člani smo se pogovarjali o težavah, ki pestijo delavce ERC.

Samoupravna delovna skupina ERC ima trenutno 67 članov in štiri pripravnike. Sestaja se enkrat mesečno in na sestankih obravnava tekoče probleme. Na nekatere svoje pripombe in zahteve dobivajo povratne informacije, vendar so mnogi problemi zapleteni, tako da morajo na odgovore oziroma njihovo reševanje dolgo čakati.

Računalniška oprema ERC ni zadnji hit mode, saj so najnovejši računalniki stari eno ali dve leti, vendar to ni najbolj problematično, pravi Janez Miko. »Tudi s starejšo opremo se da marsikaj narediti, če obstajajo ustrezno usposobljeni in kreativni kadri. Teh je v ERC kar precej, o čemer pričča priznavanje kvalitete njihovega dela tako v ožji kot tudi v širši jugoslovanski skupnosti.

Čeprav Železarna v tem srednjeročnem obdobju ne predvideva večjih investicij, to ne bo bistveno vplivalo na računalniško opremo ERC, saj računalniki in primerjavi z drugimi investicijami (npr. Jeklaro) niso tako dragi. V naslednjem letu predvidevamo v ERC investicije v višini sto milijonov dinarjev, in sicer bomo vlagali sredstva predvsem v dopolnjevanje računalniškega sistema, prilagajanje kapacitet in zamenjavo izrabljene opreme. Problemi so drugje! Tako kot v celotni Železarni tudi iz ERC uhajajo kadri. Delo z računalniki je precej zahtevno in terja nenehno usposabljanje delavcev. Tehnologija se zelo hitro spreminja, zato znanje zastari in ga ni več mogoče uporabljati. V nasprotju z drugimi poklici, kjer lahko delavci koristno uporabljajo z delom pridobljeno znanje pri prihodnjem ustvarjanju, se del znanja na področju računalništva praktično »vrže v koš!« Zato je treba znanje vedno znova obnavljati, kar pomeni hud tempo dela, ki ga marsikdo v računalniškem poklicu ne zdrži vseh štirideset let delovne dobe. Zato in tudi zaradi skromne stimulacije strokovnega kadra delavci uhajajo iz ERC in si iščejo zaposlitve drugod.

Strokovnjake lahko stimuliraš bodisi z ustreznim vrednotenjem njihovega dela ali pa tako, da jim nudiš dobro orodje za delo. Pri nas je sicer oprema razmeroma dobra, ni pa dovolj stimulacije strokovnjakov. Še vedno nas obravnavajo kot službo (administracijo), pri čemer ne upoštevajo strokovnosti našega dela. V Železarni je preveč prisotna delitev na proizvodno in neproizvodno delo. Enkrat se bomo vendar že morali zediniti, katere službe so za nemoteno proizvodnjo nujno potrebne in s tem v zvezi tudi vrednotiti njihovo delo z enakimi kriteriji kot delo v proizvodnji.

Janez Miko (foto: S. Kokalj)

Drug problem je vzdrževanje računalniške opreme. Tu se srečujemo s precejšnjimi težavami, ker različne računalnike vzdržujejo različna domača in tuja podjetja (Intertrade IBM opremo, Metalka sisteme 1000 in Hero sisteme, Iskra Delta pa procesni računalniki). Poleg tega je vzdrževanje zelo drago; rezervnih delov pogosto ni mogoče kupiti na

domaćem trgu, procedura uvoza pa je razmeroma dolgotrajna (uvozna dovoljenja in druge formalnosti). Vzdrževalci so strokovno usposobljeni za novo nalogo vzdrževanja terminalne mreže (prvotno so vzdrževali samo telefonsko omrežje), vendar ne morejo hitro in učinkovito opravljati svojega dela, ker ne dobivajo pravočasno potrebne opreme.

Že pred leti je ERC pričel izvajati projekt Informatika, katerega cilj je popularizacija računalniškega dela in čim širše uvajanje računalnikov. Projekt je že dal nekatere rezultate, vendar v manjšem obsegu, kot smo načrtovali. Problem je v tem, da za njegovo izvedbo ne zadošča samo usposobljenost delavcev ERC, ampak morajo biti za uspeh takega projekta zreli tudi drugi dejavniki. Ni dovolj, da ERC priskrbi opremo, jo montira in usposobi za delovanje ter organizira usposabljanje ljudi, ki bodo delali z računalniki v posameznih okoljih. Tudi med uporabniki morata obstajati prizadevnost in zanimanje za računalniško delo, da bi dosegli zaželeni učinek. V Železarni so v nekaterih okoljih sprejeli ta nov način dela, marsikje pa je še vedno prisoten odpor do tovrstne modernizacije.

Delavci ERC imajo dovolj možnosti za izobraževanje, saj to zahteva narava njihovega dela. Strokovno usposabljanje organizira naša delovna skupnost, udeležujejo pa se tudi dopolnilnega izobraževanja v organizaciji Intertrade, Iskra Delta in Metalka. Strokovne literature je zaenkrat dovolj. Ker pa se informatika vedno bolj seli iz knjig in papirjev na računalniške medije, obstaja nevarnost, da bo literature v prihodnosti zmanjkalo. Že danes so nekatere informacije dostopne samo preko računalniških povezav, zato se bo morala Železarna čimprej vključiti v jugoslovanski računalniški komunikacijski sistem (JUPAK), pa tudi v širšo, svetovno mrežo. Le tako bomo lahko spremljali nove dosežke in vsaj deloma sledili razvoju računalništva in informatike v svetu. To pa seveda ni več v pristojnosti samega ERC, ampak bodo morali o tem odločiti na višjih ravneh.

Tako je probleme ERC strnil Janez Miko. Da pa nam ne bi kdo očital, da merimo utrip SDS samo po besedah vodje, smo zbrali še nekaj mnenj in pripomb drugih članov.

Ivo Ščavničar, strokovni delavec oddelka za analizo in načrtovanje informacijskih sistemov, nam je povedal, da delavci ERC niso zadovoljni s svojim mestom v organizacijski strukturi Železarne. Ob dejstvu, da se v razvitem svetu ukvarja z informatiko že 50 odstotkov zaposlenih, bi morali tudi pri nas končno že dojeti njen pomen in jo vgraditi v vsa področja dela.

Če si zaposlen v računalniškem centru neke firme, delaš pač tisto, kar firma zahteva, nimaš pa možnosti razvijati svojega dela v širino, pravi Ščavničar. »In če je informatika v podjetju v podrejenem položaju glede na druga področja, to pogojuje vrsto problemov, tudi problem uhanja kadrov. Sicer pa naša delovna skupina pričakuje, da se bo z novo

Ivo Ščavničar (foto: S. Kokalj)

organizacijo Železarne ERC povzpel na hierarhični lestvici in bo informatika pridobila na pomenu!«

Programer ERC Igor Logar je o problemih svoje SDS razmišljal po svoje. Dejal je, da so določene računalniške kapacitete premajhne, da so mnogi računalniki zaradi hitrega razvoja tehnologije že zastareli in da bodo tudi prostori računalniškega centra zaradi širjenja in prevzemanja novih nalog kmalu postali pretesni. Vse to pa jih, ali jih bo prav kmalu omejevalo pri vsakdanjem delu.

Izobraževanje delavcev ERC ni zadovoljivo organizirano: premalo ga je, predvsem pa se izvaja prepozno! Lahko bi rekli, da je znanje posameznika bolj rezultat njegove samoiniciativnosti in iznajdljivosti kot pa neke organizirane akcije. Sam sem na ERC že šest let, pa sem bil prvič na takem organiziranem izobraževanju. Prihodnje leto sicer načrtujemo nekatere tečaje in če jih bomo realizirali, bo v redu. Res pa je tudi, da bi jih morali že prej izpeljati, saj predstavlja znanje, ki ga bomo na njih pridobili, osnovo za kvaliteto opravljanja našega dela.

Velike težave imajo tudi z uporabniki v Železarni, ki se upirajo uvajanju računalnikov, ker je treba pri tem marsikaj spremeniti, med drugim tudi miselnost. Ni bilo malo primerov, ko so projekte izdelali in jih stestirali, uporabniki pa so jih zavrnili.

Prav tako nimajo, kot pravi Logar, ustreznega mesta pri odločanju v delovni organizaciji. Očitno se ne zavedamo možnosti, ki jih ponuja informatika na tem področju, kaj šele da bi jih izkoristili v svoj prid.

Kaj ne bo problemov, teh je vedno dovolj, je vzkljnil Franci Jelenec, vodja priprave dela, ko sem ga

Franci Jelenec (foto: S. Kokalj)

povprašala o problematiki SDS ERC.

»Težava je v tem, ker ne izvajamo tistega, za kar se dogovorimo. Na sestankih SDS bi se morali več pogovarjati o delu, o izpolnjevanju zastavljenih nalog, pa tudi o ciljih, ki jih moramo uresničiti; predvsem pa bi morali v zapisnike vključevati pripombe vseh delavcev, ne pa jih selekcionirati in dopuščati, da se uveljavljajo interesi tistih, ki so bolj prodorni.

Drug problem je pomanjkanje ustreznega planiranja in usmerjanja kadrov. Danes mladi, ki prihajajo na center, ne vidijo perspektive za svoje delo. Če pa človek nima cilja, potem tudi ne more v redu delati!

Ljudje, ki so zaposleni na ERC, z leti opešajo (nihče ne more biti štiri-deset let programer), imajo pa izkušnje, ki bi jih lahko koristno uporabili, če bi jih vključili v tiste TOZD v Železarni, ki uporabljajo računalnike pri svojem delu. Ker pa se to ne izvaja, me nič ne čudi, da prihaja do paradoksalne situacije, ko strokovnjakov primanjkuje, hkrati pa nič ne storimo, da bi jih obdržali.

Problemi, o katerih govorijo delavci ERC, večinoma zadevajo celotno Železarno in se bodo na nivoju delovne organizacije morali tudi rešiti. Od vloge, ki jo bomo v bodoče dajali informatiki v naši sredini, pa bo odvisno, koliko bo ERC lahko prispeval k reševanju skupnih problemov.

Kastelic Tanja

Polemika in samoupravno odločanje

Tovariš Mohorič, predsednik delavskega sveta Železarne, je na seji odbora za informiranje 5. decembra v zvezi z objavo mojega članka »pri zadnjih vratih« in Crnovičevega »Od člena do člena« zastavil naslednje vprašanje: »Kdaj, kje in o čem polemizirati?« S tem v zvezi je odbor sprejel sklep, da se v Železarni sicer lahko polemizira, vendar naj bo polemika objavljena pravočasno, ko se lahko še konstruktivno vpliva na razpravo na vseh ravneh odločanja. In še sklep, ki to pravočasnost omogoča: da morajo vsi viri informiranja zagotoviti vsem zaposlenim pravočasne informacije.

Konstruktivna, na prvi pogled zelo preprosta rešitev. Vendar le na videz.

Ne bom še enkrat navajal razlogov, ki sem jih povedal na odboru, zakaj in kako je do mojega članka sploh prišlo. Strnem naj jih v ugotovitve, ki sem jo povedal že Mohoriču: če bi se vse delalo tako, kot je treba, če bi pravočasno izrečene pripombe odgovorni upoštevali, do omenjenega članka (ki vsekakor škoduje imidžu, ki ga hoče navzven predstavljati naša delovna organizacija, ne glede na to, da članek opozarja na realno stanje), sploh ne bi prišlo. Prav pa je, da razmislimo še o neki drugi razsežnosti takšnih sklepov.

Če se pravočasno izrečene pripombe ne upoštevajo, do polemike ne more priti drugače kot post festum, ko je škoda že narejena. Edino, kar se še da storiti, je opozoriti na že storjeno napako in izpostaviti vprašanje odgovornosti. A žal v naši družbi je to že kar tipično se potem, ko je to dejanje storjeno, ne sprašujemo o odgovornosti tistega, ki je napako zagrešil (mogoče tudi dobrnamerno?), temveč o odgovornosti tistega, ki problem izpostavlja.

A to seveda ni edini razlog, ki govori v prid polemiki »post festum«. Izhajati moramo pač iz realne predpostavke, da harmonične družbe, pa tudi harmoničnega kolektiva ni. Smo samo ljudje: ljudje, ki delajo v poslovnih organih, službah, za stroji, v DPO, samoupravnih organih, brez funkcij, ljudje, ki se jih da po plačilnem seznamu razvrstiti v 28 kategorij; ljudje, ki radi smučajo ali navijajo za smučanje in hokej, ki ne vidijo nič drugega razen svoje družine in vrtička, ki bi se prodali za statusne simbole ali se dali ubiti za idejo, ... Ljudje, ki so rasli v določenem okolju, z določeno tradicijo, ob določeni vzgoji, ki pripadajo določenim slojem, skupinam, nacijam, sektem ... Ljudje z določenimi interesi in vrednotami.

Interes pa je gibal. Človek se zavestno odloča v skladu s svojimi interesi. Prek človeka ga ima tudi organizacija, vendar tudi ta interes ugotavlja človek. Človeka prav zaradi interesa ni treba prisiljevati na neko dejanje. Da se govoriti o subjektivnem interesu (emocionalni odnos do objekta) in objektivnem (ki naj bi bil v korist posameznika na osnovi družbenosprejetih vrednostnih meril). Tako ali drugače se oblikujejo na podlagi vrednostnega sistema. Interes za določeno stvar je tembolj intenziven, čim višje v hierarhiji vrednostnega sistema stoji vrednota, na katero se opira ta interes. Vrednote pač določajo naše ravnanje. Svoje potrebe zadovoljujemo po vrsti in na način, ki nam ga nare-

kuje naš spoznani interes. Vrednotni sistem se formira z vzgojo, izobrazbo, življenjem v določenem okolju, tradicijo, idejno indoktrinacijo ... Odločitev bo torej odvisna od tega, kaj komu pomeni denar, status, poštenost, pravičnost, svoboda, čast, bogastvo, osebno dostojanstvo, samoupravljanje, družbeni ugled, izobrazba, itd.

Prav zato se stvari zapletejo. Prav zato skupni interes ni vnaprej dan, pač pa je lahko le rezultat mukotrpnega prepričevanja in sporazumevanja, ob nenehno prisotnih dilemah, koliko podpore bo dobil pri uresničevanju v praksi. O skupnih interesih, ki so v sporazumih opredeljeni kot cilji, in o splošnih interesih, ki so opredeljeni v ustavi, zakonih, družbenih dogovorih in resolucijah, se je glede na konkretne razmere vedno mogoče pogovarjati in jih — kot kaže praksa — po potrebi tudi spreminjati. V zvezi z uresničevanjem interesov pa je potrebno seveda govoriti tudi o družbeni moči (sposobnost obvladati dobrine, ki so drugim potrebne) in o odgovornosti (razmerje med ravnanjem in posledicami ravnanja), se zlasti pa o monopoli pri odločanju (ki so zlasti ogroženi takrat, če je vsem družbenim skupinam omogočeno organizirano združevanje in uporaba informacijskih sredstev).

Izhodišče za rešno razpravo mora torej predpostavljati konflikt interesov, poskus, da neka skupina skuša uresničevati svoje interese na škodo interesov drugih. Pri odločanju se ne nahajamo vedno v situaciji, ko obstoja splošno soglasje med udeleženci odločanja, katere vrednote, interesi in cilji naj se upoštevajo pri izbiri določenih alternativ, v situaciji, ko je »na razpolago le omejeno število alternativ, med katerimi vsaj ena vodi k učinkoviti realizaciji izhodiščnih ciljev« (analitično odločanje, ko gre za nizko tveganje in majhno negotovost). Čim večja bo negotovost, tem večjo vlogo bodo v odločanju igrali interesi, cilji in vrednote tistih skupin, ki so udeleženci v procesu odločanja, trdi sociolog Veljko Rus (Odločanje in moč, Obzorja Maribor 1986). Gre za merjenje moči, moči, ki se »lahko porabi tudi za preprečevanje sodelovanja in odločanja.« »Takšno aktivnost, pravi dalje Rus, imenujemo neodločanje (Barach, Baratz). Z njo poskrbimo, da se v proces odločanja ne vključi noben takšen problem, ki bi lahko povzročil resnejše premike v obstoječi delitvi moči v organizacijah (prav tam, stran 134).

Na takšne analize se očitno navezujejo tudi ugotovitve J. Šmidovnika (Teoretične osnove upravljanja, Univerzum, Ljubljana 1985, odtod smo povzeli tudi večino tež o interesih,

vrednotah ipd.), ki pravi, da je »utemeljeno trditi, da so skupščine oziroma delavski sveti sami v rokah drugih organov« (stran 128) in da »praksa kaže, da je dogovor ljudi v ozkem krogu, ki imajo dovolj družbene moči, glede zaželenih rešitev in ustreznega vodenja seje praviloma zmehar uspešna metoda, ki zagotavlja večino, in sicer toliko bolj zanesljiva, kolikor večje je samoupravno telo. Organiziran nastop manjšine je praviloma uspešen zoper neorganiziran nastop večine.« (stran 126).

Zato je toliko bolj utemeljena zahteva, ki jo navaja D. Rebolj (Priročnik o Indok centrah; Vsebine in oblike informiranja v samoupravnem in delegatskem sistemu, Ljubljana 1976), da »mora sleherni delavec imeti možnost aktivno sodelovati v vseh fazah samoupravnega odločanja, ne pa samo v fazi sprejemanja odločitev«. Torej tudi v fazi uresničevanja in nadzora neke odločitve (7. faza) in v fazi ocene rezultatov (8. faza). Rebolj je kritičen tudi do primerov (takih je v Železarni veliko), ko se delavce seznanja zgolj z že sprejetimi sklepi samoupravnih organov. Takole pravi: »Pri informiranju »post festum« ne moremo govoriti o resničnem upravljanju delavcev. Delegati v tem primeru ne morejo predstavljati in zagovarjati njihovih interesov in potreb. V takih pogojih potekajo seje samoupravnih organov samo kot razpravljanje ožjega kroga neposrednih samoupravljalcev »v imenu in interesu« celotne delovne skupnosti.« Nezadovoljstvo, opozarja Rebolj, se potem izraža na neprimeren način: v obliki kuloarske kritike itd., saj ne pride do »sproščene dialoga«, do vzpostavitve odnosov med enakopravnimi udeleženci komunikacijskega procesa.

Vprašanje pravočasnosti polemike, »ko se še lahko konstruktivno vpliva na vseh ravneh odločanja«, je problematično tudi zato, ker nikakor ne smemo predpostavljati zgolj enosmerne informacijskega toka od tistega, ki odločitev sprejme do izvajalca odločitve. Predpostavljati moramo vsaj dvosmeren informacijski tok (feed-back), ki je lahko tudi večkrožen, saj morajo informacije teči nazaj na prejšnjo raven odločanja (Šmidovnik loči štiri ravni: institucionalno-politična, izvršilna, instrumentalna in tehnična) zaradi nadzora, po potrebi pa je treba akcije na osnovi feed-backa tudi korigirati. Polemika mora biti torej možna vedno, kadar kakšen člen v informacijskem pod sistemu ali v poslovnem sistemu zataji!

Zaključimo torej z mislijo, da je polemika, definirana kot spopad z idejami in težnjami, ki so nezdružljive s socializmom in samoupravljanjem, eden temeljnih pogojev za produktiven dialog (Komunist. 11. januarja 1985: Delovno gradivo za sejo CK ZKS o kulturi) in da ni dolžnost kritike biti vpljudna, temveč povedati resnico (prav tam).

Božidar Lakota

Odgovarjamo na vprašanja in pripombe iz javne razprave

(Nadaljevanje s 1. strani)

vano reševanje problemov šole s prilagojenim programom, ni pa vključeno v program tretjega občinskega samoprispevka, ker nam predvidena sredstva tega ne bi dopuščala. Vsi se najbrž strinjamo, da nima smisla zastavljati visoko letičnih načrtov, ki jih kasneje ne bomo mogli uresničiti. Prostorsko stisko šole Poldra Strazišarja bo torej treba rešiti na drug način. Eno od možnih rešitev bomo lahko začeli izvajati ob koncu leta 1987, ko naj bi prenehal veljati zakon o prepovedi investiranja v negospodarske objekte. Obstaja načrt, po katerem bi lahko iz tekočih sredstev izobraževalne skupnosti, Skupnosti otroškega varstva in Skupnosti socialnega skrbstva zgradili objekt montažnega tipa, ki bi vključeval šolo z razvojnim oddelkom in delavnicami pod posebnimi pogoji, s skupno površino 1250 kvadratnih metrov. Upoštevajoč letošnje decembrske cene bi tak objekt stal okrog 281 milijonov dinarjev. Možna lokacija šole s spremljajočimi objekti je Klinarjev travnik, to je prostor med Bolnico in potokom Jesenica.

3. Najpogostejše pa je vprašanje, kako bi reševali problem varstva in osnovnega šolstva brez prvega in drugega samoprispevka.

Predvsem moramo vedeti, da s samoprispevkom rešujejo enake in podobne probleme, kot so naši, po vsej Sloveniji, pa tudi izven nje. Na Jese-

nica smo s tako obliko reševanja problemov začeli razmeroma pozno, kar dokazuje tudi podatek, da so v Trbovljah v teh dneh že pred uvedbo petega samoprispevka.

V resoluciji za leto 1986 smo zapisali, da bo zaposlenost v občini porasla za 0,5 odstotka, organizacije združenega dela so načrtovale 2,2 odstotno povečanje števila zaposlenih, zavod za zaposlovanje pa ocenjuje, da bomo do konca leta realizirali 1,4 odstotno rast zaposlenosti. Takšna neusklajenost proklamirane in dejanskega zaposlovanja je privedla do tega, da imamo 25 do 30 otrok več vpisanih v prvi razred, kot smo načrtovali. Poleg tega se je število učencev v osnovnih šolah v zadnjih petih letih povečalo približno za 500, zlasti na mestnem območju.

Vsi ti podatki kažejo, v kakšni prostorski stiski bi se znašlo osnovno šolstvo, če ne bi uresničili programov prvega in drugega samoprispevka, oziroma če prejšnja referenda ne bi uspela. V tem primeru bi pouk naših osnovnošolcev potekal v dveh ali treh izmenah, pa tudi vrtni ne bi mogli sprejeti tolikšnega števila otrok kot so jih sedaj in bi bili problemi varstva precej večji. Samoprispevek kot oblika financiranja nam je torej omogočil, da smo na demokratičen način rešili nekatere najbolj pereče probleme naše skupnosti.

Tanja Kastelic

Skupščina delegatov KS Edi Giorgioni

Danes zvečer bo v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernika na Javorniku prva seja skupščine delegatov krajevne skupnosti Edi Giorgioni Javornik-Koroška Bela. Zbori krajanov in samoupravni organi v temeljnih organizacijah združenega dela so v oktobru in novembru predlagali delegate, ki jih bodo zastopali v naslednjem štiriletnem mandatnem obdobju.

Na nocojšnji seji bodo delegati poslušali tudi poročilo o delu samoupravnih organov, to je sveta in komisij, v preteklem mandatnem obdobju, ki je bilo nedvomno zelo pestro. O poročilu so dokaj obširno razpravljali že na zborih krajanov in tam tudi opozorili na nekatere najbolj pomembne naloge, ki jih bo treba opraviti v naslednjem mandatnem obdobju. Hkrati bo na nocojšnji seji skupščina seznanjena tudi s pripombami, ki so jih posredovale posamezne organizacije združenega dela in DPO, 14 delegatov je iz temeljnih organizacij združenega dela in 8 delegatov pa je predlagal svet stanovalcev v krajevni skupnosti.

Ne bo odveč, če v nekaj stavkih omenimo še pestro in bogato dejavnost sveta krajevne skupnosti in njegovih komisij. Največ pozornosti so namenili gospodarskim in komunalnim vprašanjem, asfaltirali so

več makadamskih cest, na Borovljah in v Javorniški rovt, v tem obdobju je bil v Javornškem rovtu zgrajen tudi gasilski dom, tamkajšnja gasilska desetina pa je dobila novo gasilsko črpalko in vozilo. Telefonsko omrežje je bilo urejeno na Potokih, narešeno pa ostaja vprašanje dostopa na magistralno cesto Jesenice-Ljubljana s Tomšičeve ceste. Krajanje niso zadovoljni z dosedanjimi začasnimi rešitvami in zahtevajo dokončno ureditev tega problema. Komunalni problemi nastajajo tudi v Podkočju, ki je sicer del naselja Javornik-Borovlje.

Med najbolj aktivnimi organi sta bila poravnalni svet in komisija za socialno zdravstvena vprašanja, saj je glede na to, da šteje naša krajevna skupnost več kot 5000 krajanov, razmeroma veliko problemov. Tudi na področju varstva okolja.

Predsedstvo OOS podprlo predlog o uvedbi družbenega varstva v »Kovinarju«

V torek, 9. decembra, se je na deseti redni seji sestalo predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije Jesenice. Po pregledu uresničevanja sklepov zadnjih dveh sej predsedstva so največ pozornosti namenili obravnavi problematike v delovni organizaciji Kovinar Jesenice, govorili pa so tudi o poteku javne razprave za pripravo tretjega občinskega samoprispevka in obravnavali gradivo za šesto sejo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

Predsedstvo je doslej že na dveh sejah obravnavalo težko stanje v delovni organizaciji Kovinar Jesenice, ki ga označuje tudi več prekinitev dela in izsiljeni sestanki v letošnjem letu. Na teh sestankih so delavci TOZD Komunalne službe, TOZD Nizke gradnje in TOZD Kovinska predelava delovne organizacije Kovinar zahtevali, da se uredijo osebni dohodki, ki so izjemno nizki in so dejanska posledica neurejenih razmer na poslovnem in samoupravnem področju, tako v temeljnih kot v delovnih organizacijah. Problemi se vlečejo že vse letošnje leto in kljub obvezujočim sklepom in sprejetemu sanacijskemu programu se stvari ne izboljšujejo, mnogokje se še poslabšujejo.

Konferenca osnovnih organizacij zveze sindikatov delovne organizacije Kovinar ocenjuje, da so prekinitev dela odraz nizkih osebnih dohodkov, ki so samo zunanja manifestacija neurejenih razmer v delovni in temeljnih organizacijah. Dolgo časa sploh ni bil izvoljen oziroma konstituiran delavski svet delovne organizacije in nasploh je bilo zanemarjeno samoupravljanje in odločanje delavcev. Ugotavlja tudi, da je vprašljiv sestav delavskega sveta TOZD Komunalne službe, v katerem bi zaradi dejavnosti posebnega družbenega pomena morali sodelovati in odločati tudi predstavniki družbenopolitične skupnosti, ki v zadnjem mandatu niso vključeni. Seje samoupravnih organov se sklicujejo na zelo kratke roke, informacije so premalo precizirane in jasne, včasih celo dvomljive. Popolnoma je porušen

sistem delitve osebnih dohodkov, novi pa še ni začel delovati, oziroma se uresničuje parcialno. Nasploh je informiranost delavcev slaba in zato tudi nimajo zadostnega vpliva na samoupravno odločanje. Tudi pri normativnem urejanju samoupravljanja je več vrzeli in samoupravni akti niso usklajeni z zakoni in delavskimi interesi.

Konferenca tudi ugotavlja, da delo in poslovanje nista načrtovana in da nimajo razvojne politike in zaradi tega tudi še ne sprejete srednjeročnega plana razvoja. Organizacija dela je slaba in nenačrtna, prav tako komercialna. Ne spoštujejo se sprejeti roki, upada kakovost dela, pa tudi odnos do strank je mnogokrat neprimeren. Ugotavljajo tudi, da struktura zaposlenih kadrov na strokovnih delih in nalogah ni ustrezna, zaradi neurejenih razmer in nizkih osebnih dohodkov pa so tudi razpisi za delovne naloge in opravila največkrat neuspešni. Šepa notranja organizacija in pada disciplina, kar vodi v anarhijo in k vedno slabšim poslovnim rezultatom, kar se odraža v nizkih osebnih dohodkih. Formirajo se neformalne skupine z močnim vplivom, kar ustvarja v kolektivu nezdrave odnose.

Za vse to, ocenjuje konferenca osnovnih organizacij zveze sindikatov delovne organizacije Kovinar, pa niso krivi delavci, pač pa vodilne strukture, ki ne delujejo usklajeno, v mnogih primerih celo nasprotujoče. Vzrok je tudi v prikrivanju in izkrivljanju informacij. Konferenca zato dvomi o sposobnosti vodilne strukture, da bi stanje sanirala in ocenjuje, da brez zunanje pomoči to ne bo mogoče, kar nujno vodi k ukrepu družbenega varstva.

Konferenca je že pred časom zahtevala, da se odpravijo motnje v poslovanju in samoupravljanju in zato je bil izdelan sanacijski program z nosilci nalog in roki. Kakor je bilo ugotovljeno na seji predsedstva, so bile doslej, čeprav so skoraj vsi roki preseženi, od 42 nalog v celoti uresničene le štiri, delno pa osem.

Podobno stanje in razmere je ugotovila tudi komisija, ki je bila formirana ob zadnji, novembrski prekinitev dela v delovni organizaciji. Na seji predsedstva so tudi ugotovili, da je bil že marca letos v delovni organizaciji sprejet sklep, da je temeljne probleme potrebno urediti v dveh mesecih, sicer se bo Skupščini občine Jesenice predlagal sklep o sprejemu ukrepa družbenega varstva v delovni organizaciji Kovinar.

Na osnovi vsega tega je tudi delavski svet delovne organizacije Kovinar na zadnji seji sprejel soglasno sklep o predlogu Skupščini občine Jesenice za sprejem ukrepa družbenega varstva.

Predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije Jesenice je na osnovi poročila že omenjene

komisije in vsestranske razprave, v kateri so sodelovali tudi predstavniki sindikalnih organizacij TOZD in delovne organizacije Kovinar, soglasno sprejel sklep, s katerim podpira pobudo za ukrep družbenega varstva v delovni organizaciji Kovinar. Hkrati pa je predsedstvo opozorilo, da morajo biti vsi delavci TOZD delovne organizacije vsestransko informirani o vzrokih za pobudo o sprejemu ukrepa družbenega varstva.

Člani predsedstva so bili v nadaljevanju informirani o poteku razprave o možnostih uvedbe tretjega občinskega samoprispevka v osnovnih organizacijah sindikata. Ker do sedanjega razprave še niso segle do slehernega občana in delovnega človeka, je koordinacijski odbor za pripravo tretjega občinskega samoprispevka pri občinski konferenci SZDL Jesenice sklenil, da se razprava podaljša za en mesec. Na seji so poudarili, da se je potrebno kar najbolje potruditi, da bodo razprave zalele vse delavce v občini. Koordinacijski odbor bo tudi poskrbel, da bodo občani in delovni ljudje na vse dileme in vprašanja dobili ustrezne odgovore prek lokalne radijske postaje Triglav Jesenice in tednika Železar.

Na deseti redni seji so člani predsedstva obravnavali še gradivo za sejo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, ki je bila naslednji dan. Osnovna tema je bila problematika samoupravne organiziranosti združenega dela, oziroma ukinitve ali združenja TOZD, ali preoblikovanja TOZD v delovne enote, kar ima seveda vpliv na pretakanje dohodka v občine s sedeži delovnih organizacij. To je odlikanje sredstev za skupno in splošno porabo v občini s sedežem delovne ali sestavljene organizacije, medtem ko delavci dislociranih enot splošne in skupne potrebe koristijo v občinah s sedežem dislocirane enote. Inicijatorji takih reorganizacij so običajno poslovodne strukture, ki s tem upravičujejo večjo ekonomsko in finančno učinkovitost, ne glede na to, da se s takimi reorganizacijami zmanjšujejo tudi ustavne pravice delavcev.

Na seji so ugotovili, da imamo take primere tudi v jesiški občini, se zlasti pa je prisoten pojav preoblikovanja TOZD s sedežem delovne organizacije izven občine v delovne enote. Največkrat so pri takih reorganizacijah sindikalne organizacije in občinske skupščine postavljene pred izvršeno dejstvo, ker so o poteku takih reorganizacij obveščeni v zadnjem trenutku. Ker imamo v občini 23 TOZD s sedežem delovnih organizacij izven občine in znane primere priprav za njihovo preoblikovanje v delovne enote, so bili na seji mnenja, da se je potrebno politično upreti takim poskusom še zlasti, ker pri tem največkrat sindikat popolnoma ignorirajo, očitno pa je tudi zmanjševanje ustavnih pravic delavcev, ki so v nekaterih primerih postavljeni v mezdni položaj. Na seji so podprli stališča republiškega sveta ZSS, predložena v gradivu za sejo, ki jih bosta sporočila oba jesiška delegata v republiškem svetu.

Sašo Vrdoljak

Kje smo in kako naprej, ali doklej tako

Zdaj pa nekaj besed o naši inflaciji, ki predstavlja oviro kakovostni preobrazbi našega gospodarstva in dolgoročni stabilizaciji družbe. Pojavljale so se, in se še vedno, različne razlage tega fenomena.

Govorilo se je tako o uvoženi inflaciji (dvig splošne ravni cen v Jugoslaviji zaradi visokih stroškov) v zvezi z uvozom surovin in reprodukcijskih materialov ter proizvodne opreme. Mislim, da je ta razlaga glede na poglobitve povzročitelje inflacije tako obrobna pomena, da se ne splača še naprej z njo ukvarjati.

Govori se tudi o tako imenovani inflaciji povpraševanja, čežda imamo preveliko porabo (kupno moč) glede na razpoložljive blagovne sklade. Pri tem je mišljena predvsem osebna poraba (osebni dohodki zaposlenih), pa tudi skupna (šolstvo, zdravstvo itd.) in investicijska. Na tej osnovi vodena antiinflacijska politika seveda ni mogla roditi sadov, pokazalo se je tudi, da so tovrstne trditve iz trte zvite. Najvidnejši rezultat te kratkovidne politike je velik padec življenjskega standarda prebivalstva. V to najbrž nikogar ni treba posebej prepričevati, saj ga doživljamo vsi, eni v večji, drugi v manjši meri. O splošni porabi (državni proračun, JLA, ...) se je v tej zvezi že manj govorilo, a o tem kasneje.

Nadalje je bilo govora tudi o stroškovni inflaciji; po tej logiki naraščajo stroški poslovanja in ko uspe to povečanje proizvajalcem prenesti preko prodajnih cen (ustrezno višjih) na kupce, narastejo spet stroški v drugih panogah gospodarstva, ki uporabijo te dražje izdelke kot vložek za svoj poslovni oziroma proizvodni proces, to dogajanje se razširja po narodnem gospodarstvu, naraščanju stroškov sledi naraščanje prodajnih

cen, naraščanju teh spet naraščanje stroškov in tako naprej v inflacijski spirali, vedno hitreje. Potrebne so prerazdelitve dohodka v okviru narodnega gospodarstva. V tej igri vedno določeni izgubljajo, drugi pa na njihov račun dobivajo. V tem sklopu lahko krivimo (že spet) tudi osebne dohodke in skupno porabo. Delitev inflacije na ti dve vrsti v svetu vedno bolj opušča. Pa tudi resnični vzroki za našo inflacijo leže globlje.

Razlagajo jo (inflacijo) tudi s prekomernim izdajanjem primarnega denarja, to je denarja Narodne banke Jugoslavije. Pa tudi z deficitnim financiranjem, pri čemer je ponavadi že sam pojem, povzet iz zahodne literature, napačno uporabljen in razumljen. Skratka, razlagajo jo z vsem možnim.

Rezultati vodenja dosedanjih antiinflacijskih politik nas prepričujejo, da samo s kreditnimi in denarnimi omejitvami inflacije ne moremo odpraviti, saj so njeni pravi vzroki globlji, vgrajeni v sistem.

Prava razlaga naše inflacije spada v tako imenovane sociopolitične razlage inflacije. Na kratko, gre za borbo različnih organiziranih skupin v družbi za povečanje relativne udeležbe v dohodku. Inflacija je rezultat teborbe in lajša reševanje političnih trenj glede razdelitve dohodka.

Vzroki naše inflacije so v sistemu delitve dohodka in v načinu financiranja osnovnih sredstev gospodarstva. Če pogledamo način, skozi katerega se financira naša država, vidimo, da je na prvi pogled vse v najlepšem redu. A ni tako. Država si kritje za svoje izdatke sicer res zagotovi iz »pravih« virov, vendar pa pobere od gospodarstva toliko, da pokrije proračun po svojih potrebah, tako da gospodarstvu za normalno financiranje ostane premalo denarja in ga zato mora iskati v bankah preko najemanja posojil. Zaradi hkratnega vodenja omejevalne denarne politike (»stabilizacijsko obnašanje«) tako dejansko porine gospodarstvo v medsebojno obračunavanje v inflacijskih razmerah (dvigovanje cen izdelkom). Inflacija nato delno popravila delitev dohodka v korist gospodarstva. Vztrajanje na spoštovanju zakonov in finančne discipline bi v takšnih razmerah prizadelo predvsem gospodarstvo, zato tega dr-

žava ne poskuša zagotavljati, saj raje žrtvuje navedeno disciplino in spoštovanje, kot pa, da se razkrije, da je sistem napak postavljen in da tako ne more delovati na zdravih ekonomskih osnovah. V prid gornjim trditvam samo še to, da pri nas nikdar ni bilo kaj dosti deficitnega financiranja državnega proračuna (primanjkljaji v posameznih letih), v zadnjih letih ga pa sploh ni.

Tudi vodenje omejevalne denarne politike ni vplivalo pomembno na inflacijo — to kažejo izkušnje od leta 1965 dalje. Vodenje denarno-posojilne politike pri nas je nasploh zelo problematično.

Pa še o enem, samo nam lastnem povzročitelju inflacije, ki je povezan s prej obravnavanim. Ker ostaja gospodarstvu po razdelitvi (pre)malo dohodka, mora nakupe osnovnih sredstev financirati v glavnem z bančnimi krediti. Nova podjetja morajo tako v ceno svojih izdelkov vračunati tudi odplačila posojilnih obveznosti, drugače jim grozi izguba. Cene so tako višje, kar pa ni sankcionirano ne s strani trga (ki ne deluje), ne s strani države in njenih institucij (saj bi se v tem primeru pokazale prave slabosti oziroma absurdi sistema). Tako postavljen sistem financiranja osnovnih sredstev lahko deluje le, če inflacija razvrednotuje dolge, tako da podjetja nadomeščajo posojila z lastnimi sredstvi. Gre pravzaprav za nezakazovano kraljo bančnega kapitala, vzroke zanjo smo že navedli (v ozadiju stoji država s svojimi prevelikimi apetiti). Na zahodu, kjer se nakupi osnovnih sredstev financirajo s trajnimi viri in na vzvodu, kjer se za te namene uporabljajo nepovratni viri, tega fenomena ne pozna. V povezavi s kreditiranjem pa nastajajo problemi še glede obresti. Mislim, prvič, na neustrezno obravnavanje teh obresti kot dela dohodka v izkazu delitve poslovnega uspeha (napihnjani dohodek, iz katerega se plačujejo nato še davki in prispevki, namesto da bi se te obresti obravnavale kot dohodek le v tisti višini, ki presega inflacijsko stopnjo, saj je ostali del dejanskega nadomestilo za izgubo, ki jo je posojilodajalec utrpel zaradi inflacije). Ta del je tako treba vnesti neposredno v poslovni sklad (revalorizacija kredita), po logiki se-

Ustanovljena zveza društev upokojencev občine Jesenice

Devetdesetodstotna udeležba delegatov in prisotnost številnih predstavnikov družbenopolitičnega življenja in organizacij upokojencev je najprepričljivejši dokaz o potrebi organiziranega in bolj kakovostnega povezovanja društev upokojencev v jeseniški občini. Med gosti ustanovne skupščine Zveze društev upokojencev Jesenice, ki je bila 10. decembra, so pozdravili Milana Kožuha in Jožeta Jurača, predsednika in tajnika Zveze društev upokojencev Slovenije, predstavnike društev upokojencev kranjske in radovljanske občine, predsednika Skupščine občine Jesenice Jakoba Medja in predstavnike vseh družbenopolitičnih organizacij občine Jesenice.

Po izvolitvi organov skupščine in potrditvi poslovnika o delu skupščine je o dosedanjem delu koordinacijskega odbora društev upokojencev jeseniške občine poročal predsednik Janko Burnik, ki je to dolžnost prevzel junija 1984. Do takrat se je koordinacijski odbor sestajal bolj po redko, ker tudi v društvih ni bilo dovolj interesa za boljše občinsko povezovanje. V zadnjih dveh letih in pol pa se je koordinacijski odbor sestajal kar šestnajstkrat in obravnaval 96 zadev, pomembnih za delovanje društev upokojencev in za upokojece same. Med drugim so obravnavali vprašanja, ki zadevajo ustrezne življenjske pogoje v starosti, reševanje stanovanjskih vprašanj upokojencev, pobudo o ustanovitvi sklada solidarnosti posmrtninske samopomoči, problematiko korekcije pokojnin, društvene regrese za koriščenje odmora v počitniškem domu upokojencev v Izoli, posojila za prenavo stanovanj upokojencev in drugo. V zadnjem času pa so seveda največ pozornosti namenili pripravi za ustanovno skupščino Zveze društev upokojencev občine. Predsednik Burnik je v poročilu tudi podrobno razložil nekatere aktivnosti koordinacijskega odbora, ki so se zlasti v neposrednem interesu upokojencev.

V svojem poročilu je predsednik omenil, da je bilo v jeseniški občini po podatkih Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja 1. septembra letos 5.635 upokojencev, od tega 5.230 upokojencev, in sicer 2.818 starostnih, 1.118 invalidskih in 1.294 družinskih upokojencev. Manj kot 60.000 din pokojnine prejema dobrih 30 % vseh upokojencev, oziroma 655 starostnih, 445 invalidskih in 491 družinskih upokojencev. Manj kot 100.000 din pa prejema 4.636 ali dobrih 88 % vseh upokojencev.

Poročevalec se je podrobno dotaknil tudi delovanja sklada za gradnjo domov in stanovanj upokojencev, ki je omogočil, da imajo upokojenci na Slovenskem dokaj dobro rešena svoja stanovanjska vprašanja in da so bili zgrajeni novi in obnovljeni stari domovi upokojencev. Po novi zakonodaji pa bo sklad do leta 1990 omejen le še na zbiranje sredstev za gradnjo in obnovo domov za upokojece. Iz tega sklada je tudi dom upokojencev dr. Franceta Berglja Jesenice prejel 68.247.925 din za gradnjo in opremo prizidka in druge preureditve. Tudi domu upokojencev dr. Janko Benedik v Radovljici je bilo dodeljenih dva milijona nepovratnih sredstev. Iz sredstev sklada je bilo v jeseniški občini leta 1985 kupljenih 18 stanovanjskih enot v vrednosti 9.650.000 din, v vseh letih

pa je bilo v občini za to porabljenih 11.450.000 din.

Posojila za obnovo stanovanj in stanovanjskih hiš upokojencev je bilo dodeljeno le enkrat in to letošnjega junija v višini 7.000.000 din. Po sklepu koordinacijskega odbora je posojila prejel 37 prosilcev v povprečni višini 189.189 dinarjev. Vseh prosilcev je bilo 49 s prijavljenimi željami v višini 28.926.000 dinarjev, med njimi seveda tudi nekaj neupravičenih. Škoda, je poudaril poročevalec, da v občini nismo devetnajst let uporabljali te pomoči.

V svojem poročilu je Janko Burnik predstavil tudi športno-rekreativno dejavnost upokojencev v občini. Upokojenci delujejo na številnih področjih in tudi na regijskih in republiških tekmovanjih posegajo po najvišjih mestih. V ospredju so predvsem smučanje, kegljanje na asfaltu, streljanje z zračno puško, balinanje in šah. Opmenil pa je, da si bodo morali prizadevati, da se ta dejavnost razširi še na druga področja, kot planinarjenje, kolesarjenje, izletništvo idr.

V okviru društev upokojencev delujeta tudi dva pevski zbora, folklorna skupina in krožki ročnih del. Seveda pa so številni upokojenci vključeni tudi v dejavnosti krajevnih kulturnih društev in organizacij.

Precejšnje zanimanje med upokojenci je tudi za preživljanje letnega odmora v domu upokojencev v Izoli. To je v občini koordiniral Stane Torkar in po njegovih podatkih je v zadnjih petih letih v tem domu letovalo 1200 upokojencev in njihovih svojcev. Po letu 1985 je število nekoliko upadlo, kar je posledica zvišanja pensijskih storitev v domu.

Predsednik Burnik je v svojem poročilu zelo natančno predstavil tudi aktivnost oziroma delovanje upokojencev v delegatskem sistemu in v družbenopolitičnih organizacijah. V delegacijah deluje skoraj 13 % upokojencev, v občinska vodstva družbenopolitičnih organizacij pa je vključenih 57 upokojencev. Upokojenci so še zlasti aktivni v opravi samoupravi in krajevnih družbenopolitičnih organizacijah in drugih družbenih in društvenih organizacijah.

V jeseniški občini deluje šest društev upokojencev, in sicer v Ratečah, Kranjski gori, Dovjem-Mojstrani, Jesenicah, Javorniku-Koroški Beli in v Žirovnici. V društva je vključenih 63 % vseh upokojencev, ki so vključeni v jeseniški občini. Predsednik je poudaril, da bo tudi v bodoče potrebno še več skrbi nameniti včlanjanju še ostalih upokojencev v društva, katerih pomembno poslanstvo je, da razvijajo čimveč aktivnosti, s katerimi

Ustanovna skupščina zveze društev upokojencev Jesenice (foto: I. Kučina)

bi dodajali »življenje letom«. Poleg opisanih dejavnosti in novih dejavnosti, ki jih bodo spodbujali, v večini društev poteka tudi zelo pestro družabno-zabavno življenje. Seveda pa so društva tudi mesto, kjer se lahko rešujejo ali pomagajo reševati tudi problemi in težave, s katerimi se srečujejo upokojenci.

Poročilo predsednika koordinacijskega odbora je sledila razprava, v kateri sta sodelovala tudi predsednik Zveze društev upokojencev Slovenije Milan Kožuh in predsednik Skupščine občine Jesenice Jakob Medja. Le-ta je v imenu Skupščine in vseh občinskih družbenopolitičnih organizacij pozdravil ustanovno skupščino in izrazil zadovoljstvo nad organiziranostjo in delovanjem upokojencev v jeseniški občini, saj predstavljajo 17 % vsega prebivalstva.

Na ustanovni skupščini so soglasno potrdili pravila Zveze društev upokojencev Jesenice, ki so bile pred tem dalj časa v javni razpravi v društvih upokojencev. Za predsednika zveze so izvolili Janko Burnika, ob njem pa še osem članov izvršnega odbora, nadzorni odbor in disciplinsko komisijo. Na skupščini so posameznikom in organizacijam podelili tudi priznanja ob 40-letnici organizacije upokojencev Slovenije. Naj omenimo, da bodo v naši občini praznovali 40-letnico organizacije upokojencev leta 1988. Devetega avgusta 1948. leta je bila namreč na Jesenicah ustanovljena podružnica Društva upokojencev Slovenije.

Po zelo uspešni ustanovni skupščini so si delegati in gostje ogledali razstavne prostore v Kosovi graščini na Jesenicah, kjer sta jim predsednik Skupščine občine Jesenice Jakob Medja in predsednik občinskega sveta zveze sindikatov Marjan Drolc priredila sprejem.

PODATKI O NOvem ČLANU:

PRISTOPNA IZJAVA
AMD JESENICE
ZA VPIS V ČLANSTVO

ČLANOM AMD JESENICE IN OSTALIM UPORABNIKOM MOTORNIH VOZIL V OBČINI JESENICE

S prvim decembrom letošnjega leta se je pričelo novo člansko obdobje za vse člane našega društva. Avto-moto organizacija Slovenije je ena najštevilnejših društvenih organizacij v naši republiki, saj združuje v 88 društvih širom po Sloveniji že 106.000 članov. Preko AMZS Jugoslavije je vključena tudi v vrsto mednarodnih organizacij (FIA, FIM, AIT, OTA), zato dobijo člani AMD pomoč in ugodnosti tudi na cestah širom Evrope.

V letošnjem članskem materialu (članarina za eno leto znaša 3.000 dinarjev) je tudi izredno kvalitetna najnovejša (letnik 1986) AVTO KARTA Jugoslavije.

Član našega društva ima naslednje pravice in ugodnosti:

— BREZPLAČNI PREVOZ V PROMETNI NEZGODI POŠKODOVANEGA VOZILA (do razdalje 500 km — enkrat letno);

— BREZPLAČNE STORITVE SLUŽBE »POMOČ — INFORMACIJE« (član plača le rezervne dele, ki bi jih mehanik omenjene službe pri odpravljanju napake na vozilu na cesti moral vgraditi v vozilo);

— TEHNIČNE STORITVE S ČLANSKIM POPUSTOM (v vseh tehničnih bazah AMZS širom Slovenije). Najbližja baza je sedaj v Kranju, vendar bo že v naslednjih treh letih baza AMZS zrasla tudi v jeseniški občini na platoju mejnega prehoda predora KARAVANKE. Storitve (brezplačne ali s članskim popustom) so v bazah zelo pestre: od kontrole zavor in žarometov, preko servisa motorja do najzahtevnejših avtomehaničnih in avtoličarskih del;

— POPUST PRI KASKO ZAVAROVANJU VOZILA (Zavarovalnica »TRIGLAV« daje ob sklenitvi kasko zavarovanja 10 % popust vsem tistim strankam, ki pokažejo ob sklenitvi zavarovanja člansko izkaznico AMD za tekoče leto);

— ZAVAROVANJE (vsi člani AMD so na osnovi veljavne članske izkaznice zavarovani za primer smrti ali invalidnosti);

— PRAVNI NASVETI (člani imajo pri pogodbenih odvetnikih AMZS pravico do brezplačnih pravnih nasvetov);

— POPUSTI V AVTOKAMPPIH (ob predložitvi veljavne članske izkaznice priznavajo avtokampi širom Jugoslavije članom AMD od 5 do 20 odstotkov popusta pri kampiranju);

— TURISTIČNE USLUGE (v turing servisih pri AMZS in AMD člani lahko nabavijo: garantno pismo za tujino, mednarodno vozniško dovoljenje, bencinske bone, avtiokarte za domači promet, avtiokarte itd.);

— »MOTOREVIJA« (vsak član prejema glasilo AMZS brezplačno na dom, in sicer šest števk te revije v enem letu);

— UGODNOSTI, KI JIH NUDI DRUŠTVO (brezplačna uporaba avtopralnice — trenutno na Jesenicah ni moč nikjer organizirano oprati avtomobila, uporaba kanala in pribora za menjavo olja v motorju in menjalniku, polnjenje akumulatorja itd.).

Vsem članom AMD Jesenice bo članski material dostavljal na dom inkasant, kdor pa bi se želel včlaniti na novo, nas lahko obišče v domu AMD Jesenice na Javorniku od ponedeljka do četrtega popoldna od 15.30 do 18. ure. Če za to nimate časa, je dovolj, da izpolnite naslednjo prijavnico in jo pošljete na naslov: AMD Jesenice, B. Kidriča 26/c, 64270 JESENICE, in članski material vam bomo poslali po povzetju po pošti!

Priimek in ime: _____

Ulica in hišna št.: _____

Kraj: _____

Podpis: _____

veda — veljavna zakonodaja pa pravi drugače in tako omogoča prelivanje obresti v splošno, skupno in osebno porabo na račun siromašenja poslovnih skladov podjetij. Ali je to stabilizacija? In drugič, v razmerah visoke inflacije pride po ustaljenem načinu odplačevanja kreditov do absurda, ko že v prvem letu dolžniki realno vrnejo kar polovico (približno) najetih sredstev, kar je prevelik zalogaj in nujno potisne investitorja v likvidnostne težave, katere ponavadi poskuša reševati z moratoriji ali pa s premostitvenimi krediti. In pade tako v nove težave. V razmerah visoke inflacije in visokih obrestnih mer pride namreč do velike razlike med dejanskim in formalnim vračanjem kredita. Še ena anomalija torej, ki jo povzroča inflacija, katera zavija v meglo vse vitalne procese v narodnem gospodarstvu.

To so torej glavni generatorji inflacije pri nas. Izvorni greh pa je v predimenzionirani proračunski porabi. Gibanje državnega proračuna v preteklih letih kaže, da ne gre za odmiranje države, kot pravi teorija, če pa se že s to teorijo strinjamo, pa moramo reči, da je to umiranje iz leta v leto dražje, kar spet ne vodi k pomirjajočim sklepom. Prevelik obseg administracije med drugim vpliva tudi na nerealno prikazovanje stopnje nezaposlenosti v državi. Ob potrebnem zmanjšanju števila administrativnih delavcev, ki so pokrito nezaposleni, bi se število dejansko nezaposlenih oseb brez osebnih dohodkov povečalo. Možnosti za produktivno, selektivno zaposlovanje pa v državi ob sedanjih strukturi gospodarstva ni dovolj, tudi zato, ker se vedno nismo dejansko pripravili obrniti krmila gospodarske politike v sicer proklamirano smer — preko začasnih brzič in vrtnicev v mirnejše vode. Prav ta administracija namreč vodi politiko socializacije oziroma podružbljanja izgub (sedaj tudi tečajnih razlik), s takimi in podobnimi ukrepi paraekonomike oziroma bolj socialne politike vzdržuje umetno pri življenju podjetja, ki bi morala iti drugače v stečaj in tako na račun uspešnih podjetij ohranja te žive mrličke v nekakšnem stanju vegetiranja v ekonomskem smislu. Nova škoda, torej.

Kam zdaj s to administracijo? Kdo se hoče sam od sebe odpovedati privilegijam? Kdo? Tu gre za vprašanje monopolov moči in odločanja, v tem grmu tiči zajec in zato je proces prestrukturiranja gospodarstva in družbe v praksi tako trd oreh — na papirju in zgolj na papirju to seveda že dolgo počnemo. Prestrukturiranje in stabilizacija sta možna samo v pogojih gospodarske rasti in ne v razmerah stagnacije, tega pa s takim obsegom proračuna, ki je prevelik glede na gospodarski potencial oziroma na gospodarsko moč države, ne bomo mogli doseči. Kako zdaj ta proračun zmanjšati? Kdo se bo odpovedal svojemu kosu pogače? Ali morda JLA, za katero velja načelo avtomatizma glede financiranja, kar pomeni, da je treba za te na mene vsako leto nameniti določen odstotek narodnega dohodka (mislim, da se števila giblje nekje med 5 in 6 %). Tu smo pa že stopili na področje politike, vprašanja dobijo političen prizvok in hitro lahko pride do trenj. In tudi dejansko prihaja — o tem se lahko prepričamo iz člankov v časopisih in revijah, pa tudi na podlagi drugih sredstev javnega obveščanja.

Eno pa je jasno. Brez korenitih sprememb na tem področju bomo videli, v kakšne vrtoogle višine se lahko povzpne inflacija. In v kako kratkem času. Letos imamo že troštevno inflacijo (okoli 100 %), rekel pa bi, da smo tudi lani bili hudičevo blizu treh števk, samo da se zaradi lakiranja stanja tega ni javno priznalo. Samo v ilustracijo: leta 1978 je znašala stopnja inflacije nekaj manj kot 15 %, torej smo rabili približno osem let, da smo jo spravili na čez 100 %. Pri tem je pomembno dejstvo, da je naraščanje vsako naslednje leto hitrejšje. Ko inflacija zraste čez 100 %, pride do pojave tako imenovane galopirajoče inflacije ali mrtvaškega galopa, kakor temu tudi rečemo ekonomisti. Poučen in nazoren primer so nekatere Latinskoameriške države. Gre za zelo hitro naraščanje inflacijske stopnje. Nekateri strokovnjaki proučujejo inflacije za naslednje leto, ki na žalost sploh niso pesimistične, napovedujejo, da se bo inflacija povečala glede na letos za okoli 100 %, če ne bomo ničesar resnega ukrenili. In tega do zdaj nismo, to je dejstvo.

Še nekaj podatkov za primerjavo: Zvezni zavod za družbeno planiranje predvideva za obdobje 1986—1990 padajočo inflacijo, in sicer v letu 1986/85 50-odstotno (dejansko znaša čez 100 %), v letu 1987/86 35 % (realna strokovna prognoza ob predpostavki nespremenjenih razmer je okoli 200 %) in v letu 1990/89 10 %. Lepo. Podobne fantazijske zgodbe smo že imeli priliko prebrati v Antiinflacijskem programu iz sklopa programa gospodarske stabilizacije, kjer so podobne stopnje okoli 10 % napovedane že za leto 1986. Komentar menda ni potreben. Razlike med uradnimi in strokovnimi napovedmi so več kot očitne.

Takega povečanja inflacijske stopnje, kot ga beležimo v letošnjem glede na preteklo leto, ni bilo v zadnjih sto letih v nobeni evropski državi, razen v Nemčiji v času velike krize v letih 1922 in 1923. Tudi to je menda dovolj zgovoren podatek oziroma indikator smeri našega razvoja. Kaj se pravi živeti s stoodstotno inflacijo, že čutimo na lastni koži. Kaj se pravi živeti s še mnogo višjo inflacijo, pa lahko na duhovito in slikovito način zvemo iz člankov E. Hemingwaya z naslovom Inflacija v Nemčiji (The Toronto Daily Star, 19. september 1922) ter Inflacija in nemška marka (The Toronto Star Weekly, 8. december 1923), pri nas natisnjenih v knjigi E. Hemingwaya z naslovom »Med lovom in vojno« (Založba Obzorja Maribor, Založba Borec Ljubljana, 1985).

Upam, da se nam o resničnosti njegovega poročanja (po analogiji, seveda) ne bo treba prepričati na lastni koži.

Tole je bilo le nekaj o najbolj bistvenih problemih, ki nas tarejo in ki so vsi po vrsti v neposredni ali pa posredni zvezi z našo fenomenalno inflacijo. Inflacija seveda povzroča še mnoge druge resne težave, poleg navedenih pa imamo še cel kup drugih problemov ter zgrešenih odločitev ekonomske politike.

O tem pa v eni od naslednjih števk glasila Železar. Časa je tako dovolj, mudi se ne nikamor. Meni se s pisanjem, odgovornim pa, kot nas prepričujejo dosedanje izkušnje, ne s spremembami.

Goran Gluvić

NAVADNA PRIPOVED O JEZNEM JANESZU

(odlomak)

Nadaljevanje

napotil se je na železniško postajo in kupil vozovnico za Beograd. bil je tako vznemirjen, da je stopil na napačni vlak in se odpeljal proti Postojni. čeprav si je mislil: napaka je pač napaka, Postojna ni tako daleč, vrnil se bom, ne bom zapravil dosti časa, je na svojo nesrečo zaspal in se zbudil šele na Reki, ko ga je predramila čistilka vagonov. pogledal je na uro. kazala je pol dveh. ozrl se je skozi okno. bila je noč. Janesz ni izgubil volje, stopil je k postajni blagajni, da bi si kupil novo vozovnico za Beograd. ko je stal v vrsti, brskal po žepih, je ugotovil, da nima denarice. izginila je, ko je spal na vlaku.

— želite? — ga je vprašal prodajalec potniških kart.

— nič, nič, — je rekel Janesz in odšel z železniške postaje.

ko se je sprehajal po reških ulicah, mu je šlo kar na jok. prvič v življenju

je bil tako neboljen in ne-močen. takoj je našel krivca za tako stanje. bila sta starša, ki sta ga zadržala in ga nista pustila v mornarico, ko se je v osmem razredu odločal za poklic. priznal si je, da je navadna meva in mamin sinko. vendar je tokrat zatrdil samemu sebi, da bo od-slej drugače. vdihnil je sveži morski zrak, pomešan z naftnimi derivati, ki so prihajali iz reške luke in rafinerije. ali mu je ta vdih pomagal, da je prišel do krasne zamisli, da bi se priuhotapil na ladjo, ali pa je bilo kaj drugega, ni pomembno. kmalu je pozabil na to misel, kajti spomnil se je, da njegovi sotrpini trpijo v Beogradu.

— jaz pa se tu sprehajam kot navadni, brezskrbni turist! — je zavpil na glas.

nihče ga ni slišal

brez kakršnegakoli pomisleka je stekel na železniško postajo, se neopazno vkrcal v prazni vagon in čakal. ni dolgo čakal. vlak se je premaknil. oddahnil si je. vendar, vlak se je kmalu potem ustavil. Janeszu je zastal dih. nekdo je potisnil vrata vagona. stisnil se je v najtemnejši kot in čakal. v vagon je pritekla čreda ovac. potisnil je glavo med kolena, tako ni opazil, kdaj so vrata potisnili nazaj. le slišal je znake, ki so pomenili, da je vagon zapečaten.

— o! bog, — si je rekel, — upam, da me ne odpeljejo v tujino. vlak se je spet premaknil, ovce pa so gledale v Janesza in meketele.

Janesz je pozneje trdil, da se je v družbi ovac peljal en mesec, po vseh progah jugoslovanskih železnic, vendar te trditve ne smemo jemati resno, kajti do Sarajeva se ponavadi tak vlak pelje približno dva, največ štiri dni. skratka, ko so odpečatili in odprli vagon, je pri vhodu stal Janesz, bled, izčrpan, se trudil, da bi se nasmehnil.

izustil je: — te ovce niso iz naših krajev.

potem je padel v naročje presenečenih železničarjev.

zakaj je izgovoril ta (zanj) znameniti stavek? namreč, vso pot je premišljeval, od kod ovce na Reki. odločil se je za dve inačici: ali so iz notranjosti, in jih bodo izvozili v tujino, ali pa so iz tujine prispele z ladjo. nam, in jih bodo odpeljali v notranjost. kmalu je ugotovil, da na Reki izvoz v tujino poteka preko ladijskega prevoznitva in da je edina možnost, da so ovce iz tujine. začel se je z njimi pogovarjati v angleščini in za čudo (tako je on mislil) so ga bolje razumele, kot pa, ko se je pogovarjal v slovenščini.

zato, ko je bil v naročju železničarjev, jim je s šibkim glasom naročil: — pogovarjajte se z njimi v angleščini, razumele vas bodo. so iz Avstralije. povedale so mi.

eden od železničarjev se je nasmehal in rekel: — bolan, ovaj je naskroz pobledel.

drugi je dodal: — nego šta, Slovenac, pas ga popišo, kud se uvuče, mogo je odapeti, da se vozio još koji dan.

nekaj dni je okrevljal v sarajevski bolnišnici. ko je odprl oči, je najprej zagledal očeta, ki se je nasmehal in ga trepljal po ramenu. ni slišal, kaj je govoril. večkrat je oče zmajeval z glavo, vendar mu nasmeh ni zginil z ustnic.

— jaz grem v Beograd, — je skušal povedati Janesz, a je spet zaspal. ko se je zbudil, ni bilo nikogar ob postelji. pogledal je okrog sebe in opazil, da je v sobi sam. še več: ležal je v sobi z eno posteljo. pritisnil je na gumb, nad katerim je bilo napisano: SESTRA. in sestra je kmalu vstopila v sobo.

— zakaj sem sam? — je vprašal Janesz. odgovorila mu je, da ne bo dolgo, ker ga bodo že jutri odpustili iz bolnice.

— kje je oče? mislim, da sem ga videl.

povedala mu je, da je bil tu, da je zelo prijazen človek, da pa je moral na neko službeno potovanje. dodala je, da mu je pustil nekaj denarja, katerega bo dobil jutri, ko bo prejel odpustnico.

— a tako, — je zamomljaj Janesz.

opolodne naslednji dan je bil že na postaji. vendar se ni vrnil v Ljubljano, pač pa je odpotoval v Beograd. ko je prispel, je nekaj časa taval ob beograjski postaji in iskal primerne-ga človeka, ki bi ga znal usmeriti v območje mesta, kjer potekajo demonstracije. kmalu je zagledal skupino študentov, ki so nosili nahrbtnike in potovalne torbe.

— zdravo, — jih je pozdravil. — tovariši študentje, nekaj bi vas vprašal — opet ti Slovenci, uvek bi da nešto pitaju, — se je oglašil eden od njih. — hajde, pitaj.

— oprostite, ali veste, kje so študentski nemiri? prišel sem pomagat. — gotovo je za ovu godinu. zar ne vidiš da su ferije? završili smo sa demonstracijama i sad idemo na odmor.

še eden se je oglašil: — kasno si došao, Slovenac, kasno. vidimo se dogodine, pa ti vidi i porani. — potem so nekaj časa stali in se smejali, dokler eden od njih ni pogledal na uro in zavpil: — idemo, zakasnično. odšli so.

Janeszu se je takrat zdelo, da se bo pravkar podrl svet in se bo pogreznil v zemljo.

nič drugega ni storil, le skesano se je vrnil v Ljubljano, staršema priznal napako in obljubil, da se bo v septembrskih izpitnih rokih potrudil končati letnik in vpisati v naslednji.

IVAN JAN

94

MRTVI NE LAŽEJO

povest

Filipova zadrega je bila v tem trenutku očitna, a je potem zamolklo ponovil:

— Saj bi dal iz svojega! Imam skrito!

O tem, da je obersturmführer morda nalašč spustil ženo k Petru, ni hotel več razmišljati. To je skušal imeti za napako, ki se ne bi smela pripetiti. Jesen je takoj poprijel:

— Če imaš, boš tudi dal! Govorili bomo še, kje je in za kaj si dobil!

Filip je šel po sapo...

Potem pa je Jesen rekel:

— Če bi nam povedal vse, kar veš, in tudi za tiste, ki še delajo za gestapo, bi se morda domenili za ceno. Ni nam za denar, o ljudeh govorim! Dolejši nisi povedal kaj dosti več, kot že vemo!

Filip je tehtal, če Jesen misli resno! Vendar mu je bilo jasno, da bi si s pripovedovanjem o vsem sam izrekel smrtno obsodbo. Govoriti o mrtvih. Ne, raje ne. Zamišljeno je umolknil.

Jesen pa je vrtal:

— Še kaj o načrtih? Kdo je še na vrsti?

Vseskozi ne bo mogel ovinkariti. Nemara se bo z nekaterimi izjavami nazadnje le kako odkupil ali vsaj olajšal težo. Predolgo ni odgovoril. Tonček je že vzdignil roko. Medtem se je domislil in povedal:

— Nemcem je bilo brez mene znano, da imate večkrat ranjence. Zvedeli so, da jih obiskuje doktor Volčič. Ta bi bil zdaj med prvimi.

Zasliševalci so se spogledali. Tega se je prestrašil, zato je dodal:

— Če ne bi bilo mene, bi ga že prijeli. Dobra prijatelja sva!

Še je moral govoriti o načrtih, za katere zasliševalci niso mogli zvedeti, kdaj jih bo konec. Brž ko so ga privili, je spet povedal kaj novega. Vsako izpoved so mu morali izsiliti.

Povrnili so se k vprašanju o njegovih sodelavcih.

— Vsekakor nisi delal sam, kaj?

— Da, o tem govorim, je naglo podkrepil vprašanje še Gorski in mu ostro pogledal v oči. Zdaj se ga bo lotil še on, so mislili drugi.

Filip se je ni dal zmeti. Zmignil je z rameni in ponovil prejšnjo trditev. Partizani so čutili, da o tem noče govoriti, zato mu niso dali miru. Preveč takega je bilo, da mu ne bi pomagal še kdo. Begali so ga z vprašanji, večkrat po vrsti oživljali dogodke, pa spet ponavljali, o čemer so že govorili.

Kljub udarcem o kakem pomočniku tudi poslej ni zinil nobene.

Gorski ga sicer ni tepel, vseskozi pa ga je ostro gledal ter včasih dodal kako vprašanje. Tobačna akcija z Ravnikovcem je bila za obe strani nerodna zadeva.

Jesen je slutil resnico, a moral jo je dognati.

— Zakaj si obdolžil Ravnikovca?

Iz Filipa je zdaj bruhnila maščevalnost.

— Zmešali smo vam štrane. Potem ste jih lepo potolkli sami.

Jesen, ki je bil pri zasliševanju Ravnikovcev, je pobledel. Ob spominu na usodno zmoto se je zalotil, da je to, kar pravi Filip, tudi res.

Filip je tvegaj, da ga bodo tepili, a vendar se to ni zgodilo. Ob Ravnikovcih so se obveščevalci čutili potlačene. To ga je razživel, da se jim je celo prekanjeno posmehoval.

— Prevečkrat se pustite zapeljati. Tudi mene nikoli ne bi dobili, če ne bi prišla vmes neumnost s Petrovo ženo!

Filip se ni trudil, da bi oporekal, komu je služil. Zdaj ne. Še hvalil se je s tem. Zato ga je Tonček spet usekal in zarenčal:

— Ne maži že tako umazanega gobca; da bo iz njega lahko prišla še kaka beseda! Raje govori o sodelavcih.

Jesen, ki se je žri zastran Ravnikovca, je potem spet vprašal:

— Kaj pa je z Martino? Ima ona pri vsem tem kaj več, kot si trdil poprej?

Filip je bil napet že tako zelo, da ob nerodnih vprašanjih ni odgovarjal takoj in je raje tipal z nasprotnimi vprašanji. Prepričan je bil, da o Martininih obiskih v zaporih partizani niso vedeli. Iskal je vsaj kako majhno razpoko, da bi splezal skozi njo. Ena izmed takih naj bi bila Martina. Ta ga ne bo pustila na cedilu, preveč je imela masla na glavi. Sestra me ne bo izdala!

— Spet Martina, je odgovoril. Kaj jo mešate k meni, saj je bila vendar Aleševa!

Čakal je, kaj bo zvedel iz naslednjih Jesenovih besed.

— Predolgo je doma. Gotovo je nisi pustil pri miru!

Prepričan je bil, da ga je osvoboditev iz zaporov uspavala in da zaradi tega ter tudi zaradi družine in let, ne bo šel nikamor.

Možak je zdaj vzdignil svojo težko in trdo roko, ga ježno pogledal in ga togotno usekal za uho. Užaljeno je siknil:

— Na! Za svinjarije!

Oba sta vedela, da mu zausnice ni primazal toliko zaradi izdajanja, ampak zaradi Roze.

Filipa je Golob spet vrgel iz ravnotežja. Pogledal je h Gorskemu, a tudi ta je nekam čudno srepeel vanj.

Jesen, ki je že prej čutil, kako bo delovalo to srečanje, je hitro poprijel:

— Dolgo si nas imel za norce. Z Golobom si sodeloval in veliko več o njem. Spravil si ga tudi v zapor. Zdaj nam boš vse lepo razložil! Pa brez laži!

Filip se je čutil, da je bilo toliko znanega. Mar ni ostalo nič od skrivnosti, ki jih je varoval tako ljubosumno?

Zato se je zdaj obotavljaj in se lovil, da bi se umiril. Vse njegove sanje, vsi načrti, ki se jim dotle ni odrekal, so nenadoma spremenili pomen.

Jesen je že hotel udariti, da bi mu pomagal spregovoriti, pa ga je prehitel s kratkimi pojasnili. Ni tajil, da bi bil pri Golobu nedolžen, poudaril pa je zaslugo, da sta prišla nazaj oba z ženo. Zapletel se je, ker je ravnokar še grozil, da bo Golob spet aretiran, vendar je zgodbo le nekako povedal do konca. Tistega, česar ni, si je Jesen lahko dopolnil sam. Zato ga je spet opozoril, naj ne laže. Nazadnje je Filip rekel:

— Kar preveč ste ga prepuščali nevarnostim. Vse je naredil, kar ste mu ukazali.

— Glej, glej, kako poučno! Je pa res, da je Golob možak na mestu. Nisi se povedal vsega!

O stvarih, ki se še niso zgodile in jih je skrival prav pred vsemi, ne bo govoril.

Zato je raje bleknil:

— Na vrsto bi prišel nazadnje, ko bi bilo vsega konec!

— Konec! Česa?

— Koga drugega, če ne vas! Saj vam dopovedujem, da so Nemci močnejši, kakor si mislite! Kaj pa morete zvedeti v gmajni!

Filipu se je spet vrnil pogum.

Njegov glas je hotel biti bolj opozarjajoč kakor grozeč. Moč nemškega nasilništva je tedaj čutil velik del človeštva, vsa Evropa je bila njihova. Zato si na nobeni strani niso znali prav razlagati upora majhnega števila ljudi. Eni so ga podcenjevali, drugi so ga imeli za drago pustolovščino. Za partizane to ni bila predržnost, temveč nekaj samo po sebi razumljivega, s prisego zakonjenega. Vendar je vsakogar, ki je izgovarjal besede prisege, spreletaval srh in vsakdo si jih je zapomnil tako, da bi jih lahko ponovil kadarkoli. Kako bi pozabili: da ne bom odložil orožja prej, dokler ne bo osvobojena zadnja ped slovenske zemlje, da bom, če bo potrebno, za ta cilj žrtvoval tudi svoje življenje!

Samo svoboda — ali smrt!

Če se je to komu zdelo neresno ali preveč drzno, ni bilo nič čudnega. Tedaj je bil »wehrmacht« najmočnejša vojska na svetu in z jasno zastavljenim ciljem.

Nadaljevanje

IZBRANA PESEM

V veliko čast si štejem, da je tudi meni literarna sekcija jeseniške Svobode zaupala izbor pesmi. Odločil sem se za Tagoreja.

RABINDRANATH TAGORE je eden izmed najsutilnejših književnikov vzhoda. Za svoje globoko občuteno ustvarjalno delo je leta 1913 prejel Nobelovo nagrado. Še v visoki starosti osemdesetih let, je ostal zvest sebi in svojemu poslanstvu, ko je napisal enemu od prijateljev: »Napravi mi moramo vse, kar je v naših močeh, samo da dokažemo, da človek le ni največji spodrslija stvarstva.« To je Rabindranath TAGORE v enem stavku.

Tomaž Iskra

Rabindranath Tagore

Darovanjke

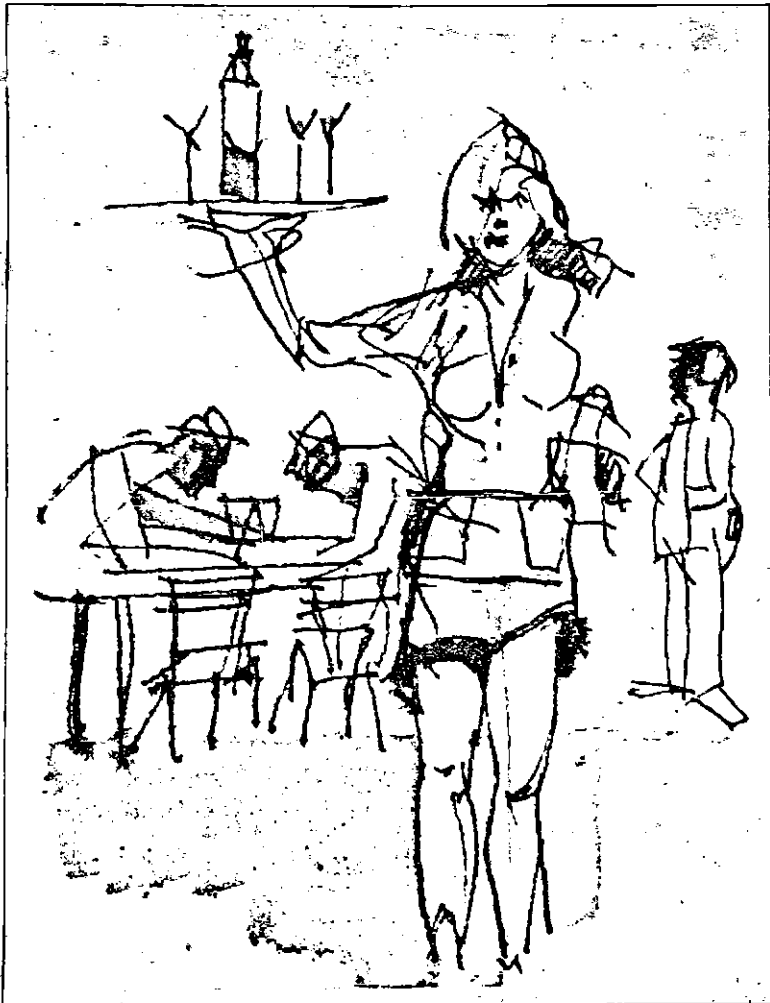
(v originalu SONG OFFERINGS, prevod Janko Moder)

102

Med ljudmi sem se bahal, da te poznam.
V vseh mojih delih vidijo tvojo podobo.
Prihajajo in me sprašujejo: »Kdo je to?«
Ne vem, kako naj jim odgovorim. Pravim:
»Res, ne morem vam povedati.«
Pa me ozmerjajo in z zaničevanjem odidejo.
Ti pa sedi tu in se smehljajš.

Svoje zgodbe o tebi spletam v trajne pesmi.
Skrivnost mi kipi iz srca.
Pridejo in me vprašajo:
»Povej mi, kaj naj vse to pomeni!«
Pa ne vem, kako naj jim odgovorim. Rečem:
»Oh, kdo bi vedel, kaj pomenijo!«
Posmehnejo se in odidejo in s skrajnim zaničevanjem.
Ti pa sedi tu in se smehljajš.

Iz zbirke Nobelovci 7, CZ, l. 1973.

Konec

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● V počastitev 230-letnice rojstva prvega slovenskega dramatika, radovljiškega rojaka Antona Tomaža Linhart, so v Radovljici pripravili številne kulturne prireditve v okviru Linhartovih dni. Osrednja proslava je bila 11. decembra, ko so se v osnovni šoli z njegovim imenom zbrali že dopoldne učenci iz vseh šol na vsakoletno srečanje Naša beseda, opoldne so odprli doprni kip, zvečer pa je bila slavnostna prireditev, na kateri je govoril književnik in podpredsednik RK SZDL Slovenije Ciril Zlobec. V kulturnem programu so se predstavili člani Linhartovega odra z recitalom Zlobčevih pesmi ter moški pevski zbor A. T. Linhart iz Radovljice.

● Po sklepu predsedstva in koordinacijskega odbora za razvoj kulture pri Kulturni skupnosti Radovljica so na vsakoletni Linhartovi proslavi prejeli najvišje priznanje Kulturne skupnosti Radovljica Linhartove plakete: Ivan Ravnik iz Radovljice, ing. Janez Šmitek iz Kroke in DPD Svoboda Tomaž Godec iz Bohinjske Bistrice. Posebna priznanja — diplome pa so prejeli: Olga Mlakar iz Verige Lesce, Ludvik Knafel iz Bohinjske Bele, Rajko Repe iz Gorij, Ciril Kraigher iz Zasipa in Albin Završnik z Bleda.

● Izvršni svet OS Radovljica je na 22. seji 9. decembra obravnaval pravilnik o notranji organiziranosti in sistematizaciji Javnega pravobranilstva Gorenjske v Kranju in osnutek odloka o razglasitvi starega mestnega jedra Radovljice za kulturno-zgodovinski spomenik. Izrekel je mnenje o poslovnem sodelovanju Elmonta Bled in mnenje k ponovni kandidaturi direktorja HTP Bled in Vzgojnovarstvene organizacije Radovljica.

● Na skupni seji predsedstev OK SZDL in OK ZKS Radovljica 11. decembra so na osnovi gradiva v prilogi Komunistični zvezi. V nadaljevanju pa je predsedstvo OK SZDL obravnavalo gradivo za programsko sejo OK SZDL, ki so sklicali za 18. december.

● Predsedstvo OK SZDL Radovljica je v novembru razposlalo vsem predsednikom svetov, koordinacijskih odborov in drugih teles pri OK SZDL predlog oz. pobudo za novo organizacijsko obliko delovanja, oz. za združevanje več teh teles s podobno dejavnostjo v manjše število združenih enotnih organov. Od sedanjih 33 naj bi v bodoče pri predsedstvu in pri OK SZDL Radovljica delovalo polovico manj, vključno s tistimi, ki so ali bodo še ustanovljeni na novo.

● V odbor za pospeševanje inovacijske in raziskovalne dejavnosti, ki je skupni organ Raziskovalne skupnosti in občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica, je občinski svet na decembrski seji izvolil: Primoža Finžgarja iz Elana Begunje, Zvonka Paplerja iz LIP Bled, Lada Kersnika iz Elmonta Bled,

Franca Legata in Huberta Pogorevca iz Verige Lesce, Tadeja Lampiča iz Kemične tovarne Podnart in Maksimilijana Vogelnika iz Iskre Otoče.

● Od srede, 10., do petka, 12. decembra je bilo v Bohinjski Bistrici posvetovanje o Bohinju, ki so ga organizirali Kulturna skupnost in občinska skupščina Radovljica, družbenopolitične organizacije in krajevne skupnosti Bohinjska Bistrica, Koprivnik — Gorjuše, Stara Fužina in Srednja vas. Posvet so vodili priznani slovenski znanstveniki in izvedenci za posamezna področja varstva spomenikov, naravne in kulturne dediščine, okolja in zgodovinskega. Zadnji dan so priredili okroglo mizo o Bohinju. Sočasno so počastili tudi krajevni praznik, 200-letnico šolskega pouka, 80-letnico železniške proge in organiziranega turizma v Bohinju.

● Na drugi seji sveta za družbenoekonomske odnose in stabilizacijo pri občinskem svetu ZS Radovljica pod predsedstvom Kemala Alibegovića so 10. decembra proučili analizo gospodarjenja v občini v prvih devetih mesecih 1986 z oceno do konca leta. Obravnavali so tudi osnutek resolucije o družbenem planu za leto 1987 v občini Radovljica.

● Svet za informiranje pri OK SZDL Radovljica je na seji 8. decembra obravnaval osnutek programov RTV Ljubljana za leto 1987. V razpravi so člani sveta izrekli več pripomb, dopolnil in predlogov, ki so jih posredovali predsedstvu OK SZDL Radovljica.

● Od januarja do konca oktobra 1986 so OZD v radovljiški občini izvozile na konvertibilni trg kar 84,4 % blaga in storitev. V primerjavi z enakim obdobjem lani so izvoz povečali za 4,6 %, na konvertibilni trg pa za 2,8 %. Plan skupnega izvoza so v desetih mesecih izpolnile 79,1 %, na konvertibilni trg pa 80,6 %. Količnik pokrivanja uvoza z izvozom je bil še vedno ugoden; znašal je 2,53, konvertibilni pa 2,86.

● Ob letošnjem triletju so v občini Radovljica znašali poprečni neto osebni dohodki v združenem delu 102.846 din, od tega v gospodarstvu 100.376 in v negospodarstvu 123.013 din. V septembru je bil poprečni osebni dohodek v združenem delu 130.706 din, ali 120,5 % višji kot lani septembra.

● Stanje zaposlenosti v občini Radovljica v prvih devetih mesecih 1986 ni bistveno drugačno kot lani v tem času. Zaposlenih je bilo poprečno 12.857 delavcev, kar je 2,2 % več kot lani. Septembra je bilo v gospodarstvu zaposlenih 57 delavcev več kot v avgustu. Od 78 prvih zaposlenih se jih je 72 zaposlilo v gospodarstvu in le šest v negospodarstvu.

● Alpski letalski center Lesce je tudi letos v decembru izdal publikacijo o svoji strokovni in športni dejavnosti v letu 1986 in o programih za leto 1987. Podrobno so opisani izidi poslovno turističnega letenja, sodelovanja s TO in JLA, finančno poslovanje za leto 1986, poročilo o nakupu letala Cessna — 206 ter program 1987 — predvsem naloge ALC v organizaciji tekmovalnih in drugih letalskih in padalskih prireditev. Publikacijo so prejele vse gorenjske občine.

● V vseh sedemnajstih krajevnih knjižnicah, ki sodijo v sestavo matične knjižnice A. T. Linhart v Radovljici, so v prvih devetih mesecih izposodili skoraj 80.000 knjig, za 700 več kot lani. Najbolj vneti izposojevalci so bili v Radovljici in na Bledu, kjer so izposodili kar 1440, oziroma 1876 knjig več kot lani. Zelo je naraslo zanimanje bralcev tudi v Begunjah, na Brezjah in v Zgornjih Gorjah, medtem pa je v drugih krajih izposoja mnogo manjša kot lani.

● Iz proračuna občine Radovljica je bilo v letu 1986 po opravljenem rebalansu namenjeno za dejavnost vseh dvajsetih krajevnih skupnosti v občini 37 milijonov din, ali 10 milijonov več, kot je bilo načrtovano.

● V Radovljici je bila po daljšem premoru 3. decembra sklicana skupščina Zveze prijateljev mladine, ki pa je bila zelo slabo obiskana. Delegati so obravnavali poročilo o delu, finančno poročilo in problematiko delovanja ZPM v občini, ki je dejansko povsem zamrlo. Dogovorili so se o novi organiziranosti in vsebini dela in o pripravah na volitve novih — pomlajenih organov.

● Na seji sveta KS Radovljica so potrdili osnutek odloka o razglasitvi starega mestnega jedra Radovljice za kulturno-zgodovinski spomenik. To so sprejeli tudi krajanji na svojem zboru. Pozitivno so tudi ocenili uresničevanje letošnjega programa komunalnih del.

● Baletno predstavo v Cankarjevem domu v Ljubljani, ki jo je za delavce iz radovljiške občine organiziral občinski svet ZS Radovljica, si je 6. decembra ogledalo 320 obiskovalcev. Letos si je gledališke, operne in koncertne prireditve v okviru kulturne akcije v Ljubljani ogledalo nad 2200 zaposlenih.

● Ob Linhartovih dnevih je bil v knjigarni DZS v Radovljici 5. decembra literarni večer in srečanje s pisateljico Polono Škrinjar, domačinko iz Zg. Lipnice. Pisateljica je doslej napisala že štiri romane, ki so izzvali veliko zanimanja zlasti bralcev iz radovljiške občine.

● V sredo, 10. decembra, so v Šivčevi hiši v Radovljici svečano odprli tradicionalno novoletno prodajno razstavo domačih avtorjev iz radovljiške občine. Na prodaj so slike, kipi, reliefi, grafike, predmeti uporabne in dekorativne umetnosti. V otvoritvenem delu svečanosti so sodelovali učenci Glasbene šole iz Radovljice.

● V galeriji Kamen na Linhartovemu trgu v Radovljici je od praznika republike naprej na ogled razstava slik akademškega slikarja Kamila Legata, doma iz Kroke, ki živi in ustvarja v Trzinu.

● Komisija za šport in rekreacijo pri občinskem svetu ZS Radovljica, ki jo vodi Jože Faganel, je na seji 9. decembra presojala izvajanje programa sindikalnih športnih iger v letu 1986 in sprejela program za leto 1987.

Jože Vidic

Zvestoba domovini

Nadaljevanje
iz prejšnje številke

S kom, za vruga? se je zasljal vznemirjen glas iz stanovanja.

Neki Jeseničani so prišli v gostilno. Tam so se napili in sprli z orožniki. Pojdite napraviti red!

Kdo pa si ti?

Mlakarjev. Tu ga je Lojze polomil. Povedal je svoje pravo domače ime. Lojzetovega brata Maksa so zaradi vstaje ustrelili v Begunjah, Mirka so poslali v Mauthausen, kjer je že naslednje leto umrl.

Nič hudega sluteč je komandir odprl vrata in jaz sem mu v prsa nameril pištoli.

Odpri vse predale pisalne mize! sem mu ukazal, potem ko smo ga razorožili. Tedaj je iz vasi pritekla komandirjeva žena, ki je v rokah držala posodo z mlekom.

Na pomoč, na pomoč! je kričala, ko je zagledala razoroženega moža.

Tiho, sem zarobantil, kajti do tedaj je šlo vse kot po maslu.

Gospod bandit, se je proseče obrnila name, prosim vam, izpusnite mojega moža.

A zdaj pa znaš slovensko, Korošica? sem ji zabrusil, ker je vedno govorila le nemško, čeprav je bila doma s Koroške in je znala, tako kot njen mož, slovensko.

V tej akciji smo zaplenili sedem pušk, brzostrelko, več bomb, pisalni stroj, radioapar, tri uniforme, škornje, čevlje, s postelj smo pobrali odeje in ruhu. končno smo razbili še Hitlerjevo sliko na žandarmerijski postaji.

V hiši, kjer je stanoval komandir, je bila tudi žandarmerijska postaja. Prvotno sem nameraval postojanko zažgati, toda medtem sem zvedel, da je to zasebna hiša in da v njej stanujejo tudi domačini ... (koniec citata)

Ivan Vovk-Zivan je vstajo vodil na svoj 25. rojstni dan, in to z enim samim nabojem v pištoli.

Slovenko je vodil vstajo v Mojstrani.

KDO JE ŽIVAN ROTAR?

Prve dni junija 1943. leta sta iz Poljanske doline proti Jelovici, Mežakli in Karavankam krenila Jelovčan in Vinko Hafner. Prekaljena prvoborca, ki bi precej zaslužila, če bi v partizanih plačevali kilometrine in dnevnice za službena potovanja. Kilometrine, merjeno s koraki po gozdu, blatu, vodi in snegu.

Resda partizani niso dobivali dnevnice, dobivali pa so nagrade v obliki zmag, nepozabnega tovarštva in notranjega zadovoljstva, da vsi ti napori ne bodo zaman. Borci ne bodo pozabili tistega prijetnega občutka, ko nas je ta ali ona mamica z dobroščnim nasmehom povabila v hišo in nam gostoljubno postregla z mlekom in s kruhom ali z dišečimi žganci iz domačih moke. V katerem hotelu na svetu bi lahko danes jedli s takim užitkom, kot smo tedaj v tisti s toplino prežeti kmečki kuhinji.

Kdo ve, o čem sta se Vinko in Jelovčan pogovarjala na poti. Šla sta v jeseniško okrožje, ki je zajemalo območje današnje jeseniške in radovljiške občine. Vinko se je kot član pokrajinskega komiteja KPS za Gorenjsko in sekretar poverjenstva SKOJ želel seznaniti z razmerami v okrožju in urediti nekatere zadeve. Jelovčanova mislija je bila tajna in v enotah Gorenjskega odreda, ki sta jih spotoma obiskala, nihče ni vedel za to skrivnost. Seveda tudi ne na terenu. Jelovčan je bil do tedaj namestnik poveljnika štaba Gorenjskega odreda in je za javnost nastopal v tej vlogi. Le Vinko je vedel, da Jelovčan ne opravlja več te dolžnosti in da ga je pokrajinski komitej KPS imenoval za načelnika varnostno-obveščevalne službe za Gorenjsko in Koroško. To je bila tista skrivnost in z njo je bilo povezano potovanje v jeseniško okrožje. Še preden sem organizacijsko oblikoval pokrajinsko komisijo varnostno-obveščevalne službe OF, sem odšel v jeseniško okrožje, mi je pred leti pripovedoval Stane Kersnik-Jelovčan, nekoč

delavec Železarne, doma z Blejske Dobrave. »Z okrožnimi političnimi delavci OF in KPS sem se posvetoval, koga naj imenujem za organizatorja VOS v tem okrožju. Odločil sem se za starega znanca iz jeseniške železarne, prijatelja in soborca Ivana Vovka-Tomija. Rekel sem mu, naj v soglasju s sekretarjem okrožnega komiteja partije formira okrožno komisijo VOS in nato še vosovske grupe po rajonih.«

Do poletja 1943. leta je bil Tomi politični delavec pri (narodnem heroju) Matiji Verdniku-Tomažu. Ker takrat še ni bil narodni heroj, sem besedi dal v oklepaj. Tomi pravi, da se je težko ločil od Koroške in znamenitega vodilnega aktivista Tomaža, s katerim sta partizanila nad Mačami nad Bistrico na Koroškem.

S prevzemom nove funkcije si je Tomi izbral novo ilegalno ime Živan Rotar. V tistih časih nihče od terenec ali partizanov ni smel vedeti za organizacijo VOS, ki je v Ljubljani učinkovito delovala že od leta 1941 (na Gorenjskem dve leti pozneje), razen partijskih sekretarjev, ki so že spomladi 1943. leta dobili navodila, kako naj se lotijo organizacije VOS. Zaradi tajnosti je bilo kurirjem na karavli G-10, ki je bila v bližini Planine pod Golico, naročeno, naj vso pošto, naslovljeno na Živana Rotarja, izročijo Tomiju (Ivanu Vovku), leta pa jo bo odnesel naslovljencu na Koroško. Tako tudi kurirji niso vedeli, da sta Živan Rotar in Tomi ena oseba.

Z razmahom osvobodilnega boja in partizanske vojske, posebno pa po kapitulaciji Italije, nova Živanova funkcija ni bila več skrivnost ne za partizane in ne za sovražnika.

Načelnik brez zaupnikov in tehnike

VOS se je spoprijel z orjaškim strojem gestapa, ki je imel za seboj večletne izkušnje, šolane gestapovce, sodobno tehniko, veliko denarja in neomejeno količino orožja, pisarne, tajnice, telefone, kurirje z motornimi kolesi in avtomobili.

VOS se je boril proti podlim domačim izdajalcem, zahrbtnim vohonom, organizatorjem belo-plavogardistične kontrarevolucije in njihovi tajni obveščevalni službi, raztrgancem in proti vsem kar je služilo okupatorju in njihovim pomagačem.

Vencelj Perko, Ivan Vovk in Franc Konobelj (posneto 1977, arhiv)

V jeseniškem okrožju so bile tri močne izpostave: centralni uradi gestapa, policije, SS in orožništva na Bledu, gestapovska izpostava na Jesenicah, ki je zajemala področje od Rodin do Rateč in gestapovska izpostava v Radovljici.

In kaj so imeli vosovci?

Na to vprašanje je Živan duhovito odgovoril: »Ko sem prevzel dolžnost načelnika VOS, so mi dodelili dva borca brez orožja in izkušnje (katerih tudi sam nisem imel), kurirja z urnimi nogami, v žepu pa sem imel svinčnik in kosček papirja.«

Pravzaprav niti ta podatek ne drži. Ko je Živan prevzel jeseniški VOS, ni imel niti enega zaupnika na terenu in nobenega vosovca. Bil je načelnik brez pomočnikov.

Na Golici je bil vod Gorenjskega odreda in iz tega voda je le s težavo dobil dva borca, ki sta morala orožje pustiti v vodu. Ta prva jeseniška vosovca sta bila Jeseničan Mirko Rogelj-Petko in Bohinjec Franc Grobtek-Crtomir.

Dva borca brez orožja in njun voda s pištolo, to je bila vosovska trojka.

»Najprej smo morali rešiti vprašanje oborožitve,« se spominja Živan.

»Po kapitulaciji Italije je bilo dovolj orožja. Lahko smo ga dobili s Primorskega, toda pred kapitulacijo Italije ga je primanjkovalo v vseh enotah.

Kje dobiti orožje? Pri sovražniku vendar!

Previdno, toda pogumno, smo šli v zavetje mraka na Jesenice. V primeru, da bi padli v zasedo, smo imeli samo eno orožje: pete, ki bi nas ponesle nazaj v hrib.

Na Jesenicah smo aretirali člana tovarniške straže Alojza Smoliča in mu zaplenili puško in pištolo. Zjutraj smo aretirali še člana tovarniške straže Antona Završnika iz Spodnjih Pirnič pod Šmarno goro in mu zaplenili puško. Završnik je na zaslisanju izjavil, da je bil prisiljen vzeti orožje iz rok okupatorja. Poslali smo ga v Prešernovo brigado. Po vojni je delal v Ravnah na Koroškem.

Po tej akciji smo bili vsi trije oboroženi. Sprva si nismo mogli urediti taborišča. Kot nomadi smo se selili iz kraja v kraj. Zaradi takšnega življenja sem hudo zbolel. Nisem mogel več hoditi.

(nadaljevanje pihodnjič)

Delegati kulturne skupnosti o kulturni dejavnosti v občini

V torek, 23. decembra, se bodo ob 12. uri v spodnjih prostorih restavracije Kazina na skupni seji sestali delegati zbora uporabnikov in zbora izvajalcev skupščine Kulturne skupnosti Jesenice. Poleg pregleda sklepov oziroma zapisnika zadnje seje in delegatskih vprašanj in pobud so delegatom v razpravo in sprejem predložena še naslednja vprašanja:

DELO ORGANOV SKUPŠČINE MED OBEMA SEJAMA

V času med obema sejama skupščine se je petkrat sestel odbor za družbenoekonomske odnose, štirikrat odbor za načrtovanje in razvoj kulturne dejavnosti v občini in dvakrat predsedstvo. Obravnavali so:

- rebalans finančnega načrta oziroma valorizacije programov Kulturne skupnosti za leto 1986,
 - realizacijo finančnega načrta Kulturne skupnosti in skupne strokovne službe SIS za polletje in devet mesecev,
 - osnutek poslovnika skupščine Kulturne skupnosti,
 - informacijo o poteku prizadevanj o možnostih za ustanovitev občinskega muzeja kot delovne organizacije,
 - prostorsko stisko Knjižnice Jesenice,
 - možnosti odkupa in obnove Čopove hiše v Žirovnici,
 - problematiko kulturne dejavnosti v občini in
 - gradiva za seje skupščine Kulturne skupnosti Slovenije.
- V tem času je bil sklican tudi odbor za usklajevanje prireditev v občini, vendar pa se je vabilu odzvala le ena predstavica izvajalske organizacije.

POSLOVNIK SKUPŠČINE KULTURNE SKUPNOSTI

Delegatom obeh zborov je predložen v razpravo in sprejem predlog poslovnika skupščine Kulturne skupnosti Jesenice, ki ureja način dela skupščine, zborov skupščine in skupnih organov in druga vprašanja, ki zadevajo delo delegatov, njihove pravice in dolžnosti v skupščini, zborih skupščine in v skupnih organih.

Namen poslovnika je zagotoviti delovanje skupščine, oziroma obeh zborov in organov skupščine, da bi lahko čimbolje uresničevali naloge Kulturne skupnosti in omogočiti demokratično in enakopravno ugotavljanje, soočanje in usklajevanje interesov uporabnikov in izvajalcev kulturne dejavnosti ter učinkovito reševanje problemov na področju kulturne dejavnosti.

KULTURNA DEJAVNOST V OBČINI

V poročilu o problematiki kulturne dejavnosti v občini Jesenice, ki je po programu predloženo delegatom v razpravo in oceno, so zajete izvajalske kulturne organizacije s sedežem v občini, in sicer: Gledališče Tone Čufar Jesenice, Občinska knjižnica Jesenice, Lokalna radijska postaja Triglav Jesenice, Zveza kulturnih organizacij Jesenice in Tehnični muzej Železarne Jesenice. Žal poročilo ni popolno, saj v njem nista zajeti dve osrednji nalogi Kulturne skupnosti — varstvo naravne in kulturne dediščine in arhivska dejavnost, kar izvajata organizaciji s sedežem izven občine.

V prvem delu poročila predstavlja status in samoupravno organiziranost navedenih organizacij, med katerimi so knjižnica, tehnični muzej in radijska postaja poklicne organizacije, gledališče pa ima poklicno umetniško in tehnično vodstvo, medtem ko so igralci nepoklicni, ljubitelji in kot društvo vključeni v Zvezo kulturnih organizacij, ki združuje nepoklicne kulturne izvajalce. Gledališče pa vključuje še muzejsko in galerijsko dejavnost, ki jo pokriva profesionalna strokovna delavka.

Gledališče Tone Čufar, vključno z muzejsko in galerijsko dejavnostjo, svoje naloge izvaja na osnovi letnih programov. Z vstopnino in nudenjem uslug ustvarja približno od 25 do 30 % lastnega dohodka. Poleg uprizarjanja lastnih predstav (pet do šest) organizira tudi gostovanja drugih gledališč in koncertov, organizira matinee za otroke, skrbi za gledališko vzgojo najmlajših v sodelovanju z ZKO in nudi tehnične in druge usluge uporabnikom gledališča (kulisarnico). Občinska knjižnica ima na voljo 177 kvadr. metrov površine, po normativu pa bi morali imeti vsaj 1000 kvadr. metrov. Zaradi prostorskih težav je tudi knjižni fond delno neurejen (7000 knjig).

LRP Triglav deluje v prostorih, ki merijo 47 kvadr. metrov in so pre-

okviru galerijske dejavnosti pa so organizirane razstave likovnih del poklicnih likovnikov v Kosovi graščini in druge razstave ter priložnostne razstave v skednju ob Finžgarjevi hiši v Doslovčah. Ob razstavah se odvijajo še druge dejavnosti: literarni, glasbeni, filmski in debatni večeri.

Lokalna radijska postaja Triglav Jesenice deluje na osnovi srednjeročnega in letnih programov, ki pa jim ne sledijo finančni programi in zato tudi zaostajajo za načrtovanimi cilji. Tako, na primer, pri radiu deluje le sedem profesionalnih delavcev, namesto dvanajst načrtovanih. Iztrošeno imajo tudi opremo, finančne težave pa rešujejo s povečanim obsegom ekonomske propagande.

Zveza kulturnih organizacij kot povezovalna organizacija ljubiteljske kulture v občini deluje na osnovi srednjeročnega in letnih programov dela. Pri svojem delu še zlasti mora upoštevati velike urbanistične spremembe in veliko migracijo prebivalstva v občini po osvoboditvi, pa tudi izobrazbeni sestav prebivalstva in kvalifikacijsko strukturo zaposlenih, ki sta pod slovenskim poprečjem. Združuje in povezuje dvajset kulturnih društev in organizacij, ki v okrog 60 dejavnosti (pevska, likovna, glasbena, gledališka, plesna idr.) vključujejo okrog 2.000 aktivnih članov, poleg večjega števila podpornih članov. Kljub stagnaciji in upadanju aktivnosti in interesa na drugih področjih družbenopolitičnega življenja pa v ljubiteljski kulturi dejavnost narašča, povečujejo pa se tudi interes in obisk na kulturnih prireditvah.

ZKO vključuje in povezuje tudi fotoamatersko in filmsko dejavnost v občini, kakor tudi šolska kulturna društva šestih osnovnih šol v občini.

Občinska knjižnica Jesenice, navaja poročilo, bo letni delovni načrt izpolnila, v srednjeročnem pa je knjižnica ponovno predvidena za matično knjižnico, za kar pa bo potrebno še zagotoviti kadrovske, prostorske in druge pogoje.

Tehnični muzej Železarne Jesenice je kljub nepopolni kadrovski zasledbi (trije strokovni delavci, dva delavca tehnične operative in administratorka) sprejete načrte razstavne dejavnosti, zbiranja zgodovinskega gradiva in njegove zaščite in evidenciranja izpolnjeval. Vključuje se tudi v raziskovalno dejavnost in sodeluje v strokovnem in ostalem časopisju.

Kadrovska zasedba in problemi: Po podatkih iz poročila je v občini na področju kulture 29 poklicno zaposlenih delavcev ter štirje pogodbeni delavci. Gledališče trenutno nima zasedenega delovnega mesta mizar — odrski delavec, umetniški vodja je istočasno direktor, kar je le začasna rešitev, preobremenjena pa je tudi računovodkinja, ki opravlja ta dela tudi za knjižnico. V Občinski knjižnici je delo strokovnih delavcev razdrobljeno, ker delo opravljajo v različnih knjižnicah, manjka pa jim tudi strokovnih in tehničnih delavcev, kar bo potrebno rešiti vzporedno s reševanjem prostorskega problema. V LRP Triglav Jesenice je kadrovska problematika že opisana, k čemur lahko dodamo še, da kadrovske zasedbe niso povečali že od leta 1980 in so edina slovenska radijska postaja brez profesionalnih radijskih tehnikov in brez glasbenega urednika. Radijski tehnik in napovedovalci so honorarni delavci radija. Zveza kulturnih organizacij je ena redkih v SR Sloveniji, ki deluje brez profesionalnega kadra, vendar pa ima zaradi vedno večjega obsega dela profesionalnega tajnika v programu in finančnem načrtu.

Prostorski problemi: Gledališče deluje v stavbi predvojnega Krekovega doma, ki je bil zgrajen leta 1928. V stavbi deluje še LRP Triglav, Občinska knjižnica, Pihalni orkester jeseniških železarjev, ženski pevski zbor Milko Škoberne in ZKO Jesenice. Gledališčniki bi za nemoteno delovanje potrebovali stranski oder (kulisarnico). Občinska knjižnica ima na voljo 177 kvadr. metrov površine, po normativu pa bi morali imeti vsaj 1000 kvadr. metrov. Zaradi prostorskih težav je tudi knjižni fond delno neurejen (7000 knjig).

LRP Triglav deluje v prostorih, ki merijo 47 kvadr. metrov in so pre-

javnost in boljše tehnično opremljenost. Že dalj časa poskušajo rešiti težek prostorski problem, v zadnjem času pa se jim je nudila priložnost pridobiti podstrešne prostore nad novo kino dvorano Železar v izmeri 200 m². Torej prostor je, izdelani so projekti, nimajo pa denarja za izdelavo sten, stropov, električne in telefonske instalacije, naprav za ogrevanje, zračenje in akustično obdelavo študijskih prostorov, za kar bi po cenah februarja 1986 potrebovali 55 milijonov dinarjev.

Za ljubiteljsko kulturno dejavnost v občini so največji prostorski problemi na mestnem območju, v Kranjski gori in na Blejski Dobravi. Na mestnem območju je bilo, kljub 100 % povečanju prebivalstva, več prostora izgubljenega kot pridobljenega. Na mestnem območju je bil leta 1983 pridobljen preurejen prostor za razstavi salon DOLIK, z ureditvijo Kosove graščine pa muzejski prostori in prostori za galerijsko dejavnost, za kulturno dejavnost pa je postal popolnoma neuporaben Delavski dom, v katerem se je odvijala celotna dejavnost jeseniške Svobode, ki sedaj deluje na treh lokacijah. Ob vsem tem pa se pojavlja tudi problem premajhne izkoriščenosti dvorane na Javorniku in na Hrušici.

Tehnični muzej Železarne Jesenice bo s pridobitvijo toploводnega ogrevanja in adaptacijo še nekaterih prostorov v Ruardovi graščini na Stari Savi imel ustrezne pogoje za svoje delovanje, tam pa naj bi bil tudi sedež novoustanovljenega občinskega muzeja. Doseči bo potrebno le, da se muzej odpre tudi navzven, da bo dostopen vsakomur, ne pa samo napovedanim grupam in delavcem Železarne.

Poročilo je zaključeno z nekaterimi ocenami organiziranosti in stanja kulturnih dejavnosti v občini in možnostmi za boljše organiziranost, kot so jih podale posamezne izvajalske kulturne organizacije.

PREŠERNOVE NAGRADE GORENJSKIH OBČIN

Delegatom je v razpravo in potrjevanje predložen predlog samoupravnega sporazuma o Prešernovi nagradi gorenjskih občin, oziroma nekatere spremembe in dopolnitve, ki so jih ostale gorenjske občine že sprejele. Prešernove nagrade se po opredeljenih kriterijih podeljujejo vsako leto ob obletnici smrti dr. Franceta Prešerna oziroma ob slovenskem kulturnem prazniku. Iz ene občine lahko prejmeta nagrado največ dva nagradjenca. Izbor nagradjenca na osnovi razpisa opravi strokovna žirija. Predlog sporazuma natančno opredeljuje vse podrobnosti v zvezi s podeljevanjem.

RAZGLASITEV KULTURNIH IN ZGODOVINSKIH SPOMENIKOV

Delegati obeh zborov skupščine Kulturne skupnosti bodo obravnavali in sklepali tudi o predlogu odloka o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini Jesenice, ki sta ga zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti Kulturne skupnosti Jesenice že sprejela na šesti seji 6. novembra letos. Predlog je bil objavljen v šesti številki Delegata oktobra letos in pomeni nadaljevanje razglasjanja kulturnih in zgodovinskih spomenikov v občini Jesenice. V skladu z zakonom o naravnih in kulturni dediščini so kulturni in zgodovinski spomeniki, proglašeni s tem odlokom, pod posebnim družbenim varstvom.

SPREMEMBE DELEGATSKIH MEST IN KONFERENC DELEGACIJ

Glede na novo samoupravno organiziranost v Železarne Jesenice, ki so jo delavci sprejeli na referendumu septembra in oktobra letos, ko so se organizirali v šest temeljnih organizacij združenega dela in eno delovno skupnost, je potrebno tudi spremeniti samoupravni sporazum o določitvi delegatskih mest in konferenc delegacij v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti, in sicer za zbor uporabnikov. Skupaj s to odločitvijo so delavci v statutih sprejeli tudi način oblikovanja delegacij za delegiranje delegatov v skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Iz Železarne Jesenice bo tako v skupščine samoupravnih interesnih skupnosti delegirani skupaj po sedem delegatov.

Kaj se bere, poslušaj ...

V Mladini (7. novembra 1986) v PP 007 lahko preberemo PREDLOG Mateta Dolenca ob samoprispevku: za varovanje okolja in gradnji muzeja NOB. Tako pravi: »Ob predpostavki, da sta nam enako potrebna varovanje in izboljšanje življenjskega okolja in novi muzej NOB, predlagam naslednje: namenimo denar za gradnjo muzeja NOB (katerega več kot polovico bo morala prispevati kulturna skupnost) varstvu okolja — saj zdravo okolje je ena osnovnih zahtev za kulturno življenje — za gradnjo muzeja NOB pa razpišimo samoprispevek! NOB je namreč prav tako kot zdravo okolje stvar vseh nas; iz NOB izhajamo, v NOB se vračamo — torej ni nikakršnega strahu, da samoprispevek za gradnjo takega muzeja ne bi uspel.»

Tanja Torbarina (Danas, 18. novembra 86, št. 248) v TV torbi z naslovom Tapison (informacija mora biti kar najbolj natančna) pravi takole: »Na TV opozarjajo, da so na Zagrebškem festivalu spet imeli večer revolucionarnih pesmi. Kje nastajajo revolucionarne pesmi in kdaj? Vprašanje dnevoev, ki se NOB ne bo več imenovala vojna, ampak festival sedmih ofenziv, ki bo postal tradicionalen, ker bi se nekomu to splačalo.»

Potem preberemo lahko v Mladini (21. novembra 86, št. 38) naslednje: »V Jugoslaviji vlada mir — ni posebnega razvoja terorizma. Občanska zavest, ki se izraža skozi samozaščito, je dobila nov zalet. Po novem letu bo tudi v Sloveniji uvedena telefonska številka 985.« Zakaj? Odgovarja namestnik sekretarja za ljudsko obrambo Miran Bogataj (Re-

publiki sekretariat za ljudsko obrambo): »To je ena od karakterističnih števil, ki se bo pojavila v vseh imenikih in v javnem PTT omrežju. To je številka centra za obveščanje. Centri za obveščanje so sestavni del sistema za opazovanje (redosled!! opomba je moja) in obveščanje. Ta je urejen z zveznim zakonom v SLO in republiškim zakonom o SLO in OS. Njegova funkcija je, da zbira, prenaša in obvešča o nevarnostih, ki ogrožajo ljudi, materialna in druga sredstva.« Svetovalec Ivo Primc, svetnik pri istem RK, dodaja: »Preko tega centra bo potekala koordinacija z ustreznimi službami, ki so odgovorne za intervencijo in tudi s »sosednjimi« družbenopolitičnimi skupnostmi s ciljem, nuditi ustrezno pomoč. To je naš cilj.« Mladina seveda to komentira oz. komentirajo njeni sodelavci: Janez Janša — 985 ali klic države v sili, dr. Darko Štrajn — Bodi informiran, bodi nezaupljiv, Jože Vogrinec 502 Uvod v kratko zgodovino ovadstva, žepna izdaja, Stevan Schityarov — Protisovražni gasilci. Naslov celega poročila je: Ne dvomi predolgo, prijavi takoj!

Spet se bo našel nekdo, ki bo delal, da zavajam. Ne. Vabim, (odločno), da si kot »bodite informirani« občani ustvarite lastno mnenje. Stehtajte »ZA« in »PROTI«.

V stari latinski vadnici (Ljubljana 1937) za drugi razred klasičnih in šesti razred realnih gimnazij pa lahko najdemo: Qui quid agis, prudenter agas et respice finem! (Karkoli delaš, delaj pametno in misli na konec).

J. D.

Dezinformacija

V zadnji 49. številki Železarja 11. decembra je bilo v rubriki Kaj bremo, poslušamo... zapisano tudi tole: KDOR POGREŠA ODDAJO RADIA TRIGLAV JESENICE STOP ZELENJA LUČ, NAJ POSLUŠA RADJSKO POSTAJO OB ČETRTRKIH. ČE BO PRIDEN IN IZŽREBAN, BO DOBIL KASETO V NAGRADIH IGRAH.

Rednejši poslušalci radia Triglav so kajpak takoj ugotovili, da gre za dezinformacijo tistim, ki sporeda ne poslušajo, saj so tudi taki, pa je treba reči, — da jih besede D. J. ne bi zavedle — da to ni res. Že osemnajst tednov je minilo od sprememb sporeda na radiu Triglav, kar pomeni, da nekdanja oddaja Stop zelena luč, nima skoraj ničesar skupnega s sedanjim četrtkovim sporedom. Ni nagradnih iger (le enkrat in to po naključju, ker je predlagal poslušalec), ni žrebanj, ni potrebno biti priden, da bi dobil kaseto.

Zakaj se je D. J. odločil za takšen način reklamiranja četrtkovega spo-

reda je njegov problem? Dejstvo je, da je napisal neresnico. To je vsekakor razvidno tudi iz samega četrtkovskega sporeda, v katerem so v teh osemnajstih tednih kot gostje med drugimi bili tudi: Boštjan Gasar, vodja Elanove tekmovalne službe, Janez Lenček, dobitnik Oscarja, največjega priznanja na področju kulinarike na svetu, Boris Bregant, predsednik poslovnega odbora, sodelavci ob zadnjem referendumu v Železarju, konstruktor in vodja proizvodnje Elanovih jadralnih letal, pevec Nace Junkar, v osrednjih četrtkovih temah je bilo govora o lažnih subvencijah v jeseniški občini, gost je bil inž. Janez Gorišek, ki je govoril o prihodnosti Planice, in še bi lahko naštevali. Skratka, žrebanj zaenkrat ni, razen v enem primeru, ki pa vsekakor ne pomeni stalnosti in navade.

Avtorju rubrike KAJ SE BERE, POSLUŠAJ... želim še veliko uspeha z željo, da se takšne dezinformacije ne bi prevečkrat ponavljale.

D.

Tudi to je kultura

Pod tem naslovom je v zadnji številki Železarja nepodpisana avtorica ali avtor objavil kratko vest o otvoritvi prodajne razstave Branka Čušina. Iz kratke vesti povzemamo, da je bilo na otvoritvi silno malo ljudi, vendar moramo povedati, da je za razmere, kakršne so na Javorniku, bil obisk okrog 20 udeležencev v normalnih okvirih. Morda je res, da je Bolnica Jesenice prepozno prejela vabilo, po drugi strani pa je tudi res, da se otvoritve prodajne razstave ni udeležilo veliko tistih, ki so vabila prejeli pravočasno in bili obveščeni prek radia Triglav. Vsi ti bi si zaslužili kakšno črno piko, takšno, kot jih avtorica ali avtor v kratki vesti predlaga organizatorjem ali tistim, ki so premalo dejavni na področju kulturne - prosvetne dejavnosti.

Takoimenovano črno piko bi po našem mnenju zaslužili tisti, ki imajo kljub težkemu gospodarskemu stanju še vedno nekaj denarja pod palcem in bi lahko primaknili kakšen milijonček, da bi bila razstavljena dela v večji meri ali pa v celoti odkupljena, saj jih je avtor Branko Čušin namenil Bolnici Jesenice. Tako pa je žal bila odkupljena le ena sama slika.

O sami razstavi, ki je bila za naše razmere kakovostna in o pobudi Branka Čušina, je treba ponovno poudariti, da je to na Javorniku enkratni primer, ki je po našem mnenju zaslužil več pozornosti.

Ob koncu naj povemo še to, da kljub nekoliko prepozno obveščanju svobodaši na Javorniku vseeno nismo zaslužili nikakršne črne pike, kot to predlaga avtorica ali avtor.

KUD SVOBODA »TONE ČUFAR« Jesenice, Literarna sekcija vabi na

RECITAL

Tomaža Iskre v zgornjih prostorih Kosove graščine, v četrtek, 18. decembra ob 19. uri
Glasbena spremljava Boštjan Soklič, kitara.

DPD SVOBODA
FRANCE MENCINGER
JAVORNIK - KOROŠKA BELA

Dopisujte

Risbe Hamida Tahirja za zaključek letošnjega razstavnega programa

Jutri, v petek, 19. decembra, bodo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli 25., oziroma zadnjo razstavo v letošnjem letu. S svojimi risbami se bo predstavil akademski slikar HAMID TAHIR. Otvoritveni program bo izvajal jazz ansambel »EJGA« pod vodstvom Domna Jeraša.

»S podobami preteklosti Hamid Tahir podkrepljuje resničnost sedanjosti, razkriva nam tragični vidik človeške usode, usodo žrtev, nemočnih in zatiranih. Njegove umetnosti ni težko označiti za angažirano, toda

Hamid Tahir: Trenutek

Slikar Hamid Tahir je bil rojen leta 1953 v Bagdadu, kjer je tudi študiral na Inštitutu za likovno umetnost. Studij je nadaljeval na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je končal tudi postdiplomski študij grafike pri profesorju Bogdanu Borčiču. Umetnik je doslej imel že 18 samostojnih razstav v Sloveniji in zamejstvu, drugi pa se s samostojno razstavo predstavlja tudi na Jesenicah, kjer stalno živi. Štirikrat se je predstavil na grafičnem mednarodnem bienalu v Ljubljani, trikrat na enakem bienalu v Krakovu, trikrat na Intergrafiji v Katowicah, na mednarodni razstavi grafike na Japonskem, na mednarodni razstavi grafike v Kanagavi in mednarodnem bienalu risbe na Reki. Udeležil se je tudi treh slikarskih kolonij na Ravnah na Koroškem, v Prilepu in Štupu.

Na Inštitutu za likovno umetnost v Bagdadu je prejel prvo študentsko nagrado, v šolskem letu 1978/79 študentsko Prešernovo nagrado na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, leta 1985 medaljo galerije Doma JLA Beograd, III. nagrado na XX. Ex tempore v Piranu, III. nagrado na III. Ex tempore v Opatiji, nagrado na mednarodnem grafičnem bienalu v Krakovu, nagrado na XXI. Ex tempore v Piranu in odkupno nagrado na 9. mednarodni razstavi risbe na Reki.

V katalogu, ki so ga skupaj izdali Gorenjski muzej Kranj, Galerija Šivčeva hiša Radovljica in razstavni salon DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, je likovni kritik Brane Kovič o umetniku med drugim zapisal:

raje se ne prenačimo: ta angažiranost ni linearna, idejna, je le ena izmed komponent razdelanega likovnega pristopa, tako kot slikarjeva risarska večšina, kot obvladavanje raznovrstnih vprašanj skozi risarsko opno, so v bistvu prikriti, prisotne v svoji odsotnosti, vidimo in prepoznavamo jih posredno, kot dele celovitejših likovnih rešitev, ki jih dojemamo predvsem na estetski, oblikovni ravni. Hamid se namreč ne zadovoljuje z »ilustrativnim« pristopom, zaveda se, da bodo teme, ki predstavljajo nekakšno rdečo nit njegovih kolažiranih risb, zaživele v pretehtanem likovnem kontekstu, ostale bodo osebni zapis in sugestivna sporočila, če bodo podane s prepričljivim in izvrnim rokopolisom. Sinteza različnih »pisav« je ena izmed odprtih možnosti zanj.

Razstava risb akademskega slikarja Hamida Tahirja bo v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah na ogled od vključno 31. decembra. Salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Imenitna predstavitev plesne dejavnosti trboveljskih srednješolcev

V okviru dogovorjenega programa kulturnega sodelovanja med pobratena občinama Trbovlje in Jesenice so bili v petek, 12. decembra, gostje Zveze kulturnih organizacij Jesenice člani srednješolskega kulturnega društva iz Trbovelj, ki so v polno zasedeni gledališki dvorani na Jesenicah na treh prireditvah učenec osnovnih šol in Centra srednjega usmerjenega izobraževanja prikazali svojo izredno pestro in kakovostno plesno dejavnost.

Čeprav trboveljski srednješolci v svojem kulturnem društvu gojijo tudi druge kulturne zvrsti — tamburaški orkester, zabavno glasbeni ansambel, literarni ustvarjalci, pevski zbor so se tokrat odločili za predstavitev svoje plesne dejavnosti, se zlasti, ker tovrstne dejavnosti v jeseniški občini skoraj ni. Med drugim naj bi tako s svojim nastopom tudi spodbudili plesno dejavnost med mladimi v jeseniški občini, se zlasti, ker so strokovni mentorji iz Trbovelj pri tem pripravili pomagati.

Začetki plesne dejavnosti trboveljskih srednješolcev segajo v zgodnjo sedemdeseta leta, ko so začeli s folklorno dejavnostjo, ki jo strokovno vodita in usmerjata Dani in Aleš Kuhar. Kmalu za njimi so se pojavili športni plesalci, za kar sta bila pobudnika in pionirja Jerena in Lojzi Gornik, ki sta se s svojim mojstrstvom uvrstila celo v državno reprezentanco. Medtem ko folkloristi gojijo slovenske ljudske plesne in splet jugoslovanskih plesov, športni plesalci razvijajo plesne Latinske Amerike in ohranjajo tradicijo standardnih plesov. Pred tremi leti pa je Delavska godba Trbovlje dala pobudo za ustanovitev skupine mažoret, ki jih vsa ta leta vodi in uči Ema Zalezina, ki je tudi sicer osrednja osebnost celotne plesne dejavnosti.

V novejšem času uspešno gojijo tudi rock and roll, skupino pa uspešno vodi Stane Šinkovec. Najmlajša dejavnost pa so »Break dancerja«, oziroma skupina »Electric boogie«, ki goji v Evropi neznano glasbo oziroma ples — »electro sound dancing«.

Mažorete so se na Jesenicah predstavile s štirimi skupinskimi nastopi na znane melodije, Nina in Romana pa še s solo nastopom: ples z vrtenjem palice in akrobatski ples z vrtenjem palice. Dva skupinska nastopa so izvedle z značilnimi palicami,

dva pa na plesni osnovi — polka in samba. Folkloristi so v izvrinih narodnih nošah predstavili ples iz Prekmurja. Športni plesalci — trije pari — so se graciozno in elegantno predstavili dvakrat z latinsko ameriški plesi in standardnimi plesi. Po dva nastopa so izvedli tudi »Rock and rollovci«, člani skupine »Break dancerja« oz. »Electric boogie«, z značilnimi elementi plesa in pantomime. Program sta popestrila še recitatorja z recitalom Visoka pesem iz Biblije Primoža Trubarja.

Okrog petdeset nastopajočih srednješolk in srednješolcev, izbrano in okusno kostimiranih, je pester in domiselno izbran program izvedlo kakovostno in dokazalo, da delajo zelo resno in odgovorno. Čeprav je okrog polovica dijakov Srednješolskega centra Miha Marinko Trbovlje vozačev, njihovo srednješolsko kulturno društvo zajema zelo številne dijake v svoje kulturne dejavnosti, kar bi si lahko vzeli tudi za vzgled v jeseniškem Centru srednjega usmerjenega izobraževanja, s katerim bi trboveljski srednješolci radi navezali tudi tesnejše stike.

Da bi se med seboj bolje spoznali, kar je tudi eden od namenov gostovanja, je trboveljskim srednješolcem ob večerji predsednik Zveze kulturnih organizacij Jesenice Joža Varl v kratkih besedah predstavil jeseniško občino in začetke sodelovanja med Trbovljami in Jesenicami, ki segajo v leto 1923. Največjo težo so nosila kulturna sodelovanja, kar je pogojevalo tudi pobratenje med obema občinama, kar naj bi mlade generacije gojile in razvijale naprej. Nedvomno so s svojim nepozabnim nastopom k temu lep delež dodali tudi trboveljski srednješolci. To potrjuje tudi izjemno ugoden odmev med več kot tisoč mladimi obiskovalci, pedagogi in drugimi gledalci na treh njihovih nastopih.

Novice iz likovnega kluba DOLIK

Člani likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice svoje jubilejno leto — 40. letnico neprekinjenega delovanja, zaključujejo zelo uspešno. V dnevi od 6. do 13. decembra se je s samostojno — prodajno razstavo svojih akvarelov v domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku predstavil član DOLIKA Branko Čušin, ki je izkupiček od prodanih slik namenil Bolnici Jesenice. V torek, 9. decembra, so v avli Skupščine občine Radovljica odprli samostojno razstavo slik Pavla Lužnika. Avtor se predstavlja z dvajsetimi slikami, pretežno olji.

Likovni klub DOLIK skupaj z razstavnim salonom DOLIK nadaljuje tudi z likovnimi predavanji. Tako so doslej enajstim predavanjem pretekli četrtlet, 11. decembra, dodali še enega. Članom likovnega kluba DOLIK in drugim ljubiteljem likovne umetnosti je dr. Cene Avguštin z besedo in barvnimi diapozitivi predstavil razvoj krajinarskega slikarstva v Evropi. S predavanji bodo nadaljevali tudi po novem letu.

MIMO-GREDE

Ploskali so mi, jaz, bedak, pa jih nisem spregledal. Hotel sem jih nabrisati, pa sem se obrisal pod nosom.

Kamen se mi je zvalil s srca in padel poleg mene stoječemu na kurje oko.

Gašper, 6 let: »Mojo priljubljeni TV program: Pedenjžep, Tom in Jerry, Dinasty, ...«

Boštjan Fon

Jeseniški pisci Jeseničanom

Vsako leto pred novoletnimi prazniki si trgovci zadovoljno manejo roke, saj se tedaj tudi varčni Gorenjci omeščajo in množično podlegajo nakupovalni mrzlici. Letos bodo to predpraznično potrošniško evforijo poskušali izkoristiti tudi jeseniški pisci, saj bo literarna sekcija DPD Svobode Jesenice postavila LITERARNO STOJNICO s knjigami, ki so v preteklih letih izšle na Jesenicah bodisi v samozaložbi bodisi v Mali Čufarjevi knjižnici, naproday pa bo tudi zbornik JEKLO IN LJUDJE. Beročim Jeseničanom se tako ponuja redka priložnost, da na enem mestu in po ugodnih cenah kupijo ali pa si vsaj ogledajo stvaritve pišočih someščanov. Večino teh izdaj bi namreč zaman iskali na policah naših knjižnic in knjigarn, nekatere pa imajo že kar bibliofilsko vrednost, saj so izšle v izjemno nizki nakladi 50, 100, 150 izvodov.

Literarna stojnica bo predvidoma »obratovala« na zaprtem odseku Titove ceste v Centru II, in sicer v okviru novoletnih prireditev ZSM Jesenice od 22. do 26. decembra v popoldanskih urah. Vabljeni! E. T.

Prvič na Blejski Dobravi

Zglednemu sodelovanju med žirovničkim oktetom in moškim pevskim zborom Vintgar z Blejske Dobrave se je pridružil tudi mešani pevski zbor iz Žirovnice. 6. decembra ob 19. uri naj bi na oder dobriške dvorane stopila domači pevski zbor in gostje iz Žirovnice.

Bolezen zborovodje Alojza Vengarja je domačinom preprečila, da bi dali svoj prispevek k pevskemu večeru, zato so razumevajoči gostje nastopili sami. Njihov koncert je dal popolnejšo sliko o dveletnem uspešnem delu pevk in pevcev pod vod-

stvom prof. Erzenove. Gledalci, ki so dodobra napolnili dvorano, so bili navdušeni. Tudi nam pevcem je bilo ob prijetnem prepevanju in potem na prijateljskem srečanju prijetno pri srecu. Sadovi naših prizadevanj so tu.

Polna dvorana je nagrada in izziv za delo, da se poslušalcem oddolžimo in jim zaželimo srečno leto 1987 z novoletnim koncertom. Z mešanim pevskim zborom iz Žirovnice pa smo se dogovorili tudi za prihodnje sodelovanje.

Andrej Černe

Dragi otroci! V nedeljo, 21. decembra, ob 9.30 bo v Gledališču Tone Čufar spet na sporedu.

Vaša naša matineja

Tokrat smo za vas pripravili znano igrico Ele Peroci MUCA CO-PATARICA. Igrico so pripravili na osnovni šoli v Ribnem v sodelovanju z gledališčem Tone Čufar.

Pred igrico si boste lahko ogledali tudi nekaj risank. Po matineji boste lahko v avli gledališča risali risbice. Tudi DEDEK MRAZ je obljubil, da vas bo obiskal na tej VAŠI NAŠI MATINEJI.

Pridite na VAŠO NAŠO MATINEJO. GLEDALIŠČE TONE ČUFAR JESENICE

Boštjan Fon POVABILO NA KAVO

Zadnjič sem prišel iz službe zelo utrujen, tako da sem se zvalil na kavč in v trenutku zaspal. Nenadoma pa je zazvonil telefon.

»Le katero teslo me sedaj moti pri počitku?«, sem si mislil, ko sem počasi lezel s kavča in se odmahal k aparatu. Pošteno sem ga mislil nahuliti.

»Dober dan sosed. Kako ste kaj?«

»Hvala, gospa Mici, kar gre.«

»Pridite no malo k meni. Povabim vas na kavo. Danes mi jo je prinesel sin iz Avstrije. Original Alvorado je. Pa še kuhano že imam.«

Kaj sem hotel, pobasal sem cigarete in odšel par nadstropij niže na obljubljeno mi kavo. Vedel sem tudi, da mi bo gospa Mici natresla polno novic, sicer iz neuradnih virov, o družbenopolitični situaciji v našem stolpiču in bližnji okolici.

Že na vratih me je pričakal pomemben notranjepolitičen dogodek: »Moja mačka je zanosila s tistim sosedovim pohotnežem iz tretjega nadstropja. Pa tako sem jo pazila. Ko ga dobi, tega mačjega playboya, ga zadavim. Prekleta.«

Napel sem vse svoje sile, da sem jo malo potolažil. Bila je zelo potrta zaradi tega nesrečnega dohodka. Moje tolaženje ji je dobro delo in kmalu se je razživila. Servirala mi je kavo in zunanjepolitično novico: »V sosednjem bloku jim je crknil kotel za centralno. Ha, ha, prav jim je.«

Tako sem spoznal zelo močno blokovsko napetost med našim in sosednjim stolpičem. Novica o delovanju infiltrirane gverile v našem stolpiču pa je vse skupaj le še podkrepi-la. Gospa Mici je rekla: »Tista banda smrkačev je včeraj popoldne razbila šipo v naši kleti. Enega sem videla in mu tudi dala dve vzgojni. Presneti mulci.«

Močno sem posumil, da je sovražna gverila delovala s pomočjo skrajno desničarskih elementov iz našega bloka, toda bil sem raje tiho. Prižgal sem si cigareto in pričakoval novih novic.

»Veste, Tončka, ta iz sedmega nadstropja, mi je rekla, da nam je že pred meseci odponedal števec za toploto vodo. Tako smo vsi stanovalci plačevali najnižjo tarifo. Ste opazili?«

»Sploh ne, saj je razlika minimalna.«

»Res je majhna, je pa le nekaj. No saj to ni tako važno. Toda našel se je nek pametnjakovič in to javil na Vodovodno podjetje. Predčerašnjim so števec popravili in zopet bomo morali varčevati.«

Pri tej novici nisem vedel, ali mi gospa Mici hoče povedati o politični osveščenosti sestanovca ali pa mi je hotela namigniti na možnost nezakonitega varčevanja in goljufanj. Nisem si razbijal glave s tem vprašanjem, kajti novica o notranji razcepljenosti me je bolj pritegnila. Gospa Mici je dejala:

»Zadnjič smo se me iz spodnjih nadstropij sporekle z onimi iz zgornjih. Zahtevale smo, da tudi oni čistijo kletne prostore, toda one pravijo, da imajo že podstrehe dosti.«

Pri tem mi je postregla še z nekaj zelo šokantnimi novicami o predsednici ženske lige iz zgornjih nadstropij, ki pa niso za javnost.

Gospa Mici je bila res pravi politični obveščevalec, toda nisem ji hotel ostati dolžan in postregel sem ji z novico, ki je že dalj časa krožila med člani baze:

»Gospa, že veste, da bomo menjali stare poštne nabiralnike z novimi?«

Toda moja sogovornica je za to že vedela in opozorila me je na birokratsko-tehnokratsko obnašanje predsednika HS. Rekla je, da ji ni mar, če jo proglasijo za disidenta, ker bo ona začela z veliko kampanjo proti zamenjavi nabiralnikov in za zamenjavo HS, v katerem pa ona noče biti, saj se s takimi ljudmi, kot smo, sploh ne da delati.

Kavo sem popil in se poslovil od nje. Popolnoma politično osveščen sem se odločil, da mojega kolega iz stanovanja pod mano, ki živi v veliki zablodi, da je vse v najlepšem redu, povabim na kavo. Poskušal ga bom po politični liniji prepričati, da napne vse svoje sile, da bo življenje v naši skupnosti boljše in lepše. Vem, da to ni lahek posel, toda bogate izkušnje odličnega političnega delavca, kot je gospa Mici, mi bodo vodilo. Sedaj držim v roki telefonsko slušalko in vrtim njegovo številko. Kava je že kuhana.

Boštjan Fon

Jubilej lovske družine Dovje

V letošnjem letu Lovska družina Dovje slavi 40-letni jubilej. Ob tej priložnosti so se člani zbrali na slavnostni seji in pregledali svoje delo v štirih desetletjih. Predsednik Franc Cerkovnik je orisal pomembno delo, ki ga družina opravlja pri varovanju in gojitvi divjadi na svojem območju.

Zgodovina lovstva na Dovjem in v Mojstrani sega že v prejšnje stoletje. Takrat je bil lov omejen le na privilegirani sloj ljudi. Šele po drugi svetovni vojni so na podlagi zakona o lovu začeli ustanavljati družine, v katerih so lovci prevzeli skrb za celotno gospodarjenje z lovišči. V takratni občini Dovje-Mojstrana so lovsko družino ustanovili leta 1946 in je prevzela pomembno družbeno vlogo pri upravljanju lovišča, ki meri 3322 hektarov in sega na južni strani do reke Save Dolinke, na vzhodu do potoka Dobrščnik, na zahodu do hudo-urnika Belca in na severu do državne meje na grebenih Karavank. Na desnem bregu Save v smeri proti Julijcem je gojitveno lovišče Triglav. Na ustanovnem sestanku se je zbralo osem članov. To so bili: Ivan Dolžan, Tone Kovač, Janez Pavlovčič, Andrej Smolej, Maks Rabič, dr. Miha Potočnik, Tone Potočnik in Franc Skumavec.

Celotno področje je bilo precej prizadeto od vojne in prvi člani družine so morali trdo poprijeti za delo, da so uredili lovišče. Prvo odgovorno funkcijo starešine družine je prevzel Maks Rabič, ki je svojo nalogo vzorno in poštveno opravil 19 let. Že leta 1948 so se člani lotili obnove koče na Brvogu, kasneje pa so jo še večkrat preuredili in obnovili. Ob stalni skrbi za lovišče so člani v teh letih reševali tudi najrazličnejše probleme. Že leta 1960 se je kljub nadzoru med gamsi pojavila bradavičevost, leta 1968 slepota med gamsi, leta 1975 pa še huda in usodna garjavost. Vse te bolezni so za seboj pustile veliko materialno škodo. Danes se stanje predvsem pri glavni divjadi, gamsih, popravlja.

V obdobju delovanja družine so člani uredili 36 krmišč, 72 solnic, številne steze, ki so potrebne za dober pregled in nadzor lovišča. Danes je v družino včlanjenih 32 ljudi, njihovo delo pa je razdeljeno po področjih. Člani uspešno sodelujejo z vsemi lovskimi organizacijami, organi krajevne skupnosti, predstavniki družbeno-političnih organizacij in pripadniki mejnih enot JLA. Poleg tega lovci skrbijo tudi za nekatera obeležja NOB, z uresničevanjem številnih pomembnih nalog pa se vključujejo tudi v akcije krepitev splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite.

Na slavnostni seji ob jubileju sta člane lovske družine pozdravila tudi predsednik Zveze lovskih druženj Gorenjske Janez Konc in predsednik skupščine krajevne skupnosti Dovje-Mojstrana Janez Kramar. Ob jubileju so zaslužnim članom družine podelili več priznanj. Maksu Rabiču so podelili red za lovske zasluge III. stopnje, posebna družinska priznanja so prejeli še živeči ustanovni člani: dr. Miha Potočnik, Maks Rabič, Tone Potočnik in Franc Skumavec. Posebna priznanja so prejeli tudi

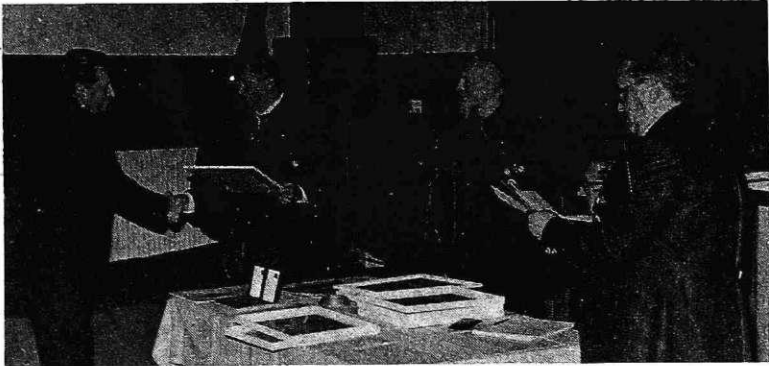
aktivni člani: Jože Klinar, Stanko Knific, Milan Kofler, Marjan Lotrič, Slavko Legat, Tone Štular, Avgust Vister in Štefan Ščerbič. Franc Cerkovnik je prejel plaketo Zveze lovskih druženj Gorenjske, Rado Legat in Alojz Pezdinik sta prejela lovski znak, posebno priznanje za vsestransko pomoč in sodelovanje pa so

podelili kolektivu LIP Bled — TOZD Mojstrana in Jožu Koširju.

Usoda je hotela, da jubileja družine ni dočkal njihov aktivni član Mirko Pavlovčič, od katerega so se pred kratkim z vsemi lovskimi častmi poslovili na dovškem pokopališču.

Člani Lovske družine Dovje imajo tudi v prihodnje veliko načrtov. Med drugim se zavedajo, da je lovstvo tudi pomembna veja turizma in tudi temu področju nameravajo nameniti večjo pozornost.

J. R.

40 let lovske družine Dovje (foto: I. Kučina)

Praznovanje dneva JLA na karavli Karavanških kurirjev NOB

Krajevna konferenca SZDL Javornik - Koroška Bela obvešča vse krajske in delovne ljudi krajevne skupnosti Edi Giorgioni Javornik - Koroška Bela, da bo proslava v počastitev dneva JLA v ponedeljek, 22. decembra, ob 12. uri pri karavli Karavanških kurirjev NOB v Javorniškem rovtu.

Vabimo, da se proslave udeležite v čimvečjem številu.

Krajevna skupnost in DPO

Tagore: Misli

Civilizacijo moramo soditi in ocenjevati — ne po obsegu moči, ki jo je razvila, temveč: v kolikšni meri je razvila zakone in ustanove, v katerih se izražata ljubezen in človečnost.

Najvažnejše v moji šoli je njeno vzdusje in dejstvo, da ni šola, v katero otroka prisilijo avtokratične oblasti.

Uboštvo je v najtesnejši zvezi z življenjem, kajti bogatini večeidel žive po svojih namestitvilih in zato v svetu manjše resničnosti.

Bogastvo je zlata kletka, v kateri je umetno zamorjena nadarjenost bogatih, otrok.

Napravit moramo vse, kar je v naših močeh, samo da dokažemo, da človek le ni največji spodrsilaj stvarstva.

Odprto prvenstvo Zagreba v umetnostnem drsanju za pionirje

V organizaciji Drsalno-kotalkarskega kluba Medveščak Zagreb je na zagrebški Šalati v soboto, 13. decembra, potekalo že 26. tradicionalno odprto prvenstvo Zagreba v umetnostnem drsanju za pionirje. Tekmovanja se je letos udeležilo preko štiri-ideset mladih drsalcev iz CSSR, Italije, Avstrije in številnih jugoslovanskih klubov. Konkurenca je bila izredno močna, kakovost prikazanega drsanja pa precej boljša kot v preteklih letih. Največ znanja so tokrat pokazali mladi italijanski drsalci, tesno za petami pa so jim bili češkoslovaški in zagrebški pionirji.

V tej močni konkurenci jeseniški drsalci — Melita Čelesnik med pionirkami do osem let, Tina Berlot med pionirkami do deset let in Peter Novak v skupini pionirjev do dvanajst let, pravzaprav niso imeli pravih možnosti za najvišja mesta. Njihovi pogoji za trening so namreč letos še mnogo slabši kot prejšnja leta, saj Drsalni klub Jesenice pesti hudo pomanjkanje trenerjev. Zaradi neugodnih terminov treningov trenerjev preko tedna zaradi službenih in šolskih obveznosti na treninge navadno ni in drsalci so tako v glavnem prepuščeni sami sebi.

Največ je bilo tokrat pričakovati od MELITE ČELESNIK, ki zadnje leto nastopa v konkurenci pionirk do osem let. Ta talentirana mlada tekmovalka na treningih že izvaja najtežje elemente, tokrat

pa ji ni šlo najbolje. Ze obvezne like je odvozila slabše, kot zna, a še vedno končala na zelo dobrem petem mestu. Razočarala je zlasti v prostem programu — svojem najmočnejšem orožju, vendar je imela mnogo težav tudi z drsalkami. Na koncu je zasedla sedmo mesto, kar je daleč od tistega, kar zmore, vendar bo priložnosti za dobre uvrstitve še dovolj.

TINA BERLOT je nastopila med pionirkami do deset let. Letos še ni pokazala pravega napredka, saj njenemu programu manjkajo dvojni skoki, ki so pogoj za vidnejša mesta v tako močni konkurenci. Vendar njen nastop na tekmovanju kljub temu velja pohvaliti — pokazala je vse tisto, kar trenutno zna in zasedla zelo solidno deveto mesto, po obveznih likih pa je bila celo osma.

V konkurenci pionirjev do 12 let je PETER NOVAK zasedel tretje mesto. Spet je zelo dobro izpeljal obvezne like, v prostem programu pa bo moral še precej napredovati. Predvsem bo moral »izpiliti« dvojni skoke, še posebej, ker bo naslednjo sezono že nastopal v juniorski konkurenci.

Ob koncu velja omeniti še izredno dobro organizacijo tekmovanja. DKK Medveščak je poskrbel, da so se tako tekmovalci kot spremljevalci v Zagrebu dobro počutili in imeli odlične pogoje za tekmovanje.

A. Ilenič

Društvo upokojencev Radovljica — klub železarjev organizira

v soboto, 20. decembra, ob 17. uri tovariško srečanje za upokojence Železarne Jesenice, kakor tudi za žene pokojnih železarjev.

Srečanje bo v prostorih društva upokojencev v Radovljici.

Vabi odbor KŽ

Foto seminar v Celju

V soboto, 13. decembra, sva se z Andrejem Markljem odpravila v Celje. Že ob petih zjutraj sva morala na vlak za Ljubljano, od tam pa naprej do Celja. Tja sva prispela pol ure pred začetkom seminarja. Tako sva imela še dovolj časa, da sva našla stavbo Avtomoto društva Šlander, kjer naj bi bil seminar. Večina je bila že zbrana, od mladih pa do starejših.

Najprej ns je pozdravil predstavnik iz Celja. Predstavil nam je Mladena Biščana, ki je do pred kratkim skrbel za razvoj Fotokemike iz Zagreba, sedaj pa pri firmi Kodak skrbi za področje Jugoslavije. V tej firmi vlagajo v razvoj ogromne vsote, o katerih lahko pri nas samo sanjamo. Predstavil nam je Fotokemik film in razvijalec za ta film. Za naše razmere sta sorazmerno kvalitetna in, kar je bistveno, po zmerni ceni. Emulzijo za film so odkrili zaradi napake. Delavec je slučajno zamegnjal dve sestavini. Opisal nam je tudi najnovejšo in najkvalitetnejšo dia filme na svetu. Za naše žepce pa so predragi.

Po krajšem odmoru se nam je predstavil Vlastja Simončič iz Gorenje vasi. Kratko, a zanimivo je opisal razvoj fotografije. Potem nam je razložil, kakšna mora biti kompozicija slike, da pravilno pritegne gledalčovo pozornost. Pokazal nam je mnogo svojih motivov ter prikazal, kako se lahko okolica motiva popra-

vi. Spoznali smo, da za zanimivih motivov ne bo nikoli zmanjkalo. Opisal je tudi različne fotografske postopke, do katerih je prišel popolnoma sam, ali pa jih je povzel iz tuje literature. Na koncu smo si ogledali še fotografije otrok iz fotografske šole v Gorenji vasi.

Po kosilu nam je Stojan Kerbler predstavil pokojnega fotografa Kocjančiča in tudi svoje slike ter slike nekaterih uspešnih avtorjev iz Jugoslavije. Na naša vprašanja je odgovarjal kolikor mogoče natančno.

Preživela sva zanimiv dan. Spoznala sva mnogo zanimivega in se naučila veliko novega. Dobila sva veliko idej in navdih za nadaljnje ustvarjanje.

Rad bi se zahvalil Foto klubu Andrej Prešern, ki nama je omogočil udeležbo na seminarju. Upam, da bodo tudi v prihodnje mladim fotomaterjem omogočili obisk takšnih seminarjev, saj si bodo pridobili veliko novega znanja.

Sandi Novak

ZDENKA TORKAR-TAHIR

40

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

Cesta. 1. maja 1900

Informatorica: Mlinarič Kristina, rojena leta 1910 na Jesenicah in pred vojno zaposlena kot služkinja.

Mož, izučeni zidar iz Murske Sobote, je prišel na Jesenice leta 1929 in delal pri različnih zidarskih podjetjih, dokler se ni leta 1930 zaposlil v tovarni kot pečni zidar pri Martinovih pečeh. Obzidovali so še goreče peči. Kljub varovani zidani ograji je bila vročina tako huda, da so pri delu vzdržali le po 10 minut. Ker je bil tako nekaj časa na hudi vročini, nato na mrzlem in na prepihu, se je močno prehladil in dobil hudo revmo. Žena, rojena v enajstletni jeseniški družini, je z enajstimi leti šla služiti k zidarskemu mojstru, kjer je ostala dvanajst let — vse do poroke. Prva leta je služila le za skromno hrano, pozneje so ji izplačevali mesečno po 100 dinarjev, ji dali hrano in kakšno kunjo.

»Gospodinja mi je v delovno knjižico zapisala, da sem pravi vzor hišne pomočnice. O družini, kjer sem služila, se mi še danes sanja.«

Ko sta se leta 1933 poročila, sta najprej stanovala pri ženinih starših. V letu 1935 pa je mož kupil gradbeno parcelo, veliko 660 m².

»Še istega leta sva naredila kevder (klet), naslednjo pomlad vogale, šele junija z gradnjo nadaljevala in se oktobra leta 1936 vselila. Ker je bil mož zidar, sva vse sama naredi-

la. Le zidarski mojster Svetina z Bleda je prišel na koncu, da smo lahko pred mrzom dogradili.«

15.000 dinarjev tovarniškega gradbenega predujma smo vračali v mesečnih obrokih po 350 dinarjev in to v času, ko je mož v tovarni zaslužil 1000 dinarjev. Dograjena dvonadstropna hiša s 102 m² stanovanjske površine, pa je bila vredna 65.000 dinarjev. O realni vrednosti zaslužka lahko sklepamo iz naslednjih Kristininih navedb: »Takrat smo za kg bele moke plačevali po 3,5 dinarjev in kg koruzne moke po 2 dinarja.«

Še daljši čas po poroki pa je mož od svojega zaslužka pošiljal tudi po 300 do 500 din staršem v Prekmurje, kjer je bilo hrane dosti, a je manjkalo denarja. Oni pa so nama pošiljali moko in perje za povštre (blazine).

V predvojnem času je gospodinja redila putke in obdelovala vrt, kar je družini ob tolikih dolgovih olajšalo preživljanje. Za takratno obdobje pravi: »Nikol nisva imela nobenega luksuza. Sva živela skromno, a lepo.«

V pritličju je živela informatorkina družina, ki je tik pred vojno štela pet članov. V prvem nadstropju, z enako razdelitvijo prostorov in v drugem, kjer je bila soba in kuhinja, so imeli na stanovanju ves čas stranke — petčlansko družino pomožnega tesarskega delavca zaposlenega v tovarni, doma iz Bohinjske Bistrice in tričlansko družino tovarniškega delavca iz Škofje Loke.

Vse pohištvo jim je izdelal mizar Šlibar iz Kurje vasi, kateremu je mož plačal v delu, ko je pomagal pri popravilu obrtnikove hiše. Prvotno pohištvo je v sobah ostalo nespremenjeno do danes. Izgled kuhinje pa se je dosti spremenil. Zato naj ponazorim predvojno kuhinjsko opremo.

V kuhinji, veliki 9 m², je levo od vhodnih vrat stal velik zidan štedilnik in ob njem »kišta« (zaboj) s kurjavo. Ob isti steni naprej v kotu je imela mesto »vaserbank« (klop), na katero so postavljali vedro z vodo. V njeni spodnji polici pa je bil prostor za čevlje. Sredi kuhinje pod oknom je stala miza, dva »žeseln« (stola z naslonjali) in »štokrle« (veliki štirinožni stol, brez naslonjala), pod katerim pokrovom je bil »lavor« (posoda za umivanje). Ob nasprotni steni je stala ozka dvodelna »kredenca« (kuhinjska omara). Njen zgornji del je bil na nekakšnih stojalnih položaj na spodnjega in se je zapiral z zasteklenimi krilnimi vrati.

Srečanje na Mežakli leta 1929

ZAHVALE

Ob smrti drage žene, mame, babice in sestre

MARIJE TORKAR
roj. Pfeifer

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste nam izrekli ustna ali pisna sožalja. Predvsem smo dolžni zahvalo zdravnikom Zdravstvenega doma Jesenice, ki so ji v najtežjih trenutkih njene težke bolezni lajšali trpljenje, prav tako se zahvaljujem sosedom za njihovo pozornost in pomoč.

Vsi njeni

Ob prerani izgubi naše drage mame in babice

IVANE TORKAR
roj. Jere

se iskreno zahvaljujem dr. Zali Sodja - Smitzerjevi za obiske na domu in lajšanje bolečin, sorodnikom, sosedom in znancom za pisna in ustna sožalja in cvetje ter župniku za obred.

Vsi njeni

Ob smrti dragega očeta in moža

JOŽA PRISTOVA

se najlepše zahvaljujem internemu oddelku Bolnice Jesenice za pomoč ob bolezni, sosedom za nesebično pomoč in darovano cvetje, zvezi borcev za poslovljni govor in župniku za obred.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, tasta in starega očeta

MATEVŽA VIDICA
Frtnovega ata

se iskreno zahvaljujem vsem znancom, prijateljem, sosedom, posebno Novakovim, Svetinovicim, Lipovčevim in Štefucovim, TOZD Elektro Žirovnica za podarjeno cvetje in sveče. Zahvaljujem se tudi župniku za lepo opravljen obred, pevcem za zapete žalostinke ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Sindikalni organizaciji TOZD Transport se zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni, Janezu Kapusu in Franciju Kalanu pa za obisk na domu.

Lado Strmšek

Delavcem TOZD Valjarna debele pločevine se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega moža Alojza Cerkovnika.

Angelca Cerkovnik

Izvršnemu svetu Skupščine občine Jesenice se iskreno zahvaljujem za prejeto nagrado. Želiva vam tudi srečno in uspehov polno novo leto 1987.

Marica Mikelj in
Ivan Berlot

Društvu upokojencev Jesenice in Občinskemu odboru ZZB NOV Jesenice se najlepše zahvaljujem za čestitki ob mojem jubilejnim rojstnem dnevu.

Marija Lončner

Upravnemu odboru DU Javornik - Koroška Bela se za prejeto darilo ob dnevu republike najlepše zahvaljujem

Pavla Hribar

Društvu upokojencev Javornik - Koroška Bela se za prejeto čestitko ob osebnem prazniku najlepše zahvaljujem.

Ivanka Dobravec

Članom krajevnega skupnosti Javornik - Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za obisk na domu v času moje bolezni in denarno pomoč.

Daniyel Šmid

Društvu upokojencev Gorje Zasip se iskreno zahvaljujem za čestitko in darilo ob mojem prazniku.

Cecilija Vodnjov

Krajevni skupnosti in organizaciji zveze borcev NOV Cirila Tavčarja se najlepše zahvaljujem za darilo in obisk na domu. Želim jim veliko delovnih uspehov in srečno, zdravo novo leto 1987.

Fanika Žunec

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Remontne delavnice, sindikalni organizaciji gradbeno remontnih delavnic ter vodstvu GRD in sodelavcem plastike se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč in obisk na domu v času moje bolezni.

Ivan Razinger

Vsem sodelavkam in sodelavcem adjustaže bluminga, posebno še dnu Pintar, se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ob požaru v stanovanju.

Iskreno se zahvaljujem PGRS in PGD Jesenice za zelo hitro intervencijo ter vsem sosedom za pomoč pri gašenju požara.

Taib Alagić

Društvu upokojencev Javornik - Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za pozornost in čestitko ob mojem življenjskem jubileju.

Leopold Ravnihar

OO Sindikata TOZD Energetika se zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Jože Hribar

Društvu upokojencev Javornik - Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za pozornost in čestitko ob mojem življenjskem prazniku in jim želim mnogo uspeha pri delu in zdravo, srečno novo leto 1987.

Alojz Čelesnik

Društvu upokojencev Javornik - Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za pozornost in čestitko ob mojem življenjskem prazniku in jim želim v nadaljnjem delu veliko uspeha.

Albin Nadižar

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 20. decembra, bo sta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:
DELIKATESA, Kašta 2 (na Tržnici), Titova 21 in
DELIKATESA, Kašta 3 (na Koroški Beli), V. Svetina 8/a.

DEŽURNA LEKARNA

V decembru je za občini Radovljica in Jesenice dežurna lekarna v Radovljici.

REŠITEV IZ 49. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

AVSTRO-OGRSKA, SLOVENJ GRADEC, OBLAK, EROS, SI, ALI, KS, ISTO, ML, NM, ATO, SLAVA, BLATO, INSEKT, ITAL, MARCO POLO, ARE, NERO, AL, GNETILO, OR, ASIA, RI, RAKIČ, REGA, ASTA, AA, KALK, STEWART, LA, OO, KIT, VNESENOST, AKA, TARČA, PTA.

Menjava in centriranje koles

Naš sodelavec Miloš Ferk, zaposlen na sektorju novogradenj, obvešča bralce Železarja, da je na Blejski Dobravi 7/a odprl novo delavnico za menjavo avtomobilskih gum, zračnih in centriranje koles. Odprto ima vsak dan od 16. do 19. ure, ob prostih sobotah od 9. do 12. ure.

Zahvaljujem se ZB Zg. Gorje za prejeto čestitko.
Cecilija Vodnjov
Sp. Gorje 161/a

Osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti KO - FI se najlepše zahvaljujem za večkratno denarno pomoč v času moje dolgotrajne bolezni. Prav tako se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem oddelka domače prodaje za prijetne obiske in jim želim veliko delovnih uspehov.

Marija Robić

Društvu upokojencev Javornik - Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za darilo in obisk na domu.

Jože Nadu

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

19. decembra, amer. barv. fant. film SUPERMAN III, ob 17. in 19. uri. Ob 21. uri premiera amer. barv. vojnega filma SKOZI PLAMEN NI-KARAGVE.

20. decembra, amer. barv. fant. film SUPERMAN III, ob 17. in 19. uri, ob 21. uri premiera nem. barv. erot. filma CARICA KATARINA IN NJENI LJUBIMCI.

21. decembra, amer. šved. barv. risani film HEIDI ob 10. uri, ob 15., 17. in 19. uri amer. barv. glasb. komedija ELEKTRIČNE SANJE.

22. decembra, amer. barv. glasb. komedija ELEKTRIČNE SANJE ob 17. in 19. uri.

23. decembra, nem. barv. erot. film CARICA KATARINA IN NJENI LJUBIMCI ob 17. in 19. uri.

24. decembra, nem. barv. erot. film CARICA KATARINA IN NJENI LJUBIMCI ob 17. uri, ob 19. uri amer. barv. drama POT V INDIJO.

25. decembra, amer. barv. fant. spektakel ŽENSKA SOKOL ob 17. in 19. uri.

KINO PLAVŽ

19. decembra, nem. barv. erot. film PREKO SEDEM POSTELJ ob 18. in 20. uri.

20. decembra, amer. barv. pust. film NEONSKA DŽUNGLA ob 18. in 20. uri.

21. decembra, amer. šved. barv. risani film HEIDI ob 16. uri, ob 18. in 20. uri amer. barv. fant. film SUPERMAN III.

22. decembra, nem. barv. erot. film CARICA KATARINA IN NJENI LJUBIMCI ob 18. in 20. uri.

23. decembra, amer. barv. glasb. komedija ELEKTRIČNE SANJE ob 18. in 20. uri.

24. decembra, ZAPRTO!

25. decembra, amer. barv. krim. film POLICAJ IZ BRONXA ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

21. decembra, amer. barv. krim. film POLICAJ IZ BRONXA ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORAA

19. decembra, amer. barv. komedija OBUPANO IŠČEM SUZANO ob 18. uri.

23. decembra, amer. barv. fant. film SUPERMAN III, ob 19. uri.

Razstavni salon Dolik Jesenice

V dneh od 20. do 31. decembra je v razstavnem salonu DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice odprta razstava slik akademskega slikarja Tahirja Hamida.

Razstavni salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Vrtičkarji!

Vrtičkarje, ki so doslej obdelovali površine na Plavškem travniku, obveščamo, da se je zemlja z vrhov zvozila na še proste površine na opuščnem smetišču. Ko bo površina zravnana, bodo vrtičke odmerili. Ker zaenkrat ni dovolj površin, bomo vrtičke dodelili predvsem tistim, ki vrtičkov še nimajo.

Turistično društvo
Jesenice

Pohvale za »lepe rože in varstvo okolja«

Komisija za »Lepe rože in varstvo okolja« pri Turističnem društvu Jesenice je ugotovila, da so si v letu 1986 posebno prizadevali pri okrašitvi KS Sava z rožami in zelenjem naslednji prebivalci: Asim Avdić, Helena Božić, Ela Benedičič, Darja Cilensek, Ivanka Eržen, Milorad Ferme, Štefka Gasar, Majda Huttar, Marta Hafner, Joža Hribar, Tatjana Košir, Draga Korbar, Milena Kržišnik, Marija Krivec, Mila Koprivec, Ivan Lozar, Bogdan Langus — upravniki samskega doma Železarne, Handžera Muldič, Rajko Malaturič, Bolta Novosel, Rezka Noč, Slavka Pikelj, Pepca Renir, Milka Mencinger, Štefka Sodja, Jožica Smrke, Ančka Stojan, Milutin Smerlok, Ivan Ščap, Franc Šlibar, Pepca-Berta Trojar, Janko Triplat, Marija Tavčar, Milan Učman, Davorin Vidic in Alenka Vidmar.

POSEBNO LEPE ROŽE JE IMELA ANTONIJA MULIČ, ki jo posebej pohvalimo, saj je značko že prejela.

Turistično društvo
Jesenice

2472 m

ZA AKOM

DEL LJUBJA NE

SL. ŽEN-SKO PO-KRIVALO

RIHKA BOGINJA TEJE

HESTO NA PELOPO-NERU

SKRATICA

SHUZAR GROS BREE-VETARJE

PLAZILEC RAZMAH-NITEV

EGIPČAN BOŽANSKO ZAPKOV ROMAN

LETUVICE NA KRUHU ZAPKOV ROMAN

SESTAVIL: RONNER

KRAJ NASI-PANJA

REZULTAT MERJENJA

MAKEDON. PROSVETITELI

PRISKOJE-NIK

GORA V JULIJAN

ŽARA

USTANOVIT. PERIJE PIŠKOT

SL. PEVKA (HAJDA) PEVEC STEVENS

MEŠA TREH DREAV BIKOV GLAS

IBEREC KARLOVAC

SOŠLEJE DOGAJA-NJA

PALINDROMNI REBUS

AVTOR: MILAN SEMR

RIHSKI POLONČI

RIHSKI HŠNI BOG

ZELEZAR

RIHSKI NARAVO-SLOVEC

ALUMINIJ

BENIGNA MIŠIČNA BULA

PRITOK LJUBJA-NICE

OCANEC SAMOJED

TOVORNJAK

VMEŠNO BESEDILO

ČLOVEK Z VELIK. OČMI

NAČ. BIV. BOKSAR (MATE)

VRSTA POLOPICE JAB. (LAT.)

ATLET ZATOPK (LOJZE)

SL. SKLA-DATELJ

ERFURT ?

NDR

VRSTA PREPROG

HOKEJ NA LEDU

V torek, 23. decembra, ob 18. uri:

Kranjska gora Gorenjka : Crvena zvezda

Vabljeni

Hokej na ledu

Čestitke Jeseničanom in Kranjskogorcem

Gostovanje Jeseničanov v Beogradu proti Crveni zvezdi in njihova zmaga s 6:3 (1:1, 1:1, 4:1) je vsekakor še en dokaz, da jeseniški hokejisti znajo igrati dober hokej. Crvena zvezda je sicer objektivno slabše moštvo, toda letos je že enkrat premagala Jesenice, zadnji dvoboj »rdeče-belih« proti lanskeletnemu prvaku Partizanu pa se je končal z neodločenim izidom (2:2). Jeseničani so doživeli dva prepričljiva poraza proti Kompas Olimpiji in Partizanu, v dvoboju z Bosno pa so po prepričljivem vodstvu 7:1, morali braniti dve točki, saj se je dvoboj s Sarajevčani končal s tesnim izidom 7:6.

Negotovost glede rezultatov je vsekakor rodila precej nezaupanja pri jeseniških navijačih, treba je reči upravičeno. Jeseniški hokejisti pa vseeno kažejo določen napredek v primerjavi s prvim delom državnega prvenstva. Proti Kompas Olimpiji in Partizanu jim je manjkala le učinkovitost, kar je sicer tudi rezultat pomanjkanja forme, toda proti Crveni zvezdi so Jeseničani končno začeli zadevati v »črno«. To je vsekakor pomembno, kot tudi to, da so Jeseničani v Beogradu igrali zelo resno, hitro, ostro in kombinatorno. Čeprav je bil rezultat po prvih dveh tretjinah še neodločen — 2:2, so bili precej boljši nasprotnik, še posebej v drugih dvajsetih minutah. V tretji tretjini so s silovitimi naleti in hitrimi akcijami povsem razbili »rdeče-bele«, dosegli kar štiri zadetke, prejeli pa le enega. Pripravili so vrsto lepih, natančnih in hitrih akcij, ki kažejo na to, da v prvenstvu za nekdanje pravke le še ni vse izgubljeno.

Zmaga proti Crveni zvezdi vsekakor ne sme zavesti. Je le ena izmed številnih bitk v »vojni«, ki bo dolga in naporna. Kakršnokoli pretirano veselje, napihovanje sicer pomembnega uspeha, ali pa mišljenje, da se s to zmago da vse slabo v tem prven-

stvu pozabiti, je zmotno, neizrečeno in lahko precej škoduje.

Veseli jeseniška dobra igra, njihovih šest zadetkov v Zvezdini mreži, toda pravo vrednost Jeseničani lahko pokažejo le proti Partizanu in Kompas Olimpiji. V zadnjih dvobojih s tema dvema nasprotnikoma niso igrali slabo. Pokazali so celo določen napredek, vendar so manjkali zadetki. Ali je zmaga proti Crveni zvezdi žarek upanja, da so izboljšali tudi učinkovitost? Če bi bilo to res, potem vrata za »super finale« še ne bi bila povsem zaprta.

Hokejisti Kranjske gore Gorenjke so sicer izgubili dvoboj z lanskeletnim prvakom Partizanom z 1:2 (1:0, 0:1, 0:1), toda Kranjskogorci niso razočarali. Nasprotno. Igrali so eno svojih najboljših letošnjih iger in je le malo manjkalo, da niso presenetili moštva, ki je precej boljši kolektiv. Kranjskogorci so tokrat igrali zares izvrstno. Niso se ustrašili močnejših, hitrejših in tudi bolj uigranih nasprotnikov. Že v prvi tretjini bi lahko vodili z dvema ali celo tremi zadetki razlike. Tudi v drugem delu so imeli nekaj izrednih priložnosti, ki jih je D. Lomovšek s težavo reševal, zdi pa se, da so možnost za presenečenje pripravili na začetku tretje tretjine, ko so napravili tri stoočstne priložnosti.

Gostje so zmagoviti zadetek dosegli v 49. minuti, ko so imeli Kranjskogorci igralca manj na ledu. Podatek, ki tudi veliko pove.

Lestvica

1. Kompas Olimpija	6 6 0 0 39: 8 18
2. Partizan	6 4 1 1 32: 8 14
3. Jesenice	6 4 0 2 32:26 12
4. C. zvezda	6 1 2 3 21:26 7
5. Bosna	6 1 1 4 21:45 4
6. Kr. gora Gor.	6 0 0 6 13:45 2

D.

TEKMOVANJE Z ZRAČNO PUŠKO VSEH OBČANOV OBČINE JESENICE

Občinska strelska zveza Jesenice prireja 27. in 28. decembra na avtomatskem strelišču Triglav na Javorniku in Janez Mrak v Mojstrani odprto prvenstvo vseh občanov občine Jesenice. Tekmujejo lahko pionirji, pionirke, mladinci in mladinke, člani in članice.

Tekmuje se z zračno puško serijske izdelave (350). Strelja se 5 + 20 streliv. Udeleženci tekmovanja, ki nimajo svoje puške, bodo dobili puško na strelišču.

Pričetek tekmovanja je 27. decembra ob 9. uri in traja do 18. ure, s tem da pionirji, pionirke in mladinke streljajo od 9. uo 12. ure, od 12. ure naprej pa mladinci, člani in članice.

28. decembra bo tekmovanje trajalo od 9. do 14. ure. Razpored streljanja je enak kot 27. decembra.

Vsak tekmovalac dobi po končanem streljanju diplomu OSZ Jesenice z doseženim rezultatom. V vsaki kategoriji pa vsak posameznik — tekmovalac z doseženim najboljšim rezultatom dobi medaljo. Medalje bodo podeljene kasneje. Podeli jih pa ZTKO Jesenice.

Tekmuje se na lastno odgovornost. Tekmovanje ni ekipno, temveč posamezno.

Organizator tekmovanja je Zveza telesnokulturnih organizacij Jesenice.

Vse občane Jesenic vabimo, da se tega tekmovanja v čim večjem številu udeležijo, tako, da bi tekmovanje postalo tradicionalno.

Občinska strelska zveza Jesenice

Smučarski skoki

Komaj teden dni potem, ko se je najmanjša od treh planiških lepotic, devetdesetmeterska skakalnica s pomočjo snežnih topov oblekla v belo, so na njej preizkusili svoje znanje najboljši jugoslovanski skakalci. Prvo uradno tekmo v letošnji sezoni je pripravila Občinska zveza smučarskih organizacij Jesenice s pomočjo delavcev Smučarskega društva Rateče in TVD Partizana Žirovnica.

Člani A in B državne reprezentance so č. ravili pregledno tekmo, na kateri je ob odsotnosti tistih, ki so v Ameriki, zmagal Kranjčan Štirn, drugi je bil Bajc — Elektrotehna Ilirija, tretji pa Lotrič — Žirovnica Jesenice. Razveseljivo je, da se je Rajko že uspešno pobral po operaciji meniskusa in je ponovno v igri za dobre uvrstitve na tekmovanjih. Grega Peljhan, ki služi vojaški rok v Skofji Loki, žal še ni

dobil toliko možnosti, da bi mogel sodelovati na tekmi.

Enaintrideset mladincev iz šestih slovenskih klubov se je pomerilo na prvi tekmi za pokal Cockte. Zmagal je Franci Petek, član Partizana Žirovnica. To je izredno razveseljivo in obetavna novica za jeseniški skakalni šport, nikakor pa ne več presenečenje, saj je že v poletni sezoni po vrsti premagoval leto in dve starejši tekmece. Če bo šlo tako naprej, si bo še ne šestnajst let star prislužil vozovnico za svetovno mladinsko prvenstvo. Njegov klubski tovariš Gašperin je bil dosti slabši, uvrstil se je šele na trinajsto mesto, mesto za njim je bil Kaltenekar, kar je zanj dokaj dober rezultat. Triplet, član Smučarskega kluba Bled, se je uvrstil na devetnajsto mesto.

A.

V KRANJSKI GORI VNDARLE VELESALOM IN SLALOM

Zadnje snežne padavine, ki so z izdatno snežno odejo pokrile Gornjesavsko dolino, omogočajo da se v Kranjski gori prvoten program tekmovanja v alpskem smučanju za svetovni pokal v celoti lahko realizira. Tako bo v petek, 19. decembra, na sporedu veleslalom s prvim startom ob 10. uri. Drugi tek bo ob 13. uri. V soboto bo tekmovanje v slalomu, prvi tek bo ob 10. uri, drugi pa ob 12.30.

Tako v Kranjski gori potekajo še zadnje priprave za to veliko prireditev. Največ je sedaj dela na progi. Novozapadli sneg je treba steptati in pripraviti progo. Prav tako organizator pripravlja vse potrebno za nemoten promet v to dolino. Na razpolago bo dovolj parkirnih mest, tako da bo Krajska gora lahko sprejela veliko število gledalcev. Ker pričakujemo številne gledalce, priporočamo, da pritonke in parkirne kartončke za ogled tekmovanja, kupite že v predprodaji.

Na prireditvi, katere otvoritev bo v četrtek ob 19. uri, se bo zbrala domala vsa naša športna javnost, bodisi da si tekmovanje ogleda neposredno ob smučišču ali ga spremlja prek televizorja. Nastopila bo tudi vsa svetovna športna elita. V teh dneh prihajajo še zadnje prijave, večina pa je že prijavljenih. Tako je prijave oddalo že 14 držav s svojimi najboljšimi alpskimi smučarji. Seveda nas najbolj zanima, kakšne bodo na domači progi uvrstitve naših tekmovalcev. Prav gotovo daje nastop doma določeno prednost, vendar pa v tako močni konkurenci, kakršna je v alpskem smučanju, vsaka uvrstitev med prvih petnajst pomeni že velik uspeh.

Tekmovanje v Kranjski gori je tudi priložnost za nas, da si neposredno ob progi ogledamo to veliko športno prireditev, predvsem pa nastop vse svetovne elite. Ker je v tej sezoni tudi svetovno prvenstvo v alpskem smučanju, se na vsakem tekmovanju preverja pripravljenost tekmovalcev in napovedujejo kandidati za medalje. Vsekakor bomo držali pesti za naše tekmovalce in vzpodbujali tudi vse ostale. Zato pričakujemo naše skupno srečanje v Kranjski gori.

NAMIZNI TENIS

JESENSKI DEL LIGE SRS KONČAN

V I. A ligi SRS je ženska ekipa Jesenic gostovala na zadnji tekmi jesenskega dela v Vrtojbi, kjer je uspela zmagati z rezultatom 7:2. Markeževa je bila uspešna trikrat, po dvakrat pa Smolejeva in Zupančičeva. Ekipa Jesenic bo počivala do spomladanskega dela lige na petem mestu.

V I. B. ligi SRS je moška ekipa odigrala še zadnji tekmi. Gostovala je najprej v Vrtojbi, kjer je zmagala tesno s 5:4, nato pa še v Kobaridu, kjer je zmagala z 9:0. V Vrtojbi sta bila po dvakrat uspešna Ferbežar in Šmitran, enkrat pa Babič. V Kobaridu pa sta po trikrat zmagala Džukič in Šmitran, dvakrat Ferbežar in enkrat Babič. Ekipa Jesenic bo do spomladanskega dela lige počivala na tretjem mestu z 12 točkami, za Gorico, ki jih ima 16 in Novim mestom s 14 točkami.

PEM IN TERANOVA PIONIRSKA PRVAKA GORENJSKE

V Kranju je bilo odigrano letošnje pionirsko prvenstvo Gorenjske v namiznem tenisu v igrah posamežno in v dvojicah. Dva naslova sta odšla na Jesenice, dva pa sta ostala v Kranju.

Od 32 nastopajočih pionirjev je bil najboljši Zmago Pem, sledijo pa mu Matej Križnar in Klemen Markež, vsi z Jesenic. Najboljša pionirka je bila med 17 nastopajočimi Teranova iz Kraja, pred Uršo Samar in Vanjo Klemenc z Jesenic ter Zdravko Soklič iz Ljubnega.

Najboljša dvojica pionirjev je bila Pem - Križnar, pred dvojico Markež - Rožič, najboljša dvojica pionirk pa Teran - Štrukelj pred Samar - Klemenc.

Odigrana je bila tudi tekma gorenjske rekreacijske lige, v kateri je ekipa Jesenic premagala Ljubno z 8:2.

/S/

Lokostrelstvo

V športni dvorani na Golovcu v Celju je bil v nedeljo, 14. decembra, drugi dvoranski turnir v novi zimski sezoni. Tudi tokrat je na turnirju nastopilo skoraj 90 tekmovalcev, med njimi vsi najboljši. Pomerili so se v streljanju na razdalji 25 m. Najboljši je bil Natlačen (Postojna) pred Matkovičem (Varaždin) in Oblakom (Donat).

Od članov lokostrelske sekcije pri TVD Partizan Javornik-Koroška Bela sta tokrat nastopila le dva tekmovalca. Jakopič je v disciplini prosto dosegel peto mesto, v disciplini Compound pa je bil Frelih prav tako peti.

VABILO NA TELOVADNO AKADEMIJO OB DNEVU JLA

V počastitev 22. decembra — dneva JLA, bo društvo za telesno vzgojo in športno rekreacijo Partizan Jesenice priredilo v torek, 23. decembra, ob 18. uri telovadno akademijo, ki bo v telovadnici društva. Na akademiji bodo nastopile vse sekcije društva.

Vabljeni!

Obvestilo SK Jesenice

Smučarski klub Jesenice obvešča vse dosedanje člane kluba in vse tiste, ki bi se radi včlanili v klub in Smučarsko zvezo Slovenije, da smo pričeli z vpisovanjem članarine za sezono 1986/87:

— članarina za pionirje do 16 let starosti znaša 1000 din

— za odrasle 2000 din.

Pri vplačilu članarine vsak član prejme izkaznico z nalepkjo za tekočo sezono in knjižico z boni, s katerimi ima zelo ugoden popust od 8 do 10 % pri nakupu smučarske opreme, vozovnic za žičnice itd.

Vse informacije dobite ob vpisu.

Vpišete se lahko vsak ponedeljek in sredo od 16. do 18. ure v prostorih občinske zveze smučarskih organizacij Jesenice poleg kegljišča v Podmežakli, Ledarska 4, (ali pokličite po int. ☎ ŽJ 2241 N. Juran).

Vse ljubitelje smučanja vabimo, da se v čim večjem številu včlanijo, ker bodo s tem pomagali našim najmlajšim, da postanejo dobri tekmovalci, in sebi omogočili zelo ugoden nakup.

Smučarski klub Jesenice

PREDAVANJE Z DIAPOZITIVI

V četrtek, 18. decembra, ob 18. uri bo v spodnjih prostorih Kazine na Jesenicah predavanje člana Alpinističnega odseka Jesenice Matjaža Ravhekarja

Plezanje v stenah ZDA — Yosemite in Joshua Tree.

Matjaž nam bo predstavil slovensko plezalno odpravo, ki je letos poleti zelo uspešno plezala v Severni Ameriki, predvsem pa vzpon preko previsne 1200 metrov visoke stene El Capitana.

Vabljeni!

VABILO NOGOMETAŠEM IN LJUBITELJEM NOGOMETA

Obveščamo vse nogometaše članske, mladinske in ostalih ekip, prav tako pa tudi bivše nogometaše ter ljubitelje nogometa, da bo LETNA KONFERENCA Nogometnega kluba Jesenice v sredo, 24. decembra, ob 17. uri v prostorih hotela Pošta na Jesenicah.

Vabljeni!
Upravni odbor
NK Jesenice

TEČAJ ZA VADITELJE ALPSKEGA SMUČANJA

Področni zbor zveze vaditeljev, učiteljev in trenerjev alpskega smučanja Jesenice razpisuje tečaj za vaditelje alpskega smučanja v februarju 1987.

Za tečaj se lahko prijavijo dobri smučarji, ki so dopolnili 17 let.

Kandidate vabimo, da se prijavijo do 25. decembra po int. ☎ Železarne 3107 (Benedik) ali 2679 (Ogrin).

Istočasno vabimo smučarje, ki imajo ustrezno kvalifikacijo in so pripravljeni voditi smučarske tečaje v času šolskih počitnic, da se do 25. decembra prijavijo na navedene tel. štev.

ZVUTS Jesenice

ZMAGALA EKIPA AMBROŽIČ

Na ledeni ploskvi v dvorani v Podmežakli je bil mednarodni turnir v kegljanju na ledu pod pokroviteljstvom ekipe Hladne valjarne Jesenice. Nastopilo je 15 ekip iz Avstrije ter domače ekipe iz Rateč, Kranjske gore, z Bleda in Jesenic. Zmagala je ekipa Ambrožič Jesenice v postavi: Franc Ambrožič, Lado Sodja, Alojz Babnič, Franc Kralj, Franc Čampa, Zlatko Radanič in Jože Klinar.

Uspešna je bila tudi ekipa Hladne valjarne Jesenice, ki je bila tokrat gostitelj

turnirja. Zasedla je 4. mesto, za ekipo pa so nastopili: Milan Lasnik, Sandi Lužnik, Miran Lindič, Simon Bedene, Brane Gašperšič in Lovro Purger. Člani ekipe se tudi zahvaljujejo vodstvu Hladne valjarne Jesenice za izkazano pomoč in razumevanje pri izvedbi turnirja.

Naslednji turnir v dvorani v Podmežakli bo v nedeljo, 21. decembra, ko bodo člani Kluba za kegljanje na ledu Jesenice izvedli 31. mednarodni turnir v kegljanju na ledu.

J. R.

MEMORIAL LOVRA ŽEMVE IN GORJANSKIH TEKAČEV

TVD Partizan Gorje organizira nočno tekmovanje v smučarskih tehah za MEMORIAL LOVRA ŽEMVA in GORJANSKIH TEKAČEV v torek, 30. decembra, ob 17. uri v Zgornjih Gorjah pri počitniškem domu.

Kategorije:

ml. pionirji in pionirke: 1 krat 2 km
st. pionirji in pionirke: 1 krat 2 km
ml. mladinci in mladinke: 2 krat 2 km
st. mladinci in mladinke: 3 krat 2 km
juniorji, člani: 4 krat 2 km

Štartnina je po pravilniku SZS za vse prijavljene tekmovalce.

Prijave pošljite na naslov TVD Partizan Gorje, 64247 Zgornje Gorje 46, najkasneje do ponedeljka, 29. decembra, do 14. ure.

Zrebanje bo v ponedeljek, 29. decembra, ob 17. uri v domu PARTIZAN Gorje.

Razglasitev rezultatov bo na ciljnem prostoru 15. minut po končanem tekmovanju. Organizator si pridržuje pravico tekmovanje prestatiti ali odpovedati, če ne bodo izpolnjeni vsi pogoji za izvedbo, o čemer vas bomo obvestili po drugem programu radia Ljubljana.

Oblika smučarskega teka je prosta.

Vsi tekmovalci morajo biti zdravniško pregledani in člani SZS. Tekmujejo na odgovornost kluba, ki jih pošilja.